

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

Filozofická fakulta

Pavel Šípoš

ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ HLINKOVEJ GARDY
V TATRANSKEJ ŽUPE

Diplomová práca
napísaná na Katedre histórie FF KU
pod vedením
Mgr. Petra Dvorského.

Ružomberok 2003

Anotačný list

RESUMÉ

Táto práca je venovaná polovojenskej organizácii Hlinkovej garde v Tatranskej župe. Práca je rozdelená na dve časti.

Prvá časť sa zaoberá štruktúrou Hlinkovej gardy, aké mala uniformy a pod. V tejto kapitole sú rozpísané jednotlivé oddelenia Hlinkovej gardy.

Druhá kapitola je venovaná jej činnosti. Je rozpracovaná podľa jednotlivých okresov, miest a obcí.

V práci sú väčšinou používané archívne dokumenty a dobová tlač.

RESUMÉ

Ce travail de diplome se consacre á l`organisation demi-militaire - la Garde de Hlinka dans le comitat de Tatra. Le travail est divisé en deux parties.

La premiere s`occupe de la structure de la Garde de Hlinka, elle parle des uniformes etc. On peut y trouvé aussi les informations plus détail sur les sections différentes de la Garde de Hlinka.

La deuxième partie est voué au son fonctionnement dans les régions, villes et municipalités différentes.

Le travail part surtout des matériaux d`archives et de la presse d`époque.

Vyhlasujem, že som diplomovú prácu spracoval samostatne a že som uviedol všetky použité pramene a literatúru, z ktorých som čerpal.

V Ružomberku, dňa

Podpis

Zoznam skratiek

adm.	administratívne
AHG	Akademická Hlinkova garda
a i.	a iní
a pod.	a podobne
atď.	a tak ďalej
Ba	Bratislava
By	Bytča
cm	centimeter
č.	číslo
ČSR	Československá republika
DP	Deutsche Partei – Nemecká strana
Dr.	doktor
DV	duchovný vodca
FS	Freiwillige Schutzstaffel – ozbrojené jednotky DP
HG	Hlinkova garda
HDG	Hlinkova dopravná garda
HM	Hlinkova garda
HSLŠ	Hlinkova slovenská ľudová strana
HSLŠ – SSNJ	Hlinkova slovenská ľudová strana – Strana slovenskej národnej jednoty
HV	hlavný veliteľ
HVHG	hlavné veliteľstvo Hlinkovej gardy
HVHM	hlavné veliteľstvo Hlinkovej mládeže
HŽG	Hlinkova železničná garda
Kč	Koruna československá
Kčs	Koruna československá
Ks	Koruna slovenská
LM	Liptovský Mikuláš
m	meter
mm	milimeter

MNO	Ministerstvo národnej obrany
MO HSLŠ	miestna organizácia Hlinkovej slovenskej ľudovej strany
napr.	napríklad
ndpp.	najdôstojnejší páni
Ob NÚ	obecný notársky úrad
Obv NÚ	obvodný notársky úrad
OVHG	okresné veliteľstvo Hlinkovej gardy
p.	pobočka
POHG	Pohotovostný oddiel Hlinkovej gardy
prez.	prezidiálne
OÚ	okresný úrad
roč.	ročník
RTJ	Robotnícka telovýchovná jednota
s.	strana
SKM	Zväz katolíckej mládeže
SNA	Slovenský národný archív
SS	Schutzstaffeln – ochranné oddiely Nacionálnosocialistickej nemeckej robotníckej strany
SSŽ	Zväz slovenských železničiarov
STK	Slovenská tlačová kancelária
S. z.	Slovenský zákonník
Sz KIE	Szlovenskói katolikos ifjusági egyesület
SzMKE	Szlovenskói magyar közm. egyesület
ŠA	Štátny archív
ŠK	Športový klub
Taj.	tajné
TSHG	Tlačová služba Hlinkovej gardy
vdp.	veľadôstojný pán
Zb. z. n.	Zbierka zákonov a nariadení
ZHG	Zahraničná Hlinkova garda

Použitá literatura

Pramene

Slovenský národný archív v Bratislave, archívny fond Hlinkova garda

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obecný notársky úrad v Hybiach

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obecný notársky úrad v Liptovskom Mikuláši

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obecný notársky úrad vo Važci

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obecný notársky úrad vo Východnej

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obvodný notársky úrad v Hutách

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obvodný notársky úrad v Lubeli

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Obvodný notársky úrad v Pribyline

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Okresný úrad v Liptovskom Mikuláši

Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, archívny fond Okresný úrad v Ružomberku

Literatúra

BARTL, Július a i.: Lexikón slovenských dejín. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. 357 s. ISBN 80-08-01131-9.

BEŽO Gustáv a BOHÚŇ Emo: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Na trvalú pamäť hrdinskej epochy slovenskej histórie. Bratislava : Slovenská grafia, 1940. 121 s.

CINCÍK, Jozef: Útokom k víťazstvu. Obrázkový prehľad z dejinných chvíľ Slovákov 1938 – 1940. Bratislava : Hlinkova slovenská ľudová strana, 1940. 154 s.

ČAPLOVIČ, Dušan a i.: Dejiny Slovenska. Bratislava : Academic electronic press, 2000. 310 s. ISBN 80-88880-39-4.

ČARNOGUSKÝ, Pavol: 14. marec 1939. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1992. 276 s. ISBN 80-224-0388-1.

ČARNOGUSKÝ, Pavol: 6. október 1938. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1993. 328 s. ISBN 80-224-0323-7.

ČAVOJSKÝ, Rudo: Spomienky kresťanského odborára. Bratislava : LÚČ, 1996. 194 s. ISBN 80-7114-179-8.

ČULEN, Konštantín: Boj Slovákov o slobodu. Bratislava : Nakladateľstvo sekretariátu HSĽS, 1944. s. 240.

ĐURICA, S. Milan: Jozef Tiso – Slovenský kňaz a štátnik I. 1887-1939. Martin : Matica slovenská, 1992. 256. ISBN 80-7090-217-5.

HALAJ, Dušan: Fašistické represálie na Slovensku. Bratislava : Obzor, 1990. 150 s. ISBN 80-215-0063-8.

HOFFMANN, Gabriel a i.: Zamlčaná pravda o Slovensku. Partizánske : G-print, 1996. 811 s. ISBN 80-85587-04-1

HOFFMANN, Gabriel a HOFFMANN Ladislav: Katolícka cirkev a tragédia slovenských židov. Partizánske : G-print, 1994. 232 s. ISBN 80-85587-3-3.

HRUŠOVSKÝ, František: Slovenské dejiny. Martin : Matica slovenská, 1939. 448 s.

CHREŇO, Jozef: Malý slovník slovenského štátu 1938-1945. Bratislava : Slovenská archívna správa, 1965. 297 s.

KAMENEC, Ivan: Vatikán a Slovenská republika (1949-1945). Dokumenty. Bratislava : Slovak Academic Press, 1992. 230 s. ISBN 80-85665-00-X.

KLIMENT, K. Charles: Slovenská armáda 1939 – 1945. Plzeň : Mustang, 1996. 330 s. ISBN 80-7191-132-1.

KOČIŠ, Jozef a i.: Štátny archív v Bytči. Sprievodca po archívnych fondoch. Bratislava : Slovenská archívna správa Povereníctva vnútra, 1959. 179 s.

KOREC, CH. JÁN a i.: Svedectvá pravdy o Slovensku. Sereď : Reprint, 1997. 719 s. ISBN 80-967851-1-7.

KOVÁČ, Dušan a i.: Kronika Slovenska 2. Slovensko v dvadsiatom storočí. Bratislava : Fortuna Print & Adut, 1999. 668 s. ISBN 80-88980-08-9.

KOVÁČ, Dušan: 20. storočie svetla. 20. storočie svetla. Bratislava : Q 111, 2000. 208 s. ISBN 80-85401-88-6.

LETZ, Róbert: Slovensko v rokoch 1945-1948. Na ceste ku komunistickej totalite. Bratislava : Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie, 1994. 245 s. ISBN 80-85293-03-X.

LETZ, Róbert a PETRANSKÝ, A. Ivan (zost.): Biskup Michal Buzalka. Bratislava : LÚČ, 2002. 176 s. ISBN 80-7114-394-4.

LIPTÁK, Ľubomír: Slovensko v 20. storočí. Bratislava : Kaligram, 2000, 376 s. ISBN 80-7149-337-6.

OKÁL, Ján a KRUŽLIAK Imrich: Svedectvo jednej generácie. Ontáριο : Dobrá kniha, 1990. 448 s.

MAJTÁN, Milan: Názvy obcí na Slovensku za ostatných dvesto rokov. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1972. 672 s.

MATHÉ, Svätoslav: Slovenská politika v rokoch 1848 – 1993. Martin : Matica slovenská, 2001. 171 s. ISBN 80-7090-596-4.

MISTRÍK, Ľudo: HDG. Vznik a práca. Bratislava : Slovenská ľudová knižnica, 1941.

PETRÍK, Ján: Spišská tragédia. Martin : Matica Slovenská, 1999. 83 s. ISBN 80-7090-532-8.

Schematismus almae dioecesis Scepusiensis pro anno a Christi nato MCMXLVIII. Ružomberok : Lev, 1948. 254 s.

Prečan Vilém: Slovenské národné povstanie. Dokumenty. Bratislava : Vydavateľstvo politickej literatúry, 1965. 1220 s.

Prečan, Vilém: Slovenské národné povstanie. Nemci a Slovensko 1944. Dokumenty. Bratislava : Pravda, 1971. 704 s.

SIDOR, Karol: Takto vznikol Slovenský štát. Odkaz a Ozveny : Bratislava, 1991. 182 s. ISBN 80-85193-12-4.

SLOBODA, Alojz a i.: Sprisahanie proti republike. Bratislava : Práca, 1950. 273 s.

Slovenský biografický slovník I. Martin : Matica slovenská, 1986. 539 s.

Slovenský biografický slovník II. Martin : Matica slovenská, 1987. 589 s.

Slovenský biografický slovník III. Martin : Matica slovenská, 1989. 447 s. ISBN 80-7090-019-9.

Slovenský biografický slovník IV. Martin : Matica slovenská, 1990. 562 s. ISBN 80-7090-070-9.

Slovenský biografický slovník V. Martin : Matica slovenská, 1992. 559 s. ISBN 80-7090-216-7.

Slovenský biografický slovník VI. Martin : Matica slovenská, 1994. 659 s. ISBN 80-7090-111-X.

STRIEŽENEC, Rudo: Stráž na východe. Radostná reportáž o slovenskej armáde. Bratislava : Kníhtlačiareň Andrej, 1939. 183 s.

Súpis miest a obcí Slovenskej republiky 2000. Bratislava : Geotext, 2000. 284 s. ISBN 80-968352-0-3.

ŠTEFANOVIČ, Milan: Zrod slovenskej štátnosti a zánik Česko-Slovenskej federácie. Bratislava : IRIS, 1999. 149 s. ISBN 80-88778-88-3.

TIBENSKÝ, Ján a i.: Slovensko. Dejiny. Bratislava : Obzor, 1978. 1012 s.

URBAN, Milo: Na brehu krvavej rieky. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1994. 238 s.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1977. 528 s.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1977. 520 s.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1978. 536 s.

VNUK, František: Dedičstvo otcov. Eseje na historické témy. Bratislava : York Press, 1991. 168 s. ISBN 80-85408-00-7.

VRBA, Jozef: Muž, ktorý sa vzoprel Hitlerovi. Bratislava : Konfederácia politických väzňov Slovenska, 1999. 115. ISBN 80-967943-6-1.

Zamlčaná pravda o Slovensku II. diel. Bratislava : S-G-T PLUS, 1996. 419 s. ISBN 80-85587-05-X.

Periodiká

Bojovník, roč. 35, 1990, roč. 41, 1996

Gardista, roč. 2 - 6, 1940 - 1944

Historická revue, roč. 4, 1993

Historický zborník, roč. 12, 2002

Kalendár Hlinkova garda 1943

Kalendár HSĽS 1942, 1945

Liptov, roč. 1, 1939, roč. 2, 1940

Napred, roč. 1, 1942

Nedeľná Pravda, roč. 1, 1992

Pravda, roč. 45, 1964

Rybárpoľský textilák, roč. 11, 1959

Slovák, roč. 20 - 26, 1938 - 1944

Tatranské hlasy, roč. 8, 1941

Tatranský Slovák, roč. 6 - 10, 1941 - 1945

Tvorba T., roč. 4, 1994

Úvod

V našej histórii sa obdobie Slovenskej republiky (1939 - 1945) pokladá často za kontroverzné. Slovenská verejnosť sa pri spomienke na toto obdobie delí väčšinou na dva tábory: priaznivci a odporcovia. V poslednej dobe sa vytvorila tretia skupina. Patria do nej tí, čo nemajú na túto problematiku názor a je im ľahostajná. Práve preto sme sa rozhodli priblížiť jednu stránku uvedenej problematiky.

Pôvodne sme sa chceli venovať len organizácii a činnosti HG v Ružomberku. Počiatočný zámer sme zmenili po konzultáciách so znalcami na dané obdobie. Povedali, že prezidiálne spisy z činnosti štátnych úradov po potlačení Slovenského národného povstania boli Ladislavom Knihom, vládnym poverencom pre Tatranskú a Trenčiansku župu, skartované. Preto sme sa rozhodli, po rozhovore s konzultantom, rozšíriť okruh témy našej diplomovej práce na Tatranskú župu.

Pri jej koncipovaní sme sa opreli o náš archívny výskum. Preštudovali sme dobovú tlač, ktorá nám poskytla pohľad na činnosť HG. Počas tvorby diplomovej práce sme sa opierali aj o knižné tituly. Pri hľadaní materiálov sa nám nepodarilo nájsť monografiu, publikovanú po roku 1945, venujúcu sa našej téme. Väčšinou sa v knihách objavujú len útržkovité správy o činnosti a štruktúre HG.

Prvá hlavná kapitola je venovaná štruktúre a organizácii HG. V jednotlivých podkapitolách približujeme organizačné rozkazy a zákony, ktoré sa týkajú HG a charakterizujeme jej oddelenia. Rozoberáme organizačný rozkaz číslo 5, vládne nariadenia z roku 1939 o HG a poslednú právnu štruktúru z roku 1940. V rámci nich si všímame funkcionárov HG, ako sa tvorili jednotky, aké boli podmienky na prijatie do HG, aké používali uniformy, symboly a zbrane. V rámci prvej kapitoly sa venujeme aj úlohám vzťahu HG a armády a ako poslednú časť uvádzame životopisy hlavných veliteľov HG.

Druhá hlavná kapitola sa zaoberá činnosťou HG v Tatranskej župe. Je rozčlenená do podkapitol podľa okresov. V rámci niektorých okresov sme uvádzali zoznamy veliteľov HG podľa ich pôsobenia. Okresy, kde sa tento zoznam nenachádza, majú zoznam funkcionárov HG v obrázkovej prílohe. Ak nie

je spomenutá nejaká obec alebo mesto v našej práci, neznamená to, že v danej obci alebo meste nebola HG organizovaná.

V práci nie sú vždy uvádzané úplné mená, pretože z dostupných zdrojov ich nebolo možné zistiť.

Názvy obcí a miest sú uvádzané v podobe, ktorá je v súčasnosti oficiálne používaná.

Na tomto mieste sa zároveň chceme poďakovať nášmu konzultantovi Mgr. Petrovi Dvorskému za jeho odbornú pomoc, cenné rady a pripomienky. Tiež sa chceme poďakovať PhDr. Karolovi Dzuriakovi, CSc. za podnety, ktorými nám pomáhal pri získavaní ďalších informácií, pracovníkom Liptovského múzea v Ružomberku, Slovenského národného archívu v Bratislave a pobočky Štátneho archívu Bytča v Liptovskom Mikuláši za ich ochotu a pomoc a všetkým, ktorí nám akýmkoľvek spôsobom pomohli počas písania tejto práce.

1 Organizácia Hlinkovej gardy

1.1 VZNIK HG

HG bola polovojenská organizácia pod kontrolou HSĽS - SSNJ. Vznikla z pôvodnej polovojenskej organizácie HSĽS Rodobrany.

Rodobrana vznikla 20. januára 1923. Návrh na vznik Rodobrany schválil klub poslancov a senátorov vo forme: „Úprava pre poriadateľov na shromaždeniach, poradách a slávnostiach“. Táto Úprava je základom Rodobrany. Jednotky vznikali v okolí Trnavy, Hlohovca, Piešťan a Nitry.¹ Základnou organizačnou jednotkou bolo krídlo a viacej krídel tvorilo tlupu.² Slúžila na udržiavanie poriadku počas manifestácií, mítingov a schôdzí HSĽS proti politickým odporcom. Úlohy pri jej vzniku boli zhrnuté do „Desatora príkazaní:

1. *Buď verný svojmu slovenskému národu.*
2. *Drž sa svojich slovenských zásad.*
3. *Priznaj sa verne k svojmu slovenskému a kresťanskému presvedčeniu.*
4. *Cti a udrž zákon a verejný poriadok.*
5. *Bráň každého pred nezákonným násilím.*
6. *Buď oddaným svojim spolubratom.*
7. *Zadrž disciplínu.*
8. *Zachovaj mlčanlivosť.*
9. *Získaj nových rodobrancov.*
10. *Cti slobodu iného presvedčenia.“³*

Jej členovia nosili čierne uniformy, košele a vysoké čižmy.

Dr. Jozef Kállay, minister s plnou mocou pre správu Slovenska po prvý krát 30. augusta 1923 pozastavil činnosť Rodobrany. V období rokov 1923-1926 bola ešte niekoľkokrát jej činnosť pozastavená. V tomto období ju využíval hlavne Vojtech Tuka pre svoje politické ciele. 30. augusta 1926 bola znova

¹ VRBA, Jozef: *Muž, ktorý sa vzoprel Hitlerovi*. Bratislava : Konfederácia politických väzňov, 1999, s. 37 –40.

² RAŠLA, Anton: *Od SS-Legion Slowakei až po Bielu légiiu (5). Otcovia a kmotrovia Hlinkovej gardy*. In: Bojovník, roč. 41, 1996, č. 11, s. 6.

³ BOR, J. E.: *Rodobrana – sila a vôľa národa*. In: Gardista, roč. 6, 1944, č. 24, s. 3.

zakázaná, ale z iniciatívy klubu poslancov HSLŠ sa stala Rodobrana súčasťou strany. Týmto krokom sa zamedzilo rozpusteniu.⁴

V roku 1938 bola založená HG. Po prvýkrát sa objavil názov HG v novinách na stránkach Slovenskej pravdy zo dňa 12. júna 1938.⁵ Článok HG napísal Alexander Mach a vyzýva v ňom, aby sa utvorili v slovenských mestách a dedinách gardy usporiadateľov a obrancov.⁶ Na valnom zhromaždení klubu Hlinkovej mládeže⁷ 28. júla 1938 sa založila HG. Bola organizovaná ešte ako spolok, lebo vtedajšie pomery nedovoľovali, aby nejaká organizácia mala polovojenský charakter. Veliteľom prvej HG bol Jozef Baxa.⁸ Do 6. októbra musela HG pracovať v ilegalite, lebo až vtedy úrady povolili jej činnosť.

1.2 ZAČLENENIE SPOLKOV DO HLINKOVEJ GARDY

HG sa stala jedinou polovojenskou brannou organizáciou na území Slovenskej republiky 28. októbra 1938, keď Slovenská vláda nariadila rozpustenie polovojenských branných organizácií ako Národná garda, Sväz stráže slobody, Národná strelecká jednota, Strelecká jednota, Ozbrojené formácie Sokola, RTJ, Orol, Sedliacka jazda, Dunajská stráž a im podobné pôsobiace na území Slovenska.

Členovia tejto organizácie skladali sľub vernosti Slovenskej vláde a bola pomocným orgánom všetkým úradom, ktoré boli podriadené Slovenskej vláde. HG priamo podliehala Slovenskej vláde a spolupracovala s Ústredným slovenským národným výborom v Bratislave. Nebola oprávnená byť ozbrojená. Nosiť zbraň mohli len tí, ktorí mali povolenie od patričného úradu, alebo boli pridelení k bezpečnostným orgánom k výkonu strážnej služby.⁹

⁴ ĎURICA, Milan S.: *Jozef Tiso slovenský kňaz a štátnik I*. Martin: Matica slovenská 1992, s. 120-124.

⁵ V knihe Hlinkova garda a Slovenská revolúcia od Ema Bohúňa a Gustáva Beža sa nachádza článok Chronologický záznam udalostí, ktorú napísal Rudo Strieženec. Môžeme sa v nej dočítať, že o garde je písané po prvý krát v novinách Slovák zo dňa 1. júla 1938, v čísle 125 na strane 2. Upozorňuje, že tento článok (nesie titul: „Máme si postaviť vlastné gardy?“) bol skonfiškovaný cenzorom. Miesto, kde mal byť článok, je prázdne.

⁶ VK: 14. marec dňom Hlinkovej gardy. In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 61, s. 6.

⁷ Vznikol v Trnave v júli 1938.

⁸ ZAVARSKÝ, Jozef: *Prvá Hlinkova garda bola v Trnave*. In: Slovák, roč. 21, 1939, č. 88, s. 18.

⁹ Nariadenie Slovenskej vlády zo dňa 28. 10. 1938 číslo 15/1938 Slovenského zákonníka.

17. decembra 1938 nadobudol účinnosť ďalší zákon, ktorý sa týkal HG.¹⁰ Tento zákon hovorí o tom, že vláda schválila stanovy HG a v druhej časti, že sa rozpúšťajú telovýchovné spolky, jednoty a podobné organizácie. Neuposlúchnutie sa trestalo pokutou 20000 Kčs alebo zatvorením do väzenia na 6 mesiacov.

Všetok majetok podľa zákona prechádzal na HG.

Ale nie všetky spolky zanikli, ostali väčšinou spravované cirkvami alebo nemecké. HG sa snažila pripojiť aj tieto organizácie¹¹. Stretávame sa s týmto postojom, aj keď prezentovaným z opačnej strany, v obežníku biskupa Karola Kmeťka zo dňa 24. februára 1939. Dočítame sa, že HG a HM si praje, aby spolky organizované cirkvou boli úzko s nimi prepojené. Dňa 17. marca 1939 už priamo biskupi zverejnili svoje stanovisko: „*Mienka ndpp. biskupov Slovenska je, že katolícke spolky našej mládeže nemôžu sa považovať za nahradené Hlinkovou gardou a Hlinkovou mládežou, poľažne v maďarských obciach spolkom SzMKE (Szlovenskói magyar közm. egyesület), ale že zásady Katolíckej akcie vyžadujú, aby spolky: Sdruženie katolíckej mládeže a pre Maďarov SzKIE (Szlovenszkói katolikos ifjusági egyesület¹²), ktoré mali doteraz ústredie v Rožňave, boli oživotvorené ústredím na Slovensku.*“¹³

1.2.1 Organizačný rozkaz číslo 5¹⁴

Organizačný rozkaz číslo 5 vydalo hlavné veliteľstvo HG v Bratislave 15. decembra 1938.

HG sa podľa neho delí na zbory:

- Hlinkova mládež,
- Hlinkova garda,
- Dôvernický zbor.

HM sa člení na:

- vláťatá (6 – 10 rokov),

¹⁰ Nariadenie vlády Slovenskej krajiny zo dňa 5. 12. 1938 číslo 70/1938 S. z.

¹¹ Týkalo sa to len spravovaných cirkvou. Prečo sa nesnažili o začlenenie nemeckých spolkov do Hlinkovej gardy, je nám jasné.

¹² Slovenský katolícky mládežnícky spolok

¹³ LETZ, Róbert: *Biskup Michal Buzalka a politický život*. In: Biskup Michal Buzalka, Bratislava : Lúč, 2002, s.91.

¹⁴ Slovenský národný archív Bratislava, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 53 – 1.

- orľkov (10 – 14 rokov),
- junákov (14 – 19 rokov).

HG členil na:

- úderníkov (19 – 40 rokov),
- obrancov (40 – 60 rokov),
- rodoobrancov.

Okrem toho mohla byť tvorená HG i podľa zložiek ideových alebo odborných, a to na: dobrovoľníkov – legionárov, akademickú mládež, železničiarov, poštárov, letcov, jazdcov, motoristov, bicyklistov atď.

HG mala tieto veliteľstvá:

1. Miestne veliteľstvá,
2. Okresné veliteľstvá,
3. Oblastné veliteľstvá.

1.2.1.1 Funkcionári Hlinkovej gardy

Každé veliteľstvo pozostávalo z jedného veliteľa, jedného zástupcu a referentov. Každé veliteľstvo malo organizačného a osobného, propagačného a politického, výcvikového, výchovného alebo osvetového a hospodárskeho referenta.

Okresným veliteľom mohol byť dôstojník v zálohe a mal mať organizačné a veliteľské schopnosti. Nemohol byť veliteľom taký dôstojník, ktorý bol protiautonomistického zmýšľania. Musel požívať dôveru HG a obyvateľstva.

Miestny veliteľ mohol byť pracovník podľa zásad uvedených pri okresnom veliteľovi. Výnimka mohla byť len v takej obci, kde neboli dôstojníci alebo boli len takí, ktorí nezodpovedali zásadám HG. V takom prípade mohli navrhnúť poddôstojníkov v zálohe alebo vojakov v zálohe, ktorí mali veliteľské a organizačné schopnosti.

Oblastným veliteľom mal byť pracovník podľa uvedených zásad, a to podľa možností dôstojník v zálohe vyššej hodnosti.

Referenta si vyberal veliteľ z podriadenej jednotky. Referent nemusel mať hodnosť alebo funkciu v jednotke. Propagačným alebo politickým referentom mohol byť len autonomista a jeho úlohou bolo sledovať občanov a gardistov svojho obvodu. Podľa možností bolo potrebné, aby bol dobrým rečníkom

s potrebným vzdelaním a úplne spoľahlivý. Výcvikovým referentom mohli byť dôstojníci v zálohe, podľa možnosti absolventi kurzov, dokonale ovládajúci výcvik jednotlivca až po útvarové jednotky. Výchovný alebo osvetový referent sa staral o mravnú výchovu usporiadaním prednášok, zábav, spolupôsobil pri organizovaní programov pre verejné vystúpenie, spravoval odbornú knižnicu. Týchto referentov si volil veliteľ z radov kňazstva, profesorov, učiteľov a iných kultúrnych pracovníkov. Hospodársky referent mal byť určený z radov bankových alebo hospodárskych úradníkov, obchodníkov a pod., ktorým bola zverená hospodárska stránka HG.

Velitelia boli osobne zodpovední hlavnému veliteľstvu HG za každý svoj čin, teda i za voľbu funkcionárov svojho veliteľstva. Výber osôb pre jednotlivé veliteľstvá bolo treba predložiť služobnou cestou vo forme návrhu Hlavnému veliteľstvu. Každý nadriadený veliteľ pripojil na spis svoj posudok o navrhovanej osobe. Návrhy boli dôverné.

Veliteľov a ich referentov ustanovovalo hlavné veliteľstvo HG.

1.2.1.2 Jednotky Hlinkovej gardy

Najmenšou a základnou jednotkou bolo družstvo pozostávajúce z 8-15 gardistov, čata mala 3 družstvá, stotina 4 čaty, zástava 4 stotiny, pluk 3-4 zástavy, divízia 3 pluky. Podľa počtu obyvateľstva a gardistov mohli byť malé rozdiely.

Družstvo organizovali jedným veliteľom družstva, jedným zástupcom veliteľa družstva a jedenástimi gardistami.

Čata zahŕňala jedného veliteľa čaty, jedného zástupcu veliteľa čaty a tri družstvá.

Stotinu tvoril jeden veliteľ stotiny, jeden zástupca veliteľa stotiny (veliteľ tretej čaty), dvaja trubači, jeden zdravotný poddôstojník, štyria nosiči ranených a štyri čaty.

Zástavu tvoril jeden veliteľ zástavy, jeden pobočník veliteľa zástavy, jeden trubač, jeden lekár, jeden zdravotný poddôstojník a dvaja nosiči obväzov, jeden pisár a štyri stotiny.

Pluk bol organizovaný jedným veliteľom pluku, jedným pobočníkom veliteľa pluku, jedným trubačom, lekárom pluku, jedným zdravotným

poddôstojníkom, dvoma nosičmi obväzov, dvoma pisármi, plukovou hudbou a tromi zástavami.

Veliteľský zbor pozostával z veliteľa, pobočníka a piatich oddelení (organizačné a osobné, propagačné a politické, výcvikové, osvetové, hospodárske).

1.2.1.3 Hodnosti veliteľov

Poddôstojníci:

- slobodník – zástupca veliteľa družstva,
- desiatnik – veliteľ družstva,
- čatár – zástupca veliteľa čaty.

Dôstojníci:

veliteľ čaty, veliteľ stotiny, veliteľ zástavy, veliteľ pluku, veliteľ divízie, veliteľ oddelenia (úderníkov, obrancov, dobrovoľníkov – legionárov, akademická mládež, železničiari, poštári, jazdci, letci, motoristi atď.), veliteľ zboru (HM, HG, Dôvernického zboru a Rodobrany), hlavný veliteľ.

Vedúci oddelenia hlavného štábu zastávali svoju funkciu v hodnosti veliteľa pluku, vedúci oddelenia zborov hodnosti veliteľa zástavy.

Pobočník:

- veliteľa zástavy mal hodnosť veliteľa čaty,
- veliteľa pluku bol veliteľom stotiny,
- veliteľa divízie a oddelenia mal hodnosť veliteľa zástavy,
- veliteľa zboru bol veliteľ pluku.

Náčelník hlavného štábu a zástupca náčelníka hlavného štábu mali hodnosť veliteľov zboru.

Veliteľ miestneho veliteľstva mal hodnosť veliteľa podľa počtu jednotiek v obci. Napríklad pri jednom družstve mal hodnosť veliteľa družstva, pri minimálne jednej čate veliteľ čaty, pri minimálne troch čatách veliteľ stotiny, pri najmenej troch stotínach veliteľ zástavy.

Okresný veliteľ najmenej jednej zástavy bol veliteľom zástavy, najmenej troch zástav veliteľom pluku, najmenej troch plukov veliteľom divízie.

Oblasťný veliteľ najmenej troch zástav bol veliteľom pluku, najmenej troch plukov veliteľom divízie, minimálne troch divízií veliteľom oddelenia.

Trubač zastával hodnosť slobodníka. Trubač pluku bol v hodnosti čatára.

Zdravotný poddôstojník stotiny zastával svoju funkciu v hodnosti slobodníka, zástavy veliteľa družstva, pluku čatára.

Hospodár stotiny bol čatár, zástavy veliteľ čaty a pluku veliteľ stotiny.

Miestny veliteľ bol priamym predstaveným všetkých jednotiek, postavených v obci alebo v meste. Okresný veliteľ velil všetkým miestnym veliteľom a jednotkám vzniknutým v okrese. Oblastný veliteľ kontroloval a riadil okresných veliteľov a všetky vytvorené jednotky v oblasti.

1.2.1.4 Tvorenie jednotky

Každé miestne veliteľstvo zorganizovalo jednotky na základe počtu členov a rozdelilo ich na úderníkov a obrancov, so zreteľom na ich zameranie (akademici, železničiari, poštári, atď.).

Pre každú jednotku miestny veliteľ určil jedného gardistu ako veliteľa. Tento veliteľ organizoval jednotky podľa stanovených zásad a sám určoval veliteľov družstiev, čiat atď.

Okresné veliteľstvo organizovalo z jednotiek obcí a miest vyššie jednotky zlúčením menších jednotiek (napr. družstvá susediacich obcí zlúčil do čaty, čaty do stotín atď.).

Oblastné veliteľstvo tvorilo podobným spôsobom svoje iné jednotky. Oblastným veliteľstvám prideliťovali aktívnych dôstojníkov v súlade s Ministerstvom národnej obrany. Títo dôstojníci boli výcvikovými a organizačnými poradcami veliteľov oblastí.

V sídlach okresných veliteľstiev sa nachádzali okresné a miestne veliteľstvá HG. V sídlach oblastných veliteľstiev sídlili oblastné, okresné a miestne veliteľstvá.

1.2.1.5 Teritoriálne rozdelenie

Slovensko sa delilo na 22 oblastí a každá oblasť sa delila na okresy.

Bratislava: Bratislava –mesto, Bratislava

Malacky: Senica, Skalica, Malacky

Trnava: Modra, Hlohovec, Sereď, Trnava

Piešťany: Piešťany, Myjava, Nové Mesto nad Váhom

Trenčín: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Púchov, Trenčín
 Považská Bystrica: Považská Bystrica, Bytča
 Žilina: Čadca, Kysucké Nové Mesto, Žilina
 Nitra: Nitra, Zlaté Moravce
 Prievidza: Prievidza, Topoľčany
 Banská Štiavnica: Banská Štiavnica, Nová Baňa
 Zvolen: Lovinobaňa – Divín, Krupina, Modrý Kameň, Zvolen
 Banská Bystrica: Banská Bystrica, Brezno
 Hnúšťa: Hnúšťa - Likier, Revúca
 Turiec: Kremnica, Martin
 Námestovo: Námestovo, Trstená
 Ružomberok: Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok
 Kežmarok: Kežmarok, Poprad, Spišská Stará Ves, Stará Ľubovňa
 Spišská Nová Ves: Dobšiná, Gelnica, Levoča, Spišská Nová Ves
 Prešov: Bardejov, Prešov, Sabinov
 Humenné: Humenné, Medzilaborce, Snina
 Vranov: Giraltovce, Stropkov, Vranov
 Michalovce: Michalovce, Sobrance, Trebišov

1.2.1.6 Služobný postup

Pri služobnom styku zachovávali tento služobný poriadok:

-miestne veliteľstvo mohlo korešpondovať len s priamym nadriadeným veliteľstvom,

-okresné veliteľstvo mohlo priamo korešpondovať len s vlastným oblastným veliteľstvom,

-oblastné veliteľstvo korešpondovalo priamo s hlavným veliteľstvom HG.

Ak chcel niekto z miestneho veliteľstva vybaviť nejaké záležitosti s hlavným veliteľstvom, tak svoju záležitosť nemohol podať priamo, ale len cez okresné a ďalej cez oblastné veliteľstvo.

1.2.1.7 Podmienky na prijatie do HG

Za člena HG prijali každého Slováka a kresťana, ktorý bol netrestaný¹⁵, žil mravne a usporiadaným rodinným životom, nebol alkoholik. Do HG neprijímali ľudí so zjavnou telesnou chybou a protiautonomistického zmýšľania. Každý nový člen bol prijatý len ako gardista bez ohľadu na to, či mal nejakú hodnosť predtým vo vojsku alebo v spoločnosti.

Každého prihláseného člena preverilo miestne veliteľstvo, podľa podmienok stanovených HG určilo, či si ho ponechá alebo vylúči.

1.2.1.8 Spravodajská služba

Každé veliteľstvo vyberalo do tejto služby len podriadených členov. U miestneho veliteľstva bol počet členov v spravodajskej službe 2 – 5.

Sledovali život a správanie členov HG, verejný život v obci po stránke politickej, sociálnej, hospodárskej, protivládne alebo protištátne skupiny. Svoje poznatky z pozorovania hlásili svojmu veliteľovi, ktorý usúdil ako naložiť s danou informáciou.

1.2.1.9 Rovnošata

Látka a strih rovnošaty HG sa pevne stanovili veliteľstvom HG. Nosenie nepredpísanej rovnošaty, alebo súčastí rovnošaty bolo zakázané a trestné. Za zneužitie rovnošaty sa trestalo¹⁶. Označenie funkcie nosil len definitívne menovaný veliteľ, pobočník, alebo iný funkcionár.

1.2.1.9.1 Aké uniformy nosili gardisti.

Gardista v súkromnom živote mohol, ale v službe bol však povinný nosiť rovnošatu HG.

A/ Gardisti bez funkcie nosili pri každej príležitosti rovnošatu služobnú, ktorá pozostávala z poľnej čiapky bez strapca s bronzovým odznakom, čiernej

¹⁵ Jediný test, ktorý tolerovali, bol trest za autonomistickú činnosť, považovaný za trestný čin do 14. marca 1939.

¹⁶ Neskorší Slovenský zákon 220/1939 S. z. o Hlinkovej garde určoval za neoprávnené verejné nosenie rovnošaty HG alebo HM peňažnú pokutu od 5 Ks do 20 000 Ks, alebo odňatím slobody až do dvoch mesiacov.

košele, čiernej kravaty, čiernej blúzy, nohavíc do čižiem, čiernych čižiem, opasku, tmavošedých kožených rukavíc a čierneho plášt'a.

B/ Poddôstojníci HG nosili rovnošatu: 1. služobnú, 2. vychádzkovú.

1. Služobná rovnošata bola farby čiernej a pozostávala: z poľnej čiapky bez strapca so strieborným kovovým odznakom, čiernej košele, čiernej kravaty, čiernej blúzy, nohavíc do čižiem, opasku, tmavošedých kožených rukavíc a čierneho plášt'a. Používala sa vtedy, keď poddôstojníci boli zaradení do jednotiek alebo ako veliaci. Nosila sa tiež do strážnej a poriadkovej služby.

2. Vychádzková rovnošata bola taká istá ako služobná s tým rozdielom, že na vychádzku sa používala miesto poľnej čiapky brigadírka pre poddôstojníkov (strieborná čiapková ozdoba). Nosila sa aj vtedy, keď mal poddôstojník úradné poslanie.

C/ Dôstojníci HG nosili rovnošatu: 1. služobnú, 2. vychádzkovú, 3. spoločenskú.

Služobná rovnošata bola farby čiernej a pozostávala: z poľnej čiapky bez strapca so zlatým odznakom, čiernej košele, čiernej kravaty, čiernej blúzy, nohavíc do čižiem, čiernych čižiem, opasku, tmavošedých kožených rukavíc, čierneho plášt'a a pobočnej zbrane.

Vychádzková rovnošata bola taká istá ako rovnošata služobná, s tým rozdielom, že miesto poľnej čiapky sa používala brigadírka a nosila sa dýka bez opasku. Mali ju aj vtedy, keď mal dôstojník úradné poslanie.

Spoločenská rovnošata bola farby čiernej a pozostáva z brigadírky, bielej košele s polotvrdým golierom, čiernej kravaty, čiernej blúzy, dlhých nohavíc s dvojmilimetrovým červeným lampasom a podväzkami, čiernych poltopánok¹⁷, slávnostného opasku, dýky, bielych rukavíc a čierneho plášt'a. Používali ju pri všetkých spoločenských udalostiach.

Služobná rovnošata členov vybraných jednotiek HG. Služobná rovnošata bola farby zelenkavej a pozostávala: z poľnej čiapky s bronzovým odznakom, čiernej košele, čiernej kravaty, blúzy s čiernymi výložkami, nohavíc do čižiem, poľného opasku a čiernych čižiem. Uniforma sa nosila zásadne len v službe. Nosiť uniformu vybraných jednotiek mimo službu bolo prísne zakázané.

¹⁷ Volali ich cúgovky.

Všeobecné ustanovenia:

1.A/ Dýka bez plášt'a sa nosila pripevnená na ramene pod blúzou.

B/ Dýka sa na plášti pripevňovala na vnútornú stranu plášt'a cez vrecko.

Dýka sa odkladala cez spoločenské podujatia a aj v úradných miestnostiach.

2. Opasok sa zakladal pod pravý náplecník a celá spodná časť pravej strany goliera sa na ňu priložila. Opasok sa nepreplietal cez fazónové výbežky goliera. Odkladal sa pri dlhšom pracovnom výkone vonku a v miestnostiach ako aj pri jedle. Opasok sa nosil pravidelne len na blúze. Na plášti iba v prípade služobného ozbrojenia.

3. Náplecníky nosili gardisti čierne, poddôstojníci strieborné a dôstojníci zlaté.

4. Gombíky museli byť čierne a označené gardistickým dvojkřížom.

5. Zlatú obrubu na štítku brigadírky mohli používať len osoby uvedené v bode 7.

6. V zime sa dovoľovali nosiť aj rukavice v dozornej službe, pri riadení auta a pri podobných príležitostiach.

7. Ostrohy mohli nosiť títo vyšší funkcionári HG: predseda vlády, hlavný veliteľ HG, ministri a im na roveň postavení štátni činitelia, náčelník a podnáčelník štábu.

8. Kožený plášť nosili pri služobných úkonoch, keď gardista vystupoval ako jednotlivec, a keď nebol zaradený. Kožený plášť si kúpili z vlastných prostriedkov, výnimku tvorili motorizované jednotky HG a letci.

9. Pláštenka farby čiernej, podľa vojenského strihu sa povoľovala nosiť vyšším funkcionárom k vychádzkovej alebo spoločenskej rovnošate.

10. Na gardistickej uniforme gardisti nosili len vyznamenania, ktoré dostali len od vzniku Slovenskej republiky. Nosili sa vtedy, keď to bolo nariadené v rozkaze alebo pri slávnostných príležitostiach ako boli štátne sviatky, rodinné oslavy, audiencie a podobne. Stužky na pamätné medaile sa vždy nosili na rovnošate.

11. Odznakmi Rodobrany vyznačovali len bývalých rodoobrancov. Pri kontrole sa preukázali povolením HVHG.

12. Odznak slovenských dobrovoľníkov bolo povolené nosiť až po ustálení týchto odznakov aj v slovenskej armáde.

13. Príležitostné, slávnostné odznaky mohli nosiť len počas trvania slávnosti zvlášť, keď tieto slúžili súčasne ako vstupenky. Pripínali sa na zvislý pások pravého vrečka.

14. Smútok na uniforme sa vyznačoval čiernou páskou na ľavom rukáve.

15. Pásky HG boli povinní nosiť všetci gardisti, ktorí nemali rovnošatu HG pri všetkých nástupoch a gardistických oslavách. Pripevňovali sa na ľavom rukáve.

16. Na nástup sa hlásili všetci gardisti bez hodnosti a nižší funkcionári HG v služobnej rovnošate, vyšší funkcionár sa hlásili v služobnej alebo spoločenskej rovnošate podľa toho, ako to nariadil veliteľ.

17. Pobočnou zbraňou bola pištoľ. Povolenie nosiť pištoľ vydávalo HVHG.

18. V prípadoch, kde by bola potrebná neúplná rovnošata alebo s nejakou zmenou, povolenie alebo rozkaz mohol dať len HVHG. Nosiť neúplnú rovnošatu alebo akýmkoľvek spôsobom porušovať túto bolo zakázané. Porušenie tejto úpravy sa disciplinárne trestalo.¹⁸

1.2.1.9.2 Cena rovnošaty Hlinkovej gardy

Rovnošaty HG šilo niekoľko odevných podnikov. Preto sa mohli gardisti pri nákupe stretnúť s rôznymi cenami. Ceny ovplyvňovala aj kvalita a typ látky. Firma z Ružomberka Trvodev, ktorá vyrábala rovnošaty pre HG,¹⁹ ponúkala rovnošaty za 260 Kčs a plášť za 245 Kčs.²⁰ Firma Nehera ponúkala odev pre gardistov z rôznych druhov látky. Rovnošata z vlnenej látky s glotovou²¹ podšívkou stála 290 Kčs. 450 Kčs stála rovnošata z čistovlnenej látky a s glotovou alebo hodvábnou podšívkou. Čiapky ponúkala za 20 – 25 Kčs. Osobitné sako sa predávalo za 169 Kčs a samostatné jazdecké nohavice (rajtky) stáli 79 Kčs. Plášť

¹⁸ *Kalendár Hlinkova Garda 1943*. Bratislava : Hlavné veliteľstvo Hlinkovej gardy, s. 65 – 71.

¹⁹ Sídlo tejto firmy bolo na Mostovej ulici v Ružomberku.

²⁰ *Rovnošaty HG*. In: Slováč, roč. 20, 1938, č. 292, s. 7.

²¹ Glot je husto tkaná látka, väčšinou tmavej farby, používaná na pracovné plášte, zástery a pod.

z vlnenej látky s vatelínom podšitý a s glotovou podšívkou 250 Kčs. Plášť sa dal kúpiť aj za 450 Kčs.²² Firma Rolný²³ predávala rovnošaty v štyroch prevedeniach a v cenách: 229, 266, 299, 356 Kčs. Plášte sa u nej dali kúpiť za 246 Kčs a čiapky (lodžky) za 20 až 24 Kčs.²⁴

1.2.1.9.3 Cenník doplnkov rovnošaty, hodností a odznakov²⁵

Výložky vo všetkých farbách na blúzy – pár 3 Ks.

Výložky na plášte vo všetkých farbách – pár 3 Ks.

Látka (1 meter) na výložky vo všetkých farbách 150 Ks.

Zlaté hviezdičky – kus 1,50 Ks.

Strieborné hviezdičky kovové – kus 50 halierov.

Náplecníky zlaté dvojprúdové s podložkou – pár 20 Ks.

Náplecníky zlaté dvojprúdové bez podložky – pár 15 Ks.

Náplecníky zlaté jednorúdové s podložkou – pár 15 Ks.

Náplecníky zlaté jednorúdové bez podložky – pár 10 Ks.

Náplecníky strieborné jednorúdové pre poddôstojníkov – pár 5 Ks.

Náplecníky čierne pre gardistov – pár 3 Ks.

Poľná čiapka pre dôstojníkov – 40 Ks.

Poľná čiapka pre mužstvo – 23 Ks.

Vychádzková čiapka pre dôstojníkov – 100 Ks.

Strapce na čiapky – 1 Ks.

Vychádzkový dôstojnícky pás – 60 Ks.

Služobný opasok (kožený) – 35 Ks.

Látka (1 meter) na rovnošatu pre dôstojníkov – 52 Ks.

Látka (1 meter) na rovnošatu pre mužstvo – 40 Ks.

Látka (1 meter) na plášte pre dôstojníkov – 80 Ks.

Látka (1 meter) na plášte pre mužstvo – 55 Ks.

Gombíky na plášte veľké – kus 40 halierov.

Gombíky na blúzu stredné – kus 30 halierov.

²² Zrodila sa silná armáda „Hlinkova garda“. In: Slováč, roč. 20, 1938, č. 294, s. 3.

²³ Predajne mala napr. v Bratislave, Žiline, Trnave, Ružomberku, Trenčíne, Trenčianskych Tepliciach. Centrála firmy sídlila v Prostějove.

²⁴ Stráž Slovenska Hlinkova garda. In: Slováč, roč. 21, 1939, č. 30, s. 5.

²⁵ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 53 – 2.

Gombíky na blúzu malé – kus 20 halierov.

Gombíky na náplecníky zlaté pre dôstojníkov – kus 70 halierov.

Gombíky na náplecníky strieborné pre poddôstojníkov – kus 50 halierov.

Orol HG okrúhly, vyšívaný pre poddôstojníkov – kus 10 Ks.

Orol HG okrúhly, vyšívaný pre dôstojníkov – kus 15 Ks.

Orol HG s rozprestretými krídlami zlatý, pre dôstojníkov – kus 18 Ks.

Odznamy pre všetky zbory HG – kus 5 Ks.

Aby sme si vedeli predstaviť ako nákupy rovnošaty a patričných doplnkov zaťažili peňaženku gardistu, uvedieme na ilustráciu, koľko stál obed v reštauráciách. V prvej cenovej skupine menu s tromi chodmi (polievka, hlavné jedlo, múčnik) stálo 12 Ks, so štyrmi chodmi (polievka, predkrm, hlavné jedlo, múčnik) 17 Ks. V štvrtej cenovej skupine menu s tromi chodmi 8 Ks a so štyrmi chodmi 13 Ks. Múčniky stáli od 1,50 (4. cenová skupina) až po 2,50Ks (1. cenová skupina).²⁶

1.2.1.10 Symboly HG

1. štandarda hlavného veliteľa HG,
2. zástavy okresných veliteľov HG,
3. vlajky a zástavy.

Štandarda hlavného veliteľa HG mala podobu obdĺžnika 69x88 cm. Na pravej strane bol slovenský štátny znak 38 cm vysoký a nápis „HG“ hore a dátum osamostatnenia Slovenského štátu „14. III. 1939“ dole. V ľavom a pravom dolnom rohu bol gardistický kríž. Na ľavej strane v strede sa nachádzal gardistický kríž v bielom kruhu o priemere 36 cm a nad ním v polkruhu nápis „Naspäť cesta nemožná“²⁷. Druhú časť polkruhu vyplňal trňový polveniec. V ľavom hornom rohu bol dátum založenia HG „11. VI. 1938“, v pravom rohu dátum venovania štandardy „14. III. 1941“, dolu nadpis „HG“. Štandardu lemoval zlatý pás 0,5 cm širokým a zlatý pletenec dlhý 7,5 cm. Pripevnená bola troma

²⁶ *Úprava podávania jedál a ceny jedál v reštauráciách*. In: Slováč, roč. 24, 1942, č. 145, s. 6.

²⁷ Naspäť cesta nemožná, napred sa ísť musí! – sú to slová Ludovíta Štúra. Ako program slovenského národného života ich vyjadril po prvýkrát predseda prvej vlády Slovenskej republiky Jozef Tiso na trenčianskom zjazde 1. októbra 1939. (HRUŠOVSKÝ, František: Slovenské dejiny. Martin : Matica Slovenská, 1939, s. 447.)

obrúčkami ku prírodne leštenej žrdke. Na hornom konci žrdky bol kovový orol s rozpätými krídlami.

Zástava okresných veliteľstiev HG bola z pevnej modrej látky o rozmeroch 110x140 cm. Pripevňovali ju siedmimi spinkami ku prírodnej leštenej žrdke. V strede zástavy bol biely kruh o priemere 80 cm, v kruhu červený dvojkriž, ktorého šírka pásov merala 12 cm a vzájomná vzdialenosť rovnobežných ramien 18 cm. V ľavom rohu hore, len na jednej strane zástavy, sa nachádzal nápis 5 cm vysoký bielej farby v čiernom 9 cm vysokom poli, označujúci meno príslušného okresu. Tyč bola na hornom konci okovaná a zakončená kopijovitým tvarom z hrubého plechu, v strede ktorého boli tri kopce s dvojkrižom. Zástavu olemovali 5 cm dlhými pletencami čiernej farby.

Gardistická vlajka mala podobu obdĺžnika, ktorého strany boli v pomere 2:3. Uprostred modrého poľa bola biela kruhová plocha s červeným dvojramenným križom. Os križa prebiehala stredom kruhovej plochy a rovnobežne so šírkou vlajky.

Vlajku pripevnili k lanu a zariadili na vyťahovanie na stožiar, alebo na žrd'. Stožiar alebo žrd' mala byť zafarbená točivými pruhmi vo farbách: biela, modrá a červená. Obyčajne veľkosť gardistickej vlajky bola 200x300 cm. Len pre stožiar, alebo žrd' menšej veľkosti mohli použiť vlajku s rozmermi 100x150 cm.

Gardistická zástava sa podobala gardistickej vlajke. Na rozdiel od nej bola pripevnená priamo na žrd' a pomer jej dĺžky a šírky sa prispôboval okolnostiam (výška domu, šírka ulice): Dĺžka zástavy nemala presahovať ich trojnásobnú šírku.²⁸

1.2.2 Reorganizácia Hlinkovej gardy²⁹

Smernicu pre reorganizáciu HG vydalo Hlavné veliteľstvo HG v Bratislave 7. júna 1939.

²⁸ *Kalendár Hlinkova Garda 1943*. Bratislava : Hlavné veliteľstvo Hlinkovej gardy, 1942 s. 84-85.

²⁹ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 53 – 6, Smernice pre reorganizáciu Hlinkovej gardy.

1.2.2.1 Členstvo

Tak isto ako v Organizačnom rozkaze čísla 5 zo dňa 15.decembra 1938 sa členom Hlinkovej gardy musel stať každý Slovák – kresťan vo veku od 6 do 60 rokov. Členovia od 6 do 19 rokov sa stali príslušníkmi Hlinkovej mládeže, ktorá je súčasťou Hlinkovej gardy. Ostatní členovia HG sa delia na:

- čakateľov,
- gardistov (definitívne prijatých členov),
- rodoobrancov.

Čakateľov prijímali alebo odmietali na návrh miestneho veliteľa okresným veliteľom. Odmietnutý čakateľ sa mohol odvolať proti rozhodnutiu k župnému veliteľovi, ktorý definitívne rozhodol. Čakateľská doba bola 1 rok. Po uplynutí čakateľskej doby sa mohol uchádzať o prijatie do služby gardistu.

Za gardistu menoval župný veliteľ na návrh okresného veliteľa. Proti rozhodnutiu župného veliteľa sa odvolávali k hlavnému veliteľovi, ktorý svoje rozhodnutie nemusel odôvodňovať.

Rodobrancov registrovalo na základe návrhu okresného veliteľa hlavné veliteľstvo. Potvrdzoval ich hlavný veliteľ. Rodobrancami sa stávali tí, ktorí už boli rodoobrancami. Do Rodobrany sa začleňovali aj členovia HG, ktorí neboli predtým rodoobrancami. Museli byť aktívni v dňoch 10.-14. marca 1939, na fronte, v obrane hraníc, alebo pri zabezpečovaní bezpečnosti štátu.

Rodobrana zanikla 24. júla 1940 vydaním rozkazu č. 22 so súhlasom predsedu vlády Vojtecha Tuku. Majetok veliteľstiev Rodobrany prevzalo príslušné veliteľstvo HG.³⁰

1.2.2.2 Teritoriálne rozdelenie

Hlavné veliteľstvo HG sa nachádzalo v Bratislave.

Územie Slovenského štátu sa rozčlenilo na 12 žúp HG:

Podunajská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Bratislava

³⁰ Štátny archív v Bytči, pobočka Liptovský Mikuláš, Okresný úrad Ružomberok, číslo: 536/1940 prez.

Okresné veliteľstvá: Bratislava – mesto, Bratislava – okres, Modra, Malacky, Senica, Skalica

Dolnopovažská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Trnava

Okresné veliteľstvá: Trnava, Piešťany, Sered', Hlohovec

Stredopovažská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Trenčín

Okresné veliteľstvá: Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Ilava, Myjava, Púchov

Hornopovažská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Žilina

Okresné veliteľstvá: Žilina, Považská Bystrica, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Čadca

Fatranská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Ružomberok

Okresné veliteľstvá: Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Martin

Oravská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Dolný Kubín

Okresné veliteľstvá: Dolný Kubín, Námestovo, Trstená

Tatranská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Poprad

Okresné veliteľstvá: Poprad, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa, Spišská Stará Ves

Nitrianska župa:

Sídlo župného veliteľstva: Nitra

Okresné veliteľstvá: Nitra, Topoľčany, Prievidza, Zlaté Moravce, Bánovce nad Bebravou

Pohronská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Zvolen

Okresné veliteľstvá: Zvolen, Banská Bystrica, Brezno, Lovinobaňa, Modrý Kameň, Krupina, Banská Štiavnica, Pukanec, Nová Baňa, Kremnica

Gemerská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Tisovec

Okresné veliteľstvá: Tisovec, Revúca, Dobšiná

Prešovská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Prešov

Okresné veliteľstvá: Prešov, Sabinov, Bardejov, Giraltovec,
Gelnica

Vihorlatská župa:

Sídlo župného veliteľstva: Michalovce

Okresné veliteľstvá: Michalovce, Vranov nad Topľou, Humenné,
Snina, Stropkov, Medzilaborce, Trebišov

Toto teritoriálne rozdelenie Slovenska na gardistické župy zaniklo dňom 31. mája 1940. Gardistické župy sa zhodovali podľa rozkazu č. 21 s administratívnymi³¹. Zostali župy so sídlom v Bratislave, Trenčíne, Nitre, Ružomberku, Prešove, Banskej Bystrici.³² Majetok ostatných zaniknutých žúp prevzali župní velitelia, do ktorých právomoci spadala.³³

1.2.2.3 Veliteľstvá HG

1.2.2.3.1 Hlavné veliteľstvo

Najvyšším veliteľom HG bol predseda slovenskej vlády.

Hlavného veliteľa menovala slovenská vláda a stal sa členom najvyššej vojenskej rady a predsedníctva HSLS. Hlavný veliteľ vydával smernice pre rozkazy, organizačné a cvičebné poriadky, dekréty pre dôstojníkov. V jeho kompetencii bolo menovanie dôstojníkov a členov kárnych výborov a potvrdzovanie registrovanie rodoobrancov.

Náčelník hlavného štábu HG zastupoval hlavného veliteľa a stál na čele hlavného štábu. Menoval ho hlavný veliteľ. Bol členom výkonného výboru HSLS. Jeho úloha spočívala vo vydávaní rozkazov³⁴ podľa smerníc hlavného veliteľa a dozeraní na vykonávanie rozkazov prostredníctvom hlavného štábu.

³¹ Vznikli 25. júla 1939 zákonom č. 190/1939.

³² Vznikli gardistické župy: Bratislavská, Nitrianska, Trenčianska, Tatranská, Šarišsko – Zemplínska, Pohronská.

³³ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 536/1940 prez.

³⁴ Rozkazy a úpravy sa vydávali v novinách Slovák a Slovenská pravda. V roku 1938 sa rozkazy šírili aj rádiom denne o 18:50 pred slovenskými správami.

Ústredného inšpektora HG poveroval hlavný veliteľ. Staral sa o kontrolnú službu, ktorú vykonával za pomoci revízneho výboru. Revízny výbor bol mu priamo podriadený. Rozkazy dostával priamo od hlavného veliteľa, lebo od náčelníka štábu HG.

Ústredného veliteľa Rodobrany menoval hlavný veliteľ a riadil činnosť Rodobrany po vojenskej a organizačnej stránke. Podlieha mu osobná skupina Rodobrany v I. oddelení hlavného štábu HG.

Hlavný štáb tvorilo organizačné a osobné oddelenie, propagačné a tlačové oddelenie, výcvikové a telovýchovné oddelenie, oddelenie duchovnej správy a zdravotnej služby, hospodárske oddelenie, právne oddelenie.

Hlavné veliteľstvo zamestnávalo stenografa pre kancelárske práce. Jeho plat bol mesačne 1200 Ks.³⁵

Do budovy Hlavného veliteľstva mali prístup iba tieto osoby:

1. Veliteľ hlavného veliteľstva HG,
2. osoby zamestnané na HVHG, alebo vykonávajúce službu,
3. župní velitelia HG,
4. zástupcovia župných veliteľov HG,
5. okresní velitelia HG,
6. zástupcovia okresných veliteľov HG,
7. velitelia HDG, HPG, HLG, HAG, HM, ktorí mali rovnaké postavenie ako velitelia HG uvedení pod bodmi 3 až 7.

Velitelia pod bodom 3 – 7 sa pri svojom príchode zahlásili službu konajúcemu dozorcovi, ktorý ich priviedol k pobočníkovi zástupcu hlavného veliteľa HG. Ak bol prítomný hlavný veliteľ HG, mali k nemu prístup iba tí, ktorí boli privedení zástupcom hlavného veliteľa alebo jeho pobočníkom. Iní velitelia HG a gardisti mali prístup na HVHG iba s poštou do podateľne, ak mali od veliteľov HG uvedených pod bodom 3 – 7 písomné povolenie s vysvetlením, v akej veci prišli na HVHG.

1.2.2.3.2 Župné veliteľstvo

³⁵ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 536/1940 prez.

Na čele župy stál župný veliteľ HG so svojím štábom. Župný veliteľ musel byť najmenej v hodnosti veliteľa pluku. Jeho štáb pozostával zo zástupcu župného veliteľa, pobočníka a referentov. Župný veliteľ bol aj styčným orgánom medzi HG a armádou. Organizoval službu spojovaciú, výcvikovú, pohotovostnú. Zodpovedal za disciplínu HG a za vnútorný poriadok v obvode svojej župy. V štábe župného veliteľa bol referentom II. oddelenia župný dôverník (DS). Župného dôverníka menoval hlavný veliteľ.

Župné veliteľstvo podľa rozkazu č. 23 z 9. júla 1940 mohlo dať povolenie vyplatiť sumu do výšky 5000 Ks. Ak išlo o vyššiu sumu, museli mať súhlas hlavného veliteľstva HG. Župné a okresné veliteľstvá zamestnávali pomocné kancelárske sily s mesačným platom 500 Ks. Táto možnosť vznikla 24. júna 1940 vydaním rozkazu č. 22.³⁶

1.2.2.3.3 Okresné veliteľstvá

Na čele okresu stál okresný veliteľ. Pod sebou mal referentov pre organizačné a osobné veci, spravodajské, propagačné a tlačové veci, ďalej pre výcvik a telovýchovu, pre duchovnú a zdravotnícku službu, hospodárstvo a pre právnu službu.

Okresný veliteľ organizoval a usmerňoval výcvik v podriadených miestnych jednotkách. Organizoval a viedol dôvernícku a bezpečnostnú službu.

Okresný veliteľ bol členom okresného výboru HSLS. Predseda okresného výboru HSLS bol referentom II. oddelenia štábu okresného veliteľstva HG.

Rozkazom č. 23 mal možnosť okresný veliteľ vydať povolenie na vyplatenie sumy do výšky 1000 Ks. Ak položka presahovala najvyššiu možnú sumu, musel mať povolenie od župného veliteľa.³⁷

1.2.2.3.4 Miestne veliteľstvo

Veliteľ najvyššej hodnosti bol miestnym veliteľom HG. Mal na starosť výcvik, brannú výchovu, bezpečnosť, pohotovosť, kultúru, sociálne a duchovné otázky, telovýchovu atď. Spolupracoval s miestnou organizáciou HSLS, samosprávnymi a úradnými orgánmi, s cirkevnými činiteľmi.

³⁶ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 536/1940 prez.

³⁷ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 536/1940 prez.

Miestny veliteľ bol členom miestneho výboru HSLŠ a miestny predseda HSLŠ bol politickým poradcom miestneho veliteľa HG, ako referent II. oddelenia štábu miestneho veliteľstva.

Miestny veliteľ zodpovedal za dodržiavanie a vykonávanie rozkazov. Podľa rozkazu č. 23 mal možnosť disponovať s peniazmi. Vyplácal v jednotlivých prípadoch sumu do 500 Ks, ak chcel dať väčšiu sumu, musel mať povolenie od okresného veliteľa.³⁸

V úradoch HG boli zavesené obrazy Andreja Hlinku, Adolfa Hitlera, Jozefa Tisu, Vojtecha Tuku. Niektoré úrady mali zavesené aj obrazy slovenských dejateľov.

1.2.2.3.5 Kto sa mohol stať veliteľom

Veliteľom sa nemohol stať člen politickej strany, zástanca smeru, ktorý bol namierený alebo je namierený proti autonomistickej myšlienke. V tomto prípade môže udeliť výnimku jedine hlavný veliteľ HG na základe návrhu hlavného štábu.

Veliteľov HG od funkcie veliteľov stotiny menoval a degradoval hlavný veliteľ písomnými dekrétmi. Ostatných veliteľov menoval župný veliteľ.

Veliteľmi HG mali byť v prvom rade Rodobranci. Dôstojníkov v zálohe, aspirantov, prípadne rotmajstrov s autonomistickou minulosťou preferovali pri výbere veliteľov. Poddôstojníkov v zálohe, podľa možností, menovali za veliteľov čiat a nižších jednotiek.

1.2.2.4 Disciplinárne výbory

Disciplinárne výbory boli okresné, župné a ústredné.

Disciplinárne výbory menoval hlavný veliteľ HG a podliehali priamo jemu. Ústredný disciplinárny výbor navrhoval členov župných a okresných disciplinárnych výborov.

1.2.2.5 Služobná knižka

Každý člen HG dostal služobnú knižku, v ktorej boli zavedené osobné, služobné záznamy, taktiež zásluhy, ktoré získal v gardistickej službe.

³⁸ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 536/1940 prez.

1.2.2.6 Hodnosti

Vydaním smerníc pre reorganizáciu sa zakázali nosiť v HG vojenské hodnosti.

HG mala nasledujúce veliteľské hodnosti:

-predstavení a vyšší samostatní funkcionári hlavného štábu HG:

hlavný veliteľ HG,

náčelník hlavného štábu HG,

ústredný inšpektor HG (v hodnosti táborníka),

ústredný veliteľ Rodobrany (v hodnosti táborníka).

-veliteľské hodnosti pre dôstojníkov HG:

veliteľ brigády,

veliteľ pluku,

veliteľ zástavy,

veliteľ stotiny,

veliteľ čaty.

-veliteľské hodnosti pre poddôstojníkov HG:

zástupca veliteľa čaty,

veliteľ družstva,

veliteľ roja.

-mužstvo HG:

rodobranec,

gardista,

čakatel'.

1.2.2.7 Rovnošata

Čakatelia nosili civilné šaty s poľnou gardistickou čiapkou.

Členovia HG nosili rovnošatu tak, ako ju prikazovali nosiť dovedajšie predpisy.

Gardistické pásky nahradili gardistickú uniformu u tých, ktorí mali inú služobnú rovnošatu (železničiari, policajti, atď.) ako aj dočasne u tých, ktorí ju nemali z finančných dôvodov.

Na riadnej rovnošate sa nosili gardistické pásky len pri služobných povinnostiach a pri reprezentačných príležitostiach. V súkromnom živote sa pásky nesmeli nosiť na rovnošate.

Rodobranci nosili čiernu košeľu s malým rodobraneckým odznakom na kravate. Zaslúžilí rodoobranci, ak to mali dovolené od hlavného veliteľa, mohli nosiť veľký rodobranecký odznak na pravej strane hrude na vrecku uniformy.

1.2.2.8 Zbrane

V pokojných časoch mohli zbrane nosiť len rodoobranci. Oni mali byť určení aj pre strážnu a pohotovostnú službu. Ostatní gardisti mali prísny zákaz nosiť zbraň bez osobitného rozkazu hlavného veliteľa.³⁹

V sídlach župných a okresných veliteľstiev vlastnila Rodobrana stálu vlastnú strážnicu s primeraným množstvom zbraní. V pohraničných oblastiach prikazovali, aby zbrane ukladali na četníckych staniach a vo vojenských kasárňach.

Dýky⁴⁰ mohli nosiť len rodoobranci a velitelia HG, revolvery len velitelia a rodoobranci v službe.

1.2.3 Vládne nariadenia z roku 1939 o Hlinkovej garde

V roku 1939 boli prijaté 2 vládne nariadenia, týkajúce sa HG.

Prvé vládne nariadenie bolo prijaté 5. septembra 1939.⁴¹ Hovorilo sa v ňom, že každý občan mužského pohlavia (okrem Židov) vo veku od 6 do 60 rokov bol povinný vykonávať okrem vojenskej povinnosti aj ďalšie služby na obranu štátu. Mládež sa na túto službu mala pripravovať v HM a muži ju mali vykonávať v HG. Podľa tohto zákona najvyšším veliteľom HG bol prezident, ktorý menuje hlavného veliteľa. Hlavný veliteľ udeľuje hodnosti so súhlasom príslušných funkcionárov strany a určuje služobné povinnosti členom HG a čakateľom. Tento zákon určuje aj povinnosť zamestnávateľom uvoľniť členov

³⁹ Rozkaz z 28. apríla 1939: „Nariaďujem, aby zbrane jednotlivých členov alebo formácií Hlinkovej gardy, boli odovzdané okresným četníckym veliteľstvám. Tieto zbrane i naďalej ostanú majetkom Hlinkovej gardy a budú pre brannú výchovu, cvičenie alebo iné prípady vydávané okresným veliteľstvám Hlinkovej gardy na osobitný rozkaz hlavného veliteľa.“

⁴⁰ Na čepeli dýky bolo napísané: „Cesta naspäť nemožná, vopred sa ísť musí.“ Rukoväť bola zo slivkového dreva. Hlavica bola vyrobená z pozlátenej mosadze a mala tvar orlej hlavy.

⁴¹ Vládne nariadenie zo dňa 5.9.1939 číslo 220/1939 S. z.

HG zo zamestnania, aby mohol vykonávať svoje povinnosti. Pri tomto uvoľnení nesmel zamestnávateľ utrpieť škodu. Veľmi dôležitou úpravou v tomto zákone bolo, že výdavky HG a HM hradil štátny rozpočet.

Druhé vládne nariadenie⁴² z roku 1939 ruší vládne nariadenie č. 220/1939 S. z. Hlavný dôvod rušenia predchádzajúceho zákona bolo ustanovenie o povinnej službe v HG. Nový zákon číslo 310/1939 S. z. už neukladal povinnosť zaregistrovať sa do HG. (*Príslušníkmi Hlinkovej gardy môžu byť len osoby mužského pohlavia slovenskej národnosti, prijaté do nej na základe dobrovoľnej prihlášky.*) Na čele HG stál hlavný veliteľ, ktorého menoval prezident na návrh predsedníctva HSĽS. Chod gardy bol zabezpečený po finančnej stránke z niekoľkých zdrojov. Prvým a hlavným zdrojom bol štátny príspevok⁴³, ďalšie financie plynuli z členských príspevkov a z iných vlastných príjmov.

1.2.4 Posledná právna štruktúra Hlinkovej gardy

Posledný zákon, ktorý vyšiel o Hlinkovej garde je zákon číslo 166/1940 S. z.⁴⁴ Tento zákon vyšiel z dielne poslancov Vojtecha Horáka, Andreja Germušku a ďalších. Ich návrh bol uzákonený na 41. zasadnutí Snemu Slovenskej republiky 4. júla 1940. Týmto zákonom sa rušilo nariadenie s mocou zákona číslo 310/1939 S. z., ale aj všetky právne predpisy, ktoré mu odporovali.

Zákon zásadne mení postavenie v HG. HG sa stala samostatnou právnickou osobou a bola podľa vojenských zásad organizovaným zborom HSĽS. Predseda HSĽS sa stal najvyšším veliteľom a podpredsedovia boli podľa svojho poradia zástupcami najvyššieho veliteľa HG. Za veľmi dôležité v tomto zákone považujeme, že členovia gardy mali pri rovnakých podmienkach prednosť pri obsadzovaní miest vo verejných a súkromných službách. Tento zákon určoval aj tresty pre členov gardy, ktorí neplnili svoje povinnosti. Dával možnosť ich disciplinárne trestať a to: a) napomenutím, b) karhaním, c) peňažnou pokutou do výšky 5000 Ks⁴⁵, d) pozbavením funkcií, e) pozbavením funkcií a odňatím spôsobilosti funkcie znova zastávať, f) vylúčením z HG.

⁴² Nariadenie s mocou zákona zo dňa 21.12.1939 číslo 310/1939 S. z.

⁴³ Predchádzajúci zákon rátal len s týmto zdrojom.

⁴⁴ Zákon je publikovaný v plnom znení v novinách Slovák (roč.22, 1940, č. 163, s.3).

⁴⁵ Zákon dával možnosť peňažnú pokutu vymáhať administratívnou exekúciou.

Zákon číslo 166/1940 S. z. určil, že HM je samostatná právnická osoba. HM sa stala podľa vojenských zásad organizovaným zborom strany. Členmi HM sa stali podľa tohto zákona štátni občania slovenskej národnosti vo veku od 6 do 20 rokov, prijatí na základe dobrovoľnej prihlášky. Funkcionári HM mohli byť aj starší ako dvadsať rokov.

Tento zákon mení spôsob financovania HG. Už výdavky priamo nehradí, ale len prispieva HG alebo HM, ak nestačia svoje výdavky pokrývať vlastnými zdrojmi.

1.2.5 Prvé schválené Hlavné veliteľstvo Hlinkovej gardy v Bratislave

- hlavný veliteľ HG: Karol Sidor,
- náčelník hlavného veliteľstva Ján Dafčík,
- náčelník organizačného oddelenia Karol Murgaš,
- náčelník politickej sekcie Alexander Mach,
- náčelník výcviku Jozef M. Kristin,
- náčelník duchovnej správy Dr. Karol Körper, kanonik,
- náčelník zdravotného oddelenia Dr. Karol Režucha,
- veliteľ štábného oddelenia František Trávenec⁴⁶.

1.3 ÚLOHY HLINKOVEJ GARDY

HG podľa Organizačného rozkazu čísla 5, ktorý vydalo Hlavné veliteľstvo HG v Bratislave dňa 15. decembra 1938⁴⁷ je: *„jednoliatym celkom, sledujúci jednu myšlienku, jednu ideu, jednu úlohu a jeden cieľ pod vedením jedného veliteľa. Touto myšlienkou, úlohou a cieľom je povznesenie slovenského národa mravne, nábožensky, hospodársky, sociálne a nadovšetko branne v jedinom pojme štátnosti.“*

Poslaním gardy bolo vychovávať slovenskému štátu a národu oddaných vlastencov, pestovať brannú výchovu, pestovať odvážnosť a ducha kamarátstva, vykonávať brannú výchovu, pozorovať verejný život a podávať na príslušné miesta potrebné hlásenia a podnety. Ako ďalšie poslanie sa uvádza byť nápomocnou orgánom pri obrane štátu a pri udržiavaní verejného poriadku

⁴⁶ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 1220/1938 prez.

⁴⁷ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 53 – 1.

a bezpečnosti ako to určí minister vnútra a minister národnej obrany a plniť úlohy, ktoré jej budú zverené právnymi podpismi.⁴⁸

Ale úlohy HG si vysvetľoval každý podľa svojho. Vojtech Tuka videl úlohy gardy takto: udržať štát, pomáhať vláde, byť smelí ako rodoobranci, lebo podľa neho slovenská revolúcia ešte trvala. Ako ďalšie úlohy vidí zahriaknutie reči pochybovačov a znemožnenie ich činností. Samozrejme, národ žiada od gardistov, aby boli poctiví, pracovití a smelí.⁴⁹

Podľa Jozefa Tisu, prezidenta Slovenskej republiky, HG sa má skladať z najlepších členov strany. Musí byť nekompromisným zborom, na ktorý sa národ môže spoľahnúť. Garda je povolaná podľa neho vykonávať funkciu ideového usmerňovateľa nielen brannej výchovy, ale aj pri osvetovej práci, pri športe a turistike.⁵⁰

Podľa Alexandra Macha poslaním gardy je podávať hlásenia o veciach, ktoré nie sú v súlade s HG. Vykonávať všetky politické a nepolitické, vojenské a nevojenské úlohy, ktoré sú v záujme národa a štátu. HG podľa neho národ prevychováva a prevychová.⁵¹

Na iných miestach dobovej tlače sa môžeme dočítať, že poslaním gardy je poznanie a nasledovanie Andreja Hlinku. Ísť nekompromisne napred, milovať národ, byť dobrým vlastencom a postaviť stráž proti všetkým, ktorí by chceli nejakým spôsobom uškodiť národu.⁵²

Podľa týchto dobových vyjadrení môžeme usúdiť, že úlohy HG zasahovali do každého odvetvia v štáte. Predchádzajúce časti práce nám odkryli a nasledujúce časti práce nám len odkryjú ďalšie úlohy tejto organizácie.

⁴⁸ Nariadenie s mocou zákona zo dňa 21.12. 1939 číslo 310/1939 S. z.

⁴⁹ TUKA, Vojtech: *Úlohy Hlinkovej gardy*. In: *Slovák*, roč. 22, 1940, č. 96, s.2.

⁵⁰ *Slovenský štát – jediný zákon*. In: *Gardista*, roč. 6, 1944, č. 118, s. 3.

⁵¹ MACH, Alexander: *Sjednotený národ v hlinkovej garde. HG – to je škola, práca a disciplína*. In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 261, s. 1.

⁵² LK (Ladislav Kniha): *Podstatné poslanie Hlinkovej gardy*. In: *Liptov*, roč. 2, 1940, č. 29, s. 1.

1.4 PROPAGAČNÁ ČINNOSŤ, BRANNÁ VÝCHOVA A ŠPORT V HG

1.4.1 Propagačná činnosť

Vedúci propagačného oddelenia sa staral o tlačovú a rozhlasovú propagandu. Spájal HG s novinami, rozhlasom a filmom.⁵³

Náčelníkom propagačného ústredia bol Pavel Čarnogurský a jeho zástupcom Jozef Ilečko.⁵⁴

Vykonávala sa hlavne prednáškami, ktoré hlavné veliteľstvo posielalo svojim podriadeným veliteľstvám. V okresných a miestnych veliteľstvách sa usporadúvali pravidelné prednáškové nástupy.

Vo svojich úlohách mala HG za cieľ rozvoj kultúry, národnej hrdosti, telesnej výchovy. Pasovala sa za všenárodnú organizáciu. Ako takáto organizácia zahŕňala každé odvetvie, a preto v neposlednom rade aj kultúru a šport. Vo svojej organizácii vyčlenila na tieto úlohy špeciálnych referentov, ktorí patrili pod jednotlivé oddelenia HG. Je nepopierateľné, že cez propagačnú činnosť a šport šírila svoju ideológiu národného socializmu.

Na propagovanie svojich myšlienok a šírenie rozkazov, nariadení a rôznych informácií HG využívala noviny Gardista. Gardista bol orgánom HG. Vychádzali najprv 1 krát do týždňa, od roku 1940 už boli vydávané denne. Redaktorom týchto novín bol Milo Urban. Sídlo mali najprv v budove HVHG, ale v roku 1940 sa presťahovali na Moyzesovu ulicu 5 v Bratislave, kde predtým bola STK.⁵⁵ Jednou z povinností gardistu bolo propagovať tieto noviny. Cieľom novín Gardista bolo dostať sa do každej slovenskej rodiny. HVHG publikovalo aj rôzne knihy napr. Vodcovstvo a vodcovská osobnosť (Jurkovský), Prečo bojujeme, Slovenský národný socializmus. Tieto knihy vychádzali v nákladoch 3000 – 5000 výtlačkov. Vydávalo brožúry a vreckový kalendár HG, ktorý vychádzal v 15 000 náklade. Uverejňovali v ňom okrem kalendára so zaznamenanými udalosťami aj predpisy a príspevky rôznych predstaviteľov štátu a kultúry.

⁵³ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 99 – 6.

⁵⁴ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 66 – 4.

⁵⁵ *Zápisník Gardistu*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 44, s. 9.

1.4.1.1 Kino

Kiná v správe HG sa nachádzali po celom Slovensku. V roku 1942 mal Kinoodbor HG v správe 110 kín, z ktorých bolo 105 v prevádzke. Otvárali sa aj nové kiná. V roku 1942 otvorila tieto kiná: Úsmev v Bratislave, Pod Urpínom v Banskej Bystrici, Kino HG v Beluši, Giraltovciach, Revúcej, Lovinobani, Detve, Krásne nad Kysucami, Spišskej Starej Vsi, Stupave, Myjave, Bátovciach, Ilave, Cinobani, Trstenej, Vysokej pri Morave, Vlčkovciach.⁵⁶

Kinoodbor HG patril do hospodárskeho oddelenia HG. Do kinoodboru spadalo všetko, čo sa týkalo filmu a filmovej služby. Toto oddelenie si po hospodárskej stránke dávalo za úlohu plniť povinnosti voči štátu, miestnym veliteľstvám a mestám. V neposlednom rade si dávali za úlohu pomáhať pri budovaní slovenského filmu.⁵⁷

Kinoodbor bol riadnym členom Medzinárodnej filmovej komory.⁵⁸

Jednotlivé kiná mal na starosť výchovný referent. Dbal, aby boli v kinách premietané iba filmy, ktoré boli v súlade s HG a mravné, napr. odsudzovali film *Manekýnka*, ktorý schvaľoval rozvod. Vo svojich kinách premietali filmy: *Hrdinovia Alcazaru*, *San Francisco*, *Zázračná noc*⁵⁹, ale aj dokumentárne zábery zo života HG.

1.4.2 Kultúra

Prácu v kultúre malo na starosť kultúrne oddelenie. Jej reprezentantom bol kultúrny referent, ale vo svojich štruktúrach zahrňovalo aj rôznych umelcov, spisovateľov, sochárov atď. Náplňou práce kultúrneho oddelenia bolo kultúrne povznesenie každého člena národa a „zachovanie Slováka Slovákom, národa slovenského národom slovenským“. Organizovali sa akadémie z príležitosti rôznych slávností, kultúrne večery, divadlá, písali sa články do novín. V rámci

⁵⁶ DANIHEL, Karol: *Hlinkova garda r. 1942. Trocha číslic z minuloročnej činnosti HG*. In: *Gardista*, roč. 5, 1943, č. 1, s. 5.

⁵⁷ *Jednotný organizačný hospodársky poriadok HG. Hospodársky kurz HG v Rajeckých Tepliciach 2. a 3. mája t. r. – Úlohy filmovej spoločnosti*. In: *gardista*, roč. 3, 1941, č. 93, s. 2.

⁵⁸ LEDNÁR, L.: *Kinoodbor HVHG*. In: *Kalendár Hlinkova Garda 1943*. Bratislava : Hlavné veliteľstvo Hlinkovej Gardy, 1942, s. 94 – 97.

⁵⁹ VRABLEC, J.: *Kiná Hlinkovej gardy. (Uvedomme si zodpovednosť!)* In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 61, s.1.

týchto oddelení vznikali spevácke zbory a hudobné telesá. Šírenie kultúry nenechávali na náhodu, a preto usporadúvali kurzy pre kultúrnych referentov. HG usporiadala 7. – 9. novembra 1941 v Turčianskych Tepliciach kurz kultúrnych referentov HG za účasti všetkých kultúrnych inštitúcií. Prednášky mali: Stanislav Mečiar, Ladislav Hanus, Juraj Čečetka, Milo Urban, František Hrušovský, Otomar Kubala, Ján Dafčík.⁶⁰

1.4.3 Branná výchova

Už pri začiatkoch sa počítalo s tým, že HG bude mať na starosť brannú výchovu. Generál Ferdinand Čatloš v roku 1940 povedal, že HG má na starosť telesnú výchovu a predvojenský výcvik. HG bola jedinou organizáciou, ktorá sa starala o brannú výchovu.

Úlohou brannej výchovy a branného výcviku bolo pripraviť Slovákov v rámci školskej výchovy a v strediskách branného výcviku k obrane štátu vo vojne a mieri.⁶¹

Branná výchova sa vykonávala podľa vládneho nariadenia č. 109/1938 Zb. z. n. Prebiehala v spolupráci s MNO. MNO bol nadriadený orgán pre branný výcvik. Výber pre funkcie miestnych a okresných veliteľov brannej výchovy mali na starosť okresní velitelia.⁶² Funkcionári brannej výchovy sa zúčastňovali školení o brannej výchove. Školenie prebiehalo osvojením teoretických a praktických vedomostí z výcviku jednotlivca, družstva a čaty, poznaním organizácie slovenskej armády a polovojenských organizácií HG a HM. Pri školení získavali aj vedomosti o odznaku brannosti HG.⁶³

1.4.4 Šport

Šport v HG bol pod kontrolou a správou telovýchovného oddelenia. Tak isto ako v kultúre aj v športe šírenie a organizovanie mali na starosti telovýchovní referenti.

⁶⁰ TISO, Jozef: *Kto nie je s nami, je proti nám*. In: *Tatranský Slovák*, roč. 6, 1941, č. 41, s. 1.

⁶¹ *Branná výchova*. In: *Gardista*, roč. 2, 1940, č. 75, s. 10.

⁶² ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, číslo: 536/ 1940 prez.

⁶³ Bližšie o možnosti získania odznaku brannosti HG sa môžeme dočítať v článku *Brannosť na veliteľských školách HG od Danihela* v novinách *Gardista* (roč. 6, 1944, č. 121, s. 4).

Nariadením hlavného veliteľa z novembra 1940 bolo nariadené, aby vznikali telovýchovné odbory na miestnych veliteľstvách HG. Telovýchovný odbor viedli telovýchovní cvičitelia, ktorých poverilo okresné veliteľstvo HG.⁶⁴ Na starosti mali každé odvetvie telesnej výchovy. Spadali tu futbalové, hokejové volejbalové, stolnotenisové kluby, ľahkoatletické preteky, gymnastika, lyžovanie a množstvo iných športových odvetví.

Cvičitelia sa zúčastňovali cvičiteľských kurzov. Kurzy boli organizované pre okresných a miestnych cvičiteľov a mali na starosť vychovať: „veľký káder bojovníkov na poli telesnej výchovy, ktorých úlohou bude burcovať gardistov v ich veliteľstvách do telovýchovnej práce.“⁶⁵ Telovýchovné oddelenia spadali pod telovýchovné oddelenie hlavného veliteľstva.⁶⁶

Hlavné veliteľstvo vydávalo športový a telovýchovný časopis Naša telovýchova. Vychádzal dvakrát za mesiac v náklade 3100 kusov a bol to jediný gardistický obrázkový časopis.

1.5 ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA SLUŽBA V HG

Zdravotníctvo v HG bolo organizované v zdravotnom oddelení. Zdravotnícke úkony vykonávala HG vlastným zdravotníckym personálom. Činnosť HG na poli zdravotníctva spočívala hlavne v röntgenových vyšetreniach a v zubných preventívnych prehliadkach. Na röntgenové vyšetrenia si zadovážila pojazdnú röntgenovú stanicu, ktorá roku 1941 vykonala 84622 vyšetrení.

HVHG zvolilo dvojaký spôsob práce v zdravotníckom oddelení:

1. propagovanie všeobecne platných zdravotných zásad (prednášky, zdravotno-poučné filmy),

2. snaha zaviesť správny spôsob života u gardistov.

„Cieľom práce zdravotného oddelenia HVHG je, aby každý gardista poznal:

1. správny spôsob poskytovania prvej pomoci,

2. podstatu a význam správneho bývania a výživy,

⁶⁴ *Zápisník HG.* In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 57, s. 10.

⁶⁵ *Gardistická telovýchova. Bohatý program na tento rok.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 8, s. 8.

⁶⁶ Sídlo mali na Štefánikovej ulici 7/b v Bratislave.

3. vznik a spôsoby šírenia infekčných a pohlavných chorôb,
4. význam zdravotne bezchybnej pitnej vody a jej zdroje,
5. škodlivý vplyv alkoholu,
6. význam zdravého chrupu⁶⁷.

Náčelníkom sociálneho oddelenia bol Anton Bezák, jeho zástupcom Imrich Vašina.⁶⁸ Sociálne oddelenie sa hlavne staralo o svojich slabších členov a zamestnancov. Zháňalo financie na uniformy pre členov, ktorí si ich nemohli dovoliť. Malo na starosť arizáciu. Zhotovovalo súpisy Židov. Spolupodieľalo sa na koncentrácii Židov do stredísk a inde. Organizovalo a zaisťovalo hnutelný majetok Židov a židovských združení.⁶⁹

1.6 HLINKOVA GARDA A NÁBOŽENSTVO

Už z názvu, ale aj zo smerníc a zákonov o HG vidno jasnú orientáciu na kresťanstvo. Stanovy určujú, že členom HG sa môže stať len kresťan. Zákon hovorí o poslaní HG vychovávať v kresťanskom duchu.

HG mala ale veľké potiaže s určitou časťou kresťanov. Slovenský národ sa delil už od dávna na katolíkov a evanjelikov. V tých oblastiach, kde prevládali evanjelici, nemali takú podporu ako v oblastiach katolíckych. Väčšina ľudí si HG spájala s katolíkmi. V garde sa snažili tento problém zatlačiť do úzadia. Ich cieľom bolo potlačiť tieto náboženské rozdiely. 10. mája 1940 sa stretli v Bratislave zástupcovia evanjelickej cirkvi v zastúpení biskupom Vladimírom Čobrdom, biskupom Samuelom Osuským a seniorom Ottom Škrovinom s hlavným veliteľom HG Alexanderom Machom. Dohodli sa na odstránení tohto problému. Do HG prijímali aj evanjelikov a dávali im popredné funkcie. Týmto krokom sa snažili pripútať nových členov z radov evanjelickej cirkvi augsburského vyznania.

Nebol problém len s evanjelikmi, ale aj z časti katolíkov sa ozývali nesúhlasné hlasy. Neboli to len hlasy laikov. Z radov kňazstva mohli ľudia taktiež

⁶⁷ KUBALA, Eugen: *Práca HG na poli zdravotnom*. In: Kalendár Hlinkova Garda 1943. Bratislava : Hlavné veliteľstvo Hlinkovej Gardy, 1942, s. 86-88.

⁶⁸ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 66 – 4.

⁶⁹ DANIHEL, Karol: *Hlinkova garda r. 1942. Trocha číslic z minuloročnej činnosti HG*. In: Gardista, roč. 5, 1943, č. 1, s. 5.

počut' nespokojné a nesúhlasné slová. Už sme sa v jednej časti tejto práce stretli s nesúhlasným stanoviskom biskupov ohľadom HG (týkalo sa to začleňovania kresťanských spolkov do HG alebo HM). Nesúhlasné stanoviská sa ešte vystupňovali, keď začala deportácia Židov. Kňazi krstili Židov, aby nemuseli byť deportovaní a laici ich zasa skrývali. Samozrejme, že za takejto situácie sa aj HG obrátila miestami proti kresťanom a kňazom. Vo svojich stanoviskách už vopred upozorňovala na to, že: *„Ako my neupierame právo kňazom bedliť nad hodnotami národa, ba naopak, ako vítame a chceme rešpektovať každú dobrú radu a pomoc, tak isto nárokuje si právo na slovo vo veciach, týkajúcich sa pozemských otázok národa. Tu medzi nami niet a nemôže byť rozdiel. Nevieme, prečo by sme nemohli zahriať ľudí, hoci v kňazskom rúchu, ktorí by sa zahrávali s našou slobodou, ktorí by koketovali s politickými koncepciami pre nás nebezpečnými a ktorí by sa nechovali k svojmu stavu primerane. Bez ohľadu napravo alebo naľavo pôjdeme proti každému, kto by tu pod takým alebo onakým titulom chcel vyvolávať rozbroje.“*⁷⁰

HG sa snažila o podporu kňazstva, lebo veľmi dobre vedela, že ľud ide za svojimi pastiermi. Zriadila duchovnú správu HG, ktorá mala na starosti mravnú a náboženskú výchovu v HG. Do jej čela postavila Karola Körpera. Zástupcom hlavného duchovného pre katolícku duchovnú službu bol Jozef Hlavatý, zástupcom hlavného duchovného pre evanjelickú duchovnú službu Ladislav Jurkovič. P. Stanislav Weiss – Nägel bol duchovný pre Akademickú gardu. Zborovým duchovným pre HG bol Michal Salatňay a pre bol HM zborovým duchovným bol Alexej Izakovič.⁷¹ Hlavná duchovná správa HG úradovala v Bratislave na Kollárovom námestí 20.⁷²

⁷⁰ URBAN, Milo: *Náboženstvo a HG*. In: *Gardista*, roč. 2, 1940, č. 54, s. 1.

⁷¹ *Duchovná správa Hlinkovej gardy*. In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 40, s. 6.

⁷² KÖRPER, Karol: *HG. Kňazi do služieb Hlinkovej gardy*. In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 54, s. 5.

1.7 HLINKOVA DOPRAVNÁ GARDA

HDG ⁷³ je súčasťou HG, ale má autonómne postavenie v rámci nej. Jej prvotný názov bol HŽG, ktorej činnosť začala zasadnutím SSŽ v októbri roku 1938.

Predsedníctvo SSŽ rozhodlo o rozdelení funkcií. Funkciu náčelníka HŽG ponúklo Deziderovi Baloghovi. Dezider Balogh túto funkciu odmietol, a preto sa náčelníkom stal Jozef Ištvánčin. Podnáčelníkmi sa stali Aladár Blatnický a Dezider Balogh. Sídlili na Dobšinského ulici č. 1 v Bratislave.

Každá novovzniknutá organizácia potrebuje organizačný štatút. Ako vzor im slúžila talianska železničná milícia. Preto zasadnutie poverilo dr. Dezidera Balogha jeho vypracovaním pre HŽG. 19. januára 1939 schválil SSŽ organizačný štatút. Schválením tohto štatútu sa HŽG pretransformovala na HDG.

Organizačný štatút rozdelil železničnú oblasť na 4 úseky:

Bratislava,

Žilina,

Košice,

Zvolen.

V týchto mestách bolo sídlo veliteľstva daného úseku dopravnej gardy. V každej stanici, výhrevni, dielni, pri každom odbore pod osobným veliteľom organizovali sa čaty. Podľa služby sa čaty delili na dopravné (na staniách a vlakoch) a technické (vo výhrevovniach, v dielňach a pri odboroch podľa rozkazov náčelníctva úsekových veliteľov v intenciách poslanca dopravnej gardy)

Poslaním HDG bola ochrana všetkého hnutelného a nehnuteľného majetku železníc ako majetku národného, udržiavanie poriadku na železničiach a autoritatívne zdôraznenie a ochrana výkonnej moci. *„Naša úloha a náš cieľ je jasný a nekompromisný. Alebo naučíme každého slovenského dopravného zamestnanca, aby Slovenský národ miloval a jeho vládu rešpektoval, alebo takého zamestnanca, ktorý sa toto naučiť nechce, urobíme neškodným.“*⁷⁴

⁷³ MISTRÍK, Ludo: *HDG Vznik a práca*. Bratislava : Slovenská ľudová kníhtlačiareň, 1941.

⁷⁴ IŠTVÁNČIN, Jozef: *Úloha Hlinkovej dopravnej gardy*. In: *Slovák*, roč. 21, 1939, č. 179, s. 3.

Členom HDG⁷⁵ sa mohol stať len zamestnanec železníc. Členovia gardy nosili na ľavej ruke belasý pás, na ktorom bol biely kruh s dvojitém červeným krížom. Na požiadanie člena Hlinkovej dopravnej gardy vystavovali legitimáciu s podpisom miestneho veliteľa.

18. januára 1939 po prvýkrát vystúpila HŽG z príležitosti prvého zasadnutia Slovenského snemu v Bratislave. V tomto dni bola aj slávnostná prísaha dôstojníkov HG a medzi nimi boli aj členovia HŽG.

1.7.1 Prvé zborové veliteľstvo Hlinkovej dopravnej gardy z roku 1939:

- zborový veliteľ Jozef Ištváničin,
- náčelník štábu dr. Dezider Balogh, pobočník Ján Kočiš,
- náčelník prop. oddelenia Jozef Bezák, I. zástupca Ján Grenčík,
- náčelník organizačného oddelenia Jozef Bezák, II. zástupca Juraj Kulina,
- náčelník výcviku Alojz Müller, zástupca Lukáš Škultéty,
- náčelník hospodárskeho oddelenia Ján Gallovič, zástupca Pavol Absolon,
- náčelník osvetového oddelenia dr. Vincent Takáč,
- náčelník sociálneho oddelenia Elemér Halmy,
- náčelník duchovného oddelenia poslanec Anton Štefula,
- úsekovi veliteľia: Bratislava -Aladár Blatnický,
Žilina -Ferdinand Závodský,
Spišská Nová Ves -Ján Červený,
Zvolen -Július Fusek.

Podľa plánu malo byť velenie úsekového velenia v Košiciach. Pôvodný plán ale narušila invázia maďarských vojsk v novembri 1938. Obsadili Košice, a preto bolo nutné presunúť úsekové velenie do Spišskej Novej Vsi.

HDG vykonáva celoštátne nástupy, na ktorých sa zúčastňujú príslušníci dopravnej gardy z celého Slovenska. Takýto prvý nástup sa uskutočnil v Bratislave 6. augusta 1939.

⁷⁵ Do Hlinkovej dopravnej gardy postupne začleňovali zamestnancov mestských elektrických železníc, Slovenskej dunajplavby, Slovenskej leteckej spoločnosti, atď.

Aj keď zákon trestal zneužívanie rovnošiat HG, stretávali sa ľudia s týmto javom. 17. Novembra 1940 uverejnila denná tlač⁷⁶ upozornenie, že traja muži vydávajúci sa za tajomníkov nejakej železničnej organizácie, ponúkali službu hudobného telesa HDG. Navštevovali najmä dôchodcov a sľubovali im za určitý poplatok, že im príde hrať na ich pohreb hudba z HDG. HDG upozorňovala v tomto článku ľudí, že oni nedali nikomu povolenie na takéto akcie.

1.7.2 HDG v Tatranskej župe podľa úsekov.

Slovensko bolo rozdelené do štyroch železničných úsekov. Tatranská župa sa nachádzala na území dvoch úsekov so sídlami v Žiline a Spišskej Novej Vsi.

1.7.2.1 II. úsek – Žilina

- Vrútky

Miestne veliteľstvo bolo založené v októbri 1938. Miestnym veliteľom sa stal Alexander Krajen.

- Kraľovany

Miestne veliteľstvo založili 14. novembra 1938. Za prvého miestneho veliteľa si zvolili Karola Fedora.

HDG vznikla na Dolnej Orave 18. januára 1939. Tunajším prvým služobným veliteľom sa stal J. Matejčík. V roku 1940 mala HDG 14 členov.

- Trstená

Ustanovujúca schôdza sa uskutočnila 12. novembra 1938. Prvým služobným veliteľom bol Štefan Kolečák. Pri založení HDG mala 35 členov.

- Ružomberok

HDG vznikla v Ružomberku 23. októbra 1938 na ustanovujúcej schôdzi v Kultúrnom dome. Na schôdzi sa zúčastnilo 18 členov a 21 priaznivcov HDG. 4. novembra stúpol počet členov na 41. Po reorganizácii v roku 1939 sa do HDG hlásilo už okolo 500 ľudí.

19. novembra 1938 sa dočasným veliteľom HŽG stal Emil Babec. Zostavil 10 čiat s čatármi na čele. Za podveliteľa zvolili Júliusa Podhorského.

⁷⁶ *Zápisník HG*. In: *Gardista*, roč. 2, 1940, č. 57, s. 6.

V júli 1939 bol vymenovaný za prednostu stanice Štefan Kubačka. Na jeho uvítanie nastúpilo 80 členov HDG a usporiadali večierok na jeho počesť. Pri tejto slávnosti rečnil miestny veliteľ HDG Emil Babec.⁷⁷

V roku 1940 bol menovaný miestnym veliteľom HDG Štefan Kubačka.

- Liptovský Mikuláš

Prvá porada miestneho veliteľstva HŽG sa datuje 4. novembrom 1938. Miestnym veliteľom sa stal Karol Starústka. Hneď na začiatku organizovania HŽG mala členskú základňu s počtom 110.

- Liptovská Teplá

Ustanovujúca schôdza sa uskutočnila 1. novembra 1938 v miestnej čakárni II. triedy. V počiatkoch malo miestne veliteľstvo 65 členov, ktorí si zvolili do funkcie služobného veliteľa Vojtecha Vondru. Po preložení Vojtecha Vondru do Ružomberka miestnym veliteľom sa stal Rudolf Kajánek.

- Liptovský Hrádok

Miestna organizácia HŽG vznikla v roku 1938.

- Martin

Na výborovej schôdzi SSŽ v bývalej rímsko-katolíckej ľudovej škole založili 5. decembra 1938 HŽG. Predsedom sa stal Lacko. 40 členov si zvolilo 6. decembra 1938 svojho služobného veliteľa, ktorým sa stal Sviček.

1.7.2.2 III. úsek – Spišská Nová Ves

- Spišská Nová Ves

Začiatok organizovania HŽG bol 15. októbra 1938. Miestna organizácia HŽG mala 21. októbra 83 členov. Utvorili 4 dopravné a 3 technické čaty s počtom 57 vojakov a 26 nevojakov.

- Levoča

Ustanovujúca schôdza bola 23. novembra 1939 o 19. hod. Zúčastnilo sa jej 25 železničiarov. Z týchto železničiarov sa prihlásilo 22 do HŽG. Miestnym veliteľom sa stal Ľudovít Kmeth.

- Spišské Vlachy

Tunajšia HDG vznikla v marci 1939 a mala 16 členov.

⁷⁷ Ružomberok víta nového prednostu stanice. In: Slováč, roč. 21, 1939, č. 144, s. 5.

- Spišské Podhradie

10. novembra 1938 v kancelárii staničného úradu vznikla HŽG, ktorá mala 10 členov. Do konca roka 1938 stúpol počet členov na 59. Prvým služobným veliteľom sa stal Andrej Skaličan.

- Krompachy

20. novembra 1938 založili tunajší železničiarri HŽG. K nej sa prihlásilo hneď 49 železničiarov. Veliteľom sa stal Ondrej Lukáč.

- Margecany

Formálne založenie HŽG bolo v roku 1938. Za veliteľa si zvolili Ľudovíta Eliáša. HDG mala v roku 1938 55 členov, 27. mája 1939 už počet členov vzrástol na 70 a neskôr na 86. Príslušníci HDG v Margecanoch sú organizovaní v dvoch čatách.

HDG vyvíjala aj kultúrnu činnosť, keď napr. 9. júla 1939 usporiadala spolu s HG tanečnú zábavu Zisk z tejto tanečnej zábavy išiel na zlatý poklad Slovenského štátu – 2800 Ks.

- Gelnica

Ustanovujúca schôdza sa uskutočnila 10. apríla 1939 o 16:00 v kancelárii prednostu stanice. Pri založení mala HŽG 10 členov. Funkciou služobného veliteľa bol poverený Alexander Štós, neskôr Ján Marček.

- Mníšek nad Hnilcom

Zakladateľom HDG bol prednosta stanice Karol Kocún, ktorý sa stal neskôr aj prvým služobným veliteľom. V prípade tejto miestnej organizácie HDG ustanovujúca schôdza nebola, lebo v mesiacoch apríl a máj 1939 sa sami železniční zamestnanci prihlasovali. Počet členov bol 36.

- Markušovce

HŽG bola založená 15. decembra 1938. Do funkcie služobného veliteľa zvolili Štefana Labancza. Miestne veliteľstvo malo 60 aktívnych gardistov.

- Poprad - Veľká

Organizátorom miestnej HDG bol Toperczer už v novembri roku 1938, ale ustanovujúca schôdza sa uskutočnila až 17. februára 1939. Miestnym veliteľom HDG pre Poprad Veľkú sa stal Ľudovít Šujanský.

Začiatkom marca 1939 mala asi 400 členov.

- Matejovce

Do miestnej HDG vstúpili všetci železniční zamestnanci. Služobným veliteľom ustanovili Michala Chrenka.

Miestna HDG sa zapájala aj do práce v obci, a preto stáli aj pri zrode HG v obci. Michal Chrenko sa stal aj miestnym veliteľom HG v Matejovciach.

V marcových dňoch roku 1939 zostavili 50 člennú gardu na udržiavanie poriadku. Pred 14. marcom obsadili miestnu továreň na zbrojný materiál.

- Kežmarok

V októbri 1938 sa zamestnanci prihlásili do miestnej HG. Keď sa založila HDG mala 16 členov. Služobným veliteľom bol Andrej Rákoci.

- Spišská Belá

Miestni zamestnanci už boli organizovaní v HG. 18. februára 1939 sa zúčastnili zamestnanci železníc na ustanovujúcej schôdzi HDG. Z 20 prítomných sa prihlásili 11 do HDG. Služobným veliteľom sa stal Fraňo Smotana.

- Podolíne

V januári 1939 založili HŽG v dopravnej kancelárii železničnej stanice. Všetci zamestnanci slovenského pôvodu sa prihlásili do HŽG. Za služobného veliteľa si vybrali Leopolda Bobulu.

V roku 1939 usporiadali zbierku na zlatý poklad. Vyzbierali 270 Ks a zlaté a strieborné veci v hodnote 500 Ks.

- Štrba

Miestnu organizáciu HŽG založili v roku 1938.

Miestny veliteľ HDG Bartoš bol preložený do Popradu, preto určitý čas nebola obsadená funkcia. Dočasným veliteľom sa stal Kollár.

8. marca 1939 sa uskutočnila schôdza, na ktorej sa zúčastnilo 105 gardistov -62 zo stavebnej správy, 26 z autosprávy, 8 zo stanice a 9 z odborov. V septembri 1939 narukovalo 58 gardistov z HDG. Zúčastnili sa ťaženia do Poľska.

- Važec

Podnet k vzniku HDG dal úsekový veliteľ Fraňo Závodský. Ustanovujúca schôdza sa konala 28. marca 1939 za prítomnosti miestneho veliteľa HG Tolaroviča. Služobným veliteľom sa stal Karol Szabó, ktorý zastával funkciu

prednostu stanice. Po jeho preložení do Podbrezovej od 28. júna 1939 zastával toto miesto Artur Dudinský.

HDG nevystupovala ako samostatná jednotka, ale pracovala spoločne s miestnou HG.

- Hrabušice
miestny veliteľ Artur Zázrivý
- Košická Belá
miestny veliteľ Ján Reichwalder
- Prakovce
miestny veliteľ Ján Hill
- Smolnícka Huta
miestny veliteľ Štefan Kristián
- Nálepko
miestny veliteľ Ondrej Revák
- Hnilec
miestny veliteľ Michal Žolnai

1.8 ZAHRANIČNÁ HLINKOVA GARDA

Prvé kroky ZHG možno sledovať už pri založení Kultúrneho a sociálneho spolku Andreja Hlinku vo Viedni. Tento spolok bol založený vo februári 1939. Kultúrny a sociálny spolok Andreja Hlinku bol predchodcom ZHG. Ríšska vláda rozpustila všetky slovenské spolky a povolila existenciu len jedného spolku. Práve tento spolok ostal ako jediný možný v Nemecku. V tom istom roku bol spolok pretransformovaný spolok na ZHG.⁷⁸

ZHG pôsobila v Nemecku. Vykonávala kultúrnu, národnú a sociálnu činnosť.⁷⁹ Otvorila slovenské knižnice v Linci, Lenzingu, Eisneri a vo Viedni. Organizovala slovensko – nemecké kurzy v Linci a Lenzingu. Do ZHG sa hlásili hlavne robotníci zo Slovenska, pre ktorých vlastne aj vznikla. 20. januára 1940 sa prihlásilo do ZHG 1000 ľudí.⁸⁰

⁷⁸ STRIEŽENEC, Rudo: *Chronologický záznam udalostí*. In: Hlinkova garda a Slovenská republika. Bratislava : Slovenská Grafia, 1940, s. 17.

⁷⁹ *Shromaždenie slovenských robotníkov v zahraničí. Zahraničná HG nášmu prezidentovi*. In: Slováč, roč. 21, 1939, č. 258, s. 3.

⁸⁰ *Kultúrna a výchovná práca Zahraničnej HG*. In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 23, s. 3.

Hlavným veliteľom ZHG bol Ľudovít Mutňanský a dôverníkom ZHG Jozef Vodička.

Keď vznikla ZHG bola osobitným útvarom HG. 19.novembra 1940 rozhodli na porade v Bratislave⁸¹, že gardisti v zahraničí budú prijímaní za tých istých podmienok ako na Slovensku. Museli sa prihlásiť do miestnej HG v obci, kde majú trvalé bydlisko a boli prijatí len vtedy, ak ich navrhol miestny veliteľ, ktorého návrh musel potvrdiť poverenec hlavného veliteľa v tom – ktorom pracovnom mieste. Až po zavedení do ústrednej kartotéky, alebo vydaním legitimácie sa stal príslušníkom HG.⁸² Aj v Nemecku boli miestne veliteľstvá zadelené do okresov podľa pracovných oblastí. Pre HG v Nemecku boli 2 kancelárie – Berlín, Viedeň. Pri týchto kanceláriách sa zriadili sociálne pobočky, ktoré mali na starosť sociálne otázky nielen gardistov, ale aj všetkých ostatných robotníkov v Nemecku. Pri jednotlivých veliteľstvách boli sociálni referenti, ktorých vycvičili dvaja prípadne traja sociálni náčelníci vyslaní zo Slovenska. Všetci gardisti dostávali pravidelne noviny Gardista. V jednotlivých podnikoch, v ktorých pracoval väčší počet robotníkov a kde bol väčší počet gardistov, usporiadali podobné kurzy ako sa konali na Slovensku. Cvičiteľmi boli inštruktori SS a prednášateľov vyslalo hlavné veliteľstvo HG v Bratislave.⁸³

1.9 AKADEMICKÁ HLINKOVA GARDA

Za predchodcov AHG možno pokladať Klub akademikov HSLS, ktorý vznikol v roku 1935 a organizáciu Ústredie slovenského katolíckeho študentstva. Združovali autonomistických akademikov. Akademická mládež sa prejavila výrazne v marcových dňoch roku 1939. V týchto dňoch sa aktívne zapájala do pouličných bojov v Bratislave. Z týchto dvoch organizácií sa postupne vytvorila AHG.⁸⁴

AHG mala také isté postavenie ako ZHG. V rámci HG mala osobitné postavenie. V AHG sa združovali študenti alebo vysokoškoláci. Veliteľom AHG

⁸¹ Porady sa zúčastnil berlínsky poverenec pre HG v Nemecku Rudo Strieženec, viedenský poverenec a generálny konzul Vávra, náčelník štábu Otomar Kubala, obersturbandführer (podplukovník) SS Negeler a hlavný veliteľ HG Alexander Mach.

⁸² *Vnútorňa výstavba HG pred ukončením*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 59, s. 3.

⁸³ *Rozhodnutie o zahraničnej HG*. In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 276, s. 4.

⁸⁴ GRÉBERT, Ladislav: *Akademická mládež a Strana*. In: Napred, roč. 1, 1942, č. 1, s. 29

bol Jozef Kirschbaum. Za náčelníka akademickej gardy vymenovali Jozefa Drobného, jeho nástupcom sa stal Ignác Kasala.⁸⁵

Úloha Akademickej Hlinkovej gardy mala charakter hlavne revolučný. Preto sa už od vzniku Slovenskej republiky snažili o jej zreorganizovanie. Ale vo vnútri a zvonka sa začali združovať sily proti tomu. Preto Jozef Tiso znovu oživil 16. novembra 1940 Klub akademikov Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. V ten istý deň⁸⁶ na to zareagovala HG vydaním rozkazu hlavného veliteľa o zastavení činnosti AHG.⁸⁷

Na porade čelných predstaviteľov HG v Bratislave dňa 19. novembra 1940 sa jednalo o ďalšom postupe pri riešení tohto problému.⁸⁸ Rozhodli, že akademici budú zaradení do príslušných okresov. Ak ich v danom okrese bolo viac, mohli vytvoriť samostatné veliteľstvo. Akademici, ktorí nebývali na internátoch, boli zadení do tých miestnych veliteľstiev, v obvode ktorých majú byť.⁸⁹

Prečo boli tieto organizácie, ktoré existovali v rámci HG úplne začlenené, sa dozvedáme z dobových vyjadrení. Ako dôvod uvádzali, že zapríčiňovali nejednotnosť v HG, a aby sa národ alebo mládež netriedil: „*podľa toho, či má niekto fajnové ruky alebo vyrobené, či je niekto robotník, železničiar, akademik, minister alebo roľník.*“⁹⁰

1.10 POHOTOVOSTNÉ ODDIELY HG

Po vypuknutí Slovenského národného povstania na povstaleckých územiach sa pretvorila HG rozkazom MNO z 21. septembra 1944 na POHG. Ich príslušníci boli uniformovaní, ozbrojení a sústredovali ich na jednom mieste. V týchto jednotkách boli organizovaní gardisti ale aj negardisti, ktorí boli povolaní vojenským rozkazom. V rokoch 1944 – 1945 dosiahli maximálne počty 38 POHG, 6 poľných rôt a 3 poľné prápory. Spolu vyše 5000 mužov. Veliteľský zbor tvorili gardisti a záložní dôstojníci.⁹¹ V POHG sa sústredovali

⁸⁵ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 66 – 4.

⁸⁶ Noviny Gardista uvádzajú dátum ukončenia činnosti AHG 15. novembra 1940.

⁸⁷ KRAJČOVIČ, Alojz: *V novom období do nového života*. In: Napred, roč. 1, 1942, č. 7, s. 25 – 27.

⁸⁸ *Vnútorňa výstavba HG pred ukončením*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 59, s. 3.

⁸⁹ *Rozhodnutie o zahraničnej HG*. In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 276, s. 4.

⁹⁰ *Prečo bola rozpustená Akademická garda. Nebude sa robiť rozdiel podľa toho, či niekto má fajnové ruky alebo vyrobené*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 58, s. 1.

⁹¹ KORČEK, Ján: *Gardisti*. In: Nedeľná Pravda, roč. 1, 1992, č. 8, s. 6.

najradikálnejšie sily v rámci HG. 22. novembra 1944 na porade okresných veliteľov HG v Trenčíne sa dohodli na užšej spolupráci s nemeckou bezpečnostnou jednotkou.

Mali na starosť udržiavať poriadok a bezpečnosť v celom okrese a jednotlivých obciach. Aj keď mali na starosti aj boj proti partizánom, stávalo sa, že práve partizánom pomáhali a ich chránili. POHG musel chodiť s nemeckými jednotkami na výjazdy do hôr hľadať partizánov, ale práve od nich sa dozvedeli o pripravovanej akcii.⁹² POHG vykonávali spolu s nemeckými jednotkami vraždenie⁹³ (4000 ľudí) a spolupracovali aj na deportáciách do koncentračných táborov(30000 ľudí).⁹⁴

1.11 LETECKÉ, JAZDECKÉ A MOTORIZOVANÉ ODDELENIE HG

1.11.1 Letecké a motorizované oddelenie

Letci a HG v novom Slovenskom štáte neboli k sebe veľmi naklonení. Odpor medzi nimi gradoval priebehom vojny. Dôsledkom núteného odchodu českých letcov zo základní bol akútny nedostatok letcov. Tento problém sa snažili vyriešiť presunutím slovenských letcov z Čiech a organizovaním pilotného kurzu. V Spišskej Novej Vsi sa 15.marca 1939 tento kurz presunul pod vedenie Hlinkovej gardy.⁹⁵ V roku 1939 prevzalo leteckú činnosť národného letectva letecké oddelenie HG. V roku 1940 vytvorilo letecký zbor. Svoju činnosť vykonávalo na poli modelárskom, plachtárskom a v motorovom letectve. Od roku 1938 do 1943 bolo v leteckom zbore HG vycvičených 200 pilotov v bezmotorovom, 160 v motorovom letectve. 200 pilotov postúpilo leteckú brannú predvýchovu.⁹⁶

HVHG na vedenie leteckého oddelenia zamestnávalo človeka, ktorý mal stredoškolské vzdelanie, skončil vojenskú službu, bol politicky spoľahlivý a na

⁹² VRBA, Jozef: *Muž, ktorý sa vzoprel Hitlerovi*. Bratislava : Konfederácia politických väzňov, 1999, s. 53-54.

⁹³ Známe sú popravy v Nemeckej. Vykonávala ich 150-členná rota POHG z Považskej Bystrice.

⁹⁴ ŠMIHULA, Vladislav: *Hlinkova garda – zločinný nástroj slovenského štátu*. In: *Bojovník*, r. 35, 1990, č. 16, s. 9.

⁹⁵ PETRÍK, Ján: *Spišská tragédia*. Martin : Matica Slovenská, 1999, s.17-20.

⁹⁶ DANIHEL, Karol: *Hlinkova garda r. 1942. Trocha číslic z minuloročnej činnosti HG*. In: *Gardista*, roč. 5, 1943, č. 1, s. 5.

túto funkciu uprednostňovali dôstojníkov v zálohe. Plat vedúceho pracovníka v leteckom oddelení bol 2000 Ks mesačne.⁹⁷

Motorizované oddelenie organizovalo vodičské kurzy. V každej župe vytvorilo výcvikové stredisko.

Letecká a motorizovaná HG mala svoje centrum v Dome Andreja Hlinku na Námestí 1. mája 22/b v Bratislave.

1.11.2 Jazdecké oddelenie

V hlavnom štábe HG boli referenti jazdectva v oddelení organizačnom, hospodárskom a bol osobitný chovateľský referent. Pri každom veliteľstve boli ustanovení jazdeckí referenti, ktorí mali na starosť organizáciu, výcvik a mali sa starať o potreby jazdcov HG, chovateľov a cyklistov. Členom jazdy HG mohol byť každý gardista, ktorý mal vlastného koňa, alebo si ho mohol zadovážiť pre výcvik a potrebu jazdectva HG.⁹⁸ Koňa si mohli zaobstarať od vojenskej správy. Veliteľom jazdeckého oddelenia bol Pavol Teplanský.⁹⁹

1.12 VZŤAH HG A ARMÁDA

V počiatkoch Karol Sidor zamýšľal, aby HG prešla postupne do vojenských rúk ako organizácia, ktorá bude mať na starosť brannú výchovu a takto sa postupne odpolitizuje. Túto myšlienku dať HG do rúk vojakov začal K. Sidor uskutočňovať už v novembri 1938. Vtedy, po zlúčení politických strán, bol otvorený prístup do HG aj bývalým príslušníkom ostatných politických strán.

Výnosom hlavného štábu MNO v Prahe č. 6894 boli pridelení dôstojníci na veliteľstvá HG, kde pôsobili až do 14.marca 1939. Dôstojníci, ale podliehali MNO a boli ním platení. Od konca decembra 1938 HG priamo podliehala armáde. Armáda mapovala jej činnosť. V HG mala svojich ľudí, prostredníctvom ktorých si mohla vybudovať spravodajskú sieť priamo v HG a tak zabezpečovať úplnú štátnu spoľahlivosť a bezpečnosť celoštátnej politiky v politickej zložke. HVHG si nevyžiadalo štatutárne osobitnú právomoc nad pridelenými dôstojníkmi.

⁹⁷ *Zápisník HG*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 57, s. 6.

⁹⁸ *Organizácia jazdectva HG ustanovená*. In: Slovák, roč. 21, 1939, č. 43, s. 6.

⁹⁹ *HG. Hlavné veliteľstvo HG. Jazdecké oddelenie. Obežník č. 2*. In: Slovák, roč. 21, 1939, č. 53, s. 5.

Generál Anton Pulanich bol spojítom medzi dôstojníkmi pridelenými MNO a politickým štábom HG podliehajúcim Karolovi Murgašovi.¹⁰⁰

Prebiehajúcim časom sa vojsko a HG odcudzovali. Spory medzi nimi narastali aj počas vojnových konfliktov s Maďarskom, Poľskom a na ruskom fronte. Aj keď sa snažili oficiálne kruhy armády¹⁰¹ a HG zakrývať tento problém. Konflikt medzi nimi bol badateľný aj na verejnosti. Veľakrát sa museli riešiť pouličné bitky medzi vojskom a HG. Vojaci sa sťažovali na povýšeneckosť členov HG a gardisti, ktorí slúžili v náhradných oddieloch, si stále sťažovali na nepriateľský postoj dôstojníckeho zboru.¹⁰²

Nepriateľské postoje sa snažili vyriešiť aj rôznymi zbierkami pre vojakov na fronte. Organizovali peňažné alebo materiálne zbierky. Boli to zbierky na cigarety¹⁰³, lyžiarskych topánok¹⁰⁴ a podobne.

1.13 HLAVNÍ VELITELIA HLINKOVEJ GARDY

1.13.1 Karol Sidor

Narodil sa 16. júna 1901 v Ružomberku. Navštevoval ľudovú školu a študoval na Piaristickom gymnáziu v Ružomberku. V roku 1919 mu bolo zamedzené študovať na všetkých stredných školách v ČSR. Súkromne zložil maturitu v roku 1920 na gymnáziu v Ružomberku. Vysokú školu nedokončil. Chodil na právo do Prahy na Karlovu univerzitu a neskôr prešiel na Univerzitu Komenského v Bratislave. Od roku 1919 bol členom viacerých redakčných rád novín a časopisov: *Vatra*, *Slovenský svet*, *Budúcnosť*, *Nový svet*, od roku 1929 hlavný redaktor denníka *Slovák* a od roku 1931 zodpovedný redaktor *Slovenskej*

¹⁰⁰ ČARNOGURSKÝ, Pavol: *14.marec 1939*. Bratislava : VEDA, 1992, s. 276.

¹⁰¹ Propaganda proti HG sa na fronte nebude diať! (na ruskom fronte cenzúrny dôstojník prezeral listy a karty a našiel zo 600 iba 1 proti Garde).

¹⁰² Správa o vnútro politickej situácii na Slovensku s návrhmi na riešenie osudu slovenského národa v rámci nacistického Nemecka predložená hlavnému úradu ríšskeho vodcu SS. Berger G. posielala situáciu správu Himmlerovi, Bratislava, február 1943, Príloha 10., Bratislava, 12.2.1943, Tajné, Spisový záznam, Vec: Slovenská armáda. In: PREČAN Vilém: *Slovenské národné povstanie. Dokumenty*. Bratislava : Vydavateľstvo politickej literatúry, 1965, s. 45 – 54.

¹⁰³ Zo zbierky zakúpili 11 500 kusov rozličných cigariet.

¹⁰⁴ Hlavné veliteľstvo HG vydalo pre všetkých príslušníkov HG túto výzvu: „vyzývam všetkých členov, ktorí majú lyžiarske topánky, aby ich odovzdali pre potrebu vojakov na fronte na svojich okresných veliteľstvách v dňoch 10. – 12. januára 1942.“ Do topánok si dávali menovky so svojou s adresou, aby ich mohli primerane odškodniť. (KUBALA, Otomar: *Lyžiarske topánky frontovým bojovníkom*. In: *Tatranský Slovák*, roč. 7, 1942, č. 2, s. 1.)

Pravdy. V rokoch 1938 - 1939 bol vedúci tlačových orgánov HSLŠ. Od roku 1938 bol hlavným veliteľom HG, predsedom Ústredného národného výboru, 1938 - 1939 ministrom československej vlády v Prahe, v marci 1939 predsedom slovenskej autonómnej vlády, v marci a apríli 1939 ministrom vnútra Slovenskej republiky. V marci 1939 abdikoval z funkcie hlavného veliteľa HG. Prešiel do pasívnej opozície. V apríli 1939 sa stal mimoriadnym vyslancom a splnomocneným ministrom Slovenskej republiky vo Vatikáne. Túto funkciu zastával do júna 1945. Po skončení druhej svetovej vojny žil v emigrácii Taliansku (1945- 1950) a Kanade. Národným súdom v ČSR bol odsúdený v neprítomnosti na dvadsať rokov väzenia. Zomrel 20. októbra 1953 v Montreale.¹⁰⁵

1.13.2 Alexander Mach

Narodil sa 11. októbra 1902 v Palárikove. V rokoch 1908 - 1912 navštevoval ľudovú školu v Palárikove. V rokoch 1912 - 1916 študoval na Gymnázium v Nových Zámkoch. V roku 1916 nastúpil do seminára v Ostrihome ako chovanec. Študoval za kňaza v seminári v Trnave (1921-22). Ochorel na tuberkulózu a tak musel odísť zo seminára na liečenie.

Stal sa župným tajomníkom HSLŠ. V roku 1924 sa stal pracovníkom ústredného sekretariátu strany. V rokoch 1938 - 1940 sa stal šéfom úradu propagandy a v období 1940 - 1945 ministrom vnútra. V marci 1939 bol menovaný nástupcom Karola Sidora vo funkcii hlavného veliteľa HG. Zastával ju skoro nepretržite až po rok 1944. Krátku prestávku mal len počas obdobia, keď bol hlavným veliteľom HG František Galan. V rokoch 1940 - 1944 bol podpredsedom vlády v Bratislave. V marci 1945 odišiel do Rakúska. Tu ho zajali americké vojská a intervenovali do ČSR. Národným súdom v roku 1947 bol odsúdený na 30 rokov väzenia. Trest bol neskôr zmiernený na 25 rokov. V roku 1968 bol amnestovaný a žil v Bratislave. Jeho hlavnou ideou počas Slovenskej republiky bol národný socializmus. Bol za urýchlené riešenie židovskej otázky. Patril k radikálnemu krídlu v HG. Zomrel 15. októbra 1980 v Bratislave.¹⁰⁶

¹⁰⁵ *Slovenský biografický slovník V.* Martin : Matica slovenská, 1992, s. 253 – 254.

¹⁰⁶ *Slovenský biografický slovník IV.* Martin : Matica slovenská, 1990, s. 21 – 22.

1.13.3 František Galan

Narodil sa vo Viničnom 31. mája 1908. Študoval na gymnáziu v Bratislave a v rokoch 1928 - 1933 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, v roku 1933 na právnickej fakulte v Brne. Svoje vedomosti obohatil o teológiu, ktorú študoval v Trnave a Bratislave v roku 1934. V roku 1940 získal titul doktor práv. Bol funkcionárom HSĽS. Od mája do júna 1940 (po Salzburg) bol hlavným veliteľom HG. Po odchode z tejto funkcie sa stal prednostom odboru pre rastlinné hospodárstvo. V septembri 1944 bol vymenovaný do funkcie predsedu Najvyššieho úradu pre zásobovanie. Bol členom skupiny politikov okolo Jozefa Tisu, ktorí sa považujú za umiernených vo vtedajšej politickej situácii. Počas Slovenského národného povstania spolupracoval s povstalcami, preto ho Nemci na jar 1945 uväznili. Pravdepodobne bol prevezený do Mauthausenu, kde ho popravili.¹⁰⁷

1.13.4 Otomar Kubala

Narodil sa 28. januára 1906 v Lakšárskej Novej Vsi. Navštevoval ľudovú školu vo svojej rodnej obci. Do meštianskej školy chodil do Senice a Trnavy. V rokoch 1920 - 1924 študoval na Učiteľskom ústave v Modre.

Roku 1924-1934 bol učiteľom v Kútoch, Smoleniciach, Uhorskej Novej Vsi. V rokoch 1934 - 1938 bol riaditeľom meštianskej školy vo Varíne. Učiteľské povolanie vykonával 1939 - 1940 v Rači, 1940 v Bratislave. Otomar Kubala patril k radikálnemu krídlu v rámci HSĽS. Na žiadosť Nemcov bol dosadený do funkcie náčelníka štábu HG. V roku 1942 musel odísť z tejto funkcie, lebo sa snažil o odstavenie Jozefa Tisu. Od septembra 1944 budoval POHG. V rokoch 1944 - 1945 sa stal hlavným veliteľom HG.

Pred postupujúcimi sovietskymi vojskami sa presunul do českých krajín. V máji 1945 bol zajatý v Strakoniciach. Národným súdom v Bratislave bol odsúdený na trest smrti. Popravený bol 28. augusta 1946.¹⁰⁸

¹⁰⁷ *Slovenský biografický slovník II.* Martin : Matica slovenská, 1987, s. 154.

¹⁰⁸ *Slovenský biografický slovník III.* Martin : Matica slovenská, 1989, s. 283.

2 Činnosť HG v Tatranskej župe

Tatranská župa¹⁰⁹ sa vytvorila na území štyroch bývalých uhorských žúp: Liptovskej, Spišskej, Turčianskej a Oravskej. Sídlo mala v Ružomberku, členila sa na 13 okresov¹¹⁰ a 510 obcí.¹¹¹

Rozprestierala sa približne na území 9000 m² a obývalo ju asi 500 000 obyvateľov. Na jej území žili nemecké, rusínske a maďarské menšiny.¹¹²

2.1 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Do 20. júna 1940 bol okresným veliteľom Ladislav Stassl, po tomto dni Jozef Brandobur a 24. 4. 1942 sa stal veliteľom Jozef Kuchár.

2.1.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.1.1.1 Zoznam miestnych veliteľov

Spišská Nová Ves: František Lipták

Harichovce: Juraj Štolc

Smižany: Ondrej Brandobur

Arnutovce: Ján Ondirko

Letanovce: Matej Oltvanyi, od 8. augusta 1942 Matej

Novoveský

Spišské Tomášovce: František Melkovič

Hrabušice: Ladislav Ovšonka

Betlanovce: Jozef Horan

Vydrník: Ján Gallovič

Novoveská Huta: Štefan Kušnír

Hnilčík: Ján Frlička

Hnilec: Štefan Krempaský

¹⁰⁹ Zriadená zákonom číslo 190/1939 S. z.

¹¹⁰ Dolný Kubín, Gelnica, Kežmarok, Levoča, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Poprad, Ružomberok, Spišská Nová Ves, Spišská Stará Ves, Stará Ľubovňa a Trstená.

¹¹¹ KOČIŠ, Jozef a i.: *Štátny archív v Bytči. Sprievodca po archívnych fondoch*. Bratislava : Slovenská archívna správa Povereníctva vnútra, 1959, s. 72.

¹¹² KNIHA, Ladislav: *Úsilie HSELS v Tatranskej župe*. In: Kalendár HSELS 1942, Martine : Generálny sekretariát Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, 1941, s. 192-193.

Mlynky: Andrej Sliva
 Teplička: Jozef Jasečko
 Markušovce: Štefan Kocun
 Odorín: Matej Vojtaš
 Danišovce: Jozef Matta
 Matejovce: Štefan Maďar
 Rudňany: Imrich Kravjanský
 Chrasť nad Hornádom: František Šimonovič
 Vítkovce: Ján Kukura
 Olcava: Pavel Janovčík
 Lieskovany: Michal Mikolaj
 Spišský Hrušov: Štefan Uhrín
 Hincovce: Juraj Uhrín
 Jamník: Baláž, učiteľ
 Olšavka: Ladislav Mihálik
 Vojkovce: Juraj Gábor
 Slatvina: Pavel Škotko
 Žehra: Pavel Maslovjak
 Kolinovce: Jozef Klapáč
 Bystrany: Martin Zahuranec
 Spišské Vlasy: Martin Šebo¹¹³

2.1.1.2 Spišská Nová Ves

V roku 1938 bol založený spevokol HG pod vedením Vanča a divadelný odbor pod vedením Jána Vrtíka. Koncom roka bola organizácia HG pevná a pripravovala kultúrno-výchovné práce pre členov a obyvateľov mesta.

V roku 1939 mesto zažilo katastrofu. V piatok 24. marca o 16:45 deväť maďarských bombardovacích lietadiel typu Caprony zničilo letisko. Prileteli zo smeru Muráň. Napadnuté boli tieto časti mesta: Madarasov sad, Ráthova osada, Píla pod skalkou, Kaplnková ulica, cesta do Huty, Tehelňa a Vilčurňa. V tejto oblasti zhodili asi 400 zápalných bômb, 30 ťažkých a 80 ľahkých bômb.

¹¹³ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 52 – 1.

Následkom bombardovania zahynulo 12 ľudí (vojaci a civilisti) a 27 bolo zranených.¹¹⁴ Každoročne sa pripomína tento deň spomienkovou slávnosťou. Zúčastňovali sa ho čelní predstavitelia štátu, gardy a iných ustanovizní. V roku 1940 sa uskutočnila po prvýkrát spomienková slávnosť. Zúčastnil sa jej hlavný veliteľ Alexander Mach. Program začal o 15:00 zvonením na zvonoch. V tú istú hodinu začala pietna spomienka na cintoríne. Prebiehala nasledovne:

- 1) odhalenie pamätnej dosky na hrobe letca poručíka Mikuláša Uduta,
- 2) polozenie vencov na hrob obetí bombardovania,
- 3) prísaha veliteľovi a funkcionárom HG,
- 4) štátna hymna.

Po ukončení programu na cintoríne, spomienková slávnosť pokračovala na námestí:

- 1) otvorenie pietnej slávnosti vládny komisárom,
- 2) zborová recitácia - Valentín Beniak: Spišská Nová Ves,
- 3) prejav hlavného veliteľa HG Alexandra Macha,
- 4) zborový spev kandidátov učiteľského ústavu,
- 5) vbitie klincov do vrtule bombardovacieho lietadla,
- 6) vyznamenanie gardistov hlavným veliteľom Alexandrom Machom,
- 7) hymna,
- 8) defilé HG¹¹⁵.

HG pod vedením odborného učiteľa Jána Vrtíka organizovala čaty, stotiny, zvoláva spoločné nástupy¹¹⁶ HG pracovala aj na poli športovom: usporadúvala volejbalové preteky v okrese, organizovala atletické družstvá, stolnotenisové a plavecké družstvá. Každoročne sa organizovali vodičské kurzy, ktoré viedol G. Servátka. Kultúrna činnosť spočívala na nacvičovaní a hraní divadelných hier, ako

¹¹⁴ PETRÍK, Ján: *Spišská tragédia*. Martin : Matica Slovenská, 1999, s. 34 – 59.

¹¹⁵ *Rozpomienka na bombardovanie spišskej Novej Vsi*. In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 72, s. 2.

¹¹⁶ Nástupy pred brannou výchovou sa konali na hasičskom cvičisku na Mníchovej ulici. Nástup bol vždy oznámený tromi údermi na zvone Urban a tromi krátkymi signálmi sirény. Do 15 minút sa museli zhromaždiť. Každý týždeň sa konal aj nástup v telocvični štátnej meštianskej školy. Po prečítaní rozkazu sa prednášalo o aktuálnych problémoch, ktoré sledovali prevýchovu členstva HG. Prednášky sa hlavne zaoberali národným socializmom, ale taktiež životom a dielom niektorých autorov (napr. Janka Kráľa).

boli napr. „Černová“, „Krbý hasnú“ a „Ach, tie ženy“. Organizovali sa prednášky a večierky.¹¹⁷

V Spišskej Novej Vsi bol v roku 1940 zorganizovaný ženský odbor HG. Ženský krúžok šiel pre deti chudobných gardistov, usporadúval každú nedeľu čajové večierky a organizoval prednášky.¹¹⁸

2.1.1.3 Kropachy

Miestnym veliteľom bol Pavol Grapa. V roku 1940 sa vykonala čistka v rámci HG a zaviedli sa pravidelné nástupy. Činnosť HG sa vyznačovala protižidovskou aktivitou.¹¹⁹

Miestne veliteľstvo HG usporiadalo 1. februára 1941 gardistický večer slovenskej piesne.¹²⁰ Spolu s miestnymi spolkami sa podieľalo na oslavách 14. marca.

2.1.1.4 Markušovce

V roku 1941 sa stal miestnym veliteľom HG J. Vartovník.¹²¹

2.1.1.5 Hrabušice

Miestnym veliteľom bol J. Kudlaň.

Nástup sa vykonával v nedeľu od 9:00 do 13:00 v katolíckom Kultúrnom dome, cvičili a v piatok večer sa konali prednášky a debaty. Miestne veliteľstvo udržiavalo v spolupráci s kultúrnymi spolkami knižnicu.¹²²

2.1.1.6 Spišské Vlchy

Situácia s gardistami vo všeobecnosti, podľa hlásenia okresnému veliteľstvu, bola veľmi dobrá, aj napriek tomu, že gardisti dochádzali k služobným úkonom a na rozkazy veľmi nepravidelne.

¹¹⁷ *O činnosti HG v Spišskej Novej Vsi.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 222, s. 6.

¹¹⁸ *Ženský odbor HG v Spišskej Novej Vsi.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 32, s. 13.

¹¹⁹ *HG v Kropachoch.* In: Tatranský Slovák, roč. 8, 1941, č. 37 – 38, s. 5.

¹²⁰ *Gardistický večer slovenskej piesne.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 32, s. 13.

¹²¹ *Zvesti.* In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 9, s. 3.

¹²² *Zápisník HG. HG v Hrabušiciach na Spiši.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 8, s. 11.

V Spišských Vlachoch zorganizovali 21. septembra 1940 strážne oddelenie gardistov. MVHG pridelo k žandárstvu v Spišských Vlachoch 12 gardistov vo veku 35 až 49 rokov.

Na nástupe v Bratislave 14. marca 1941 sa zúčastnilo 5 ľudí.¹²³

2.2 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY SPIŠSKÁ STARÁ VES

Okresným veliteľom HG bol Július Kolbenheyer. Pobočníkom okresného veliteľa HG bol Ján Simančík, okresný organizačný referent.¹²⁴

Okresné veliteľstvo Spišská Stará Ves v roku 1940 z dôvodu, že je príliš chudobné, požiadalo o hradenie cestovných nákladov, ktoré vznikli z dôvodu organizovania župného zjazdu v Ružomberku. *„Ide o cestovné trovy gardistov z obcí prinavráteného územia, obcí, čo nemajú obecných rozpočtov a nemôžu dať nijakej podpory miestnym veliteľstvám HG.“*¹²⁵

2.2.1 Miestne veliteľstvá HG

2.2.1.1 Spišská Stará Ves

HSEŠ v spolupráci s HG, HM a DP usporiadali oslavy 52. narodenín Adolfa Hitlera. Oslava začala 20. apríla 1941 v sobotu večer o 19:00 sprievodom Spišskou Starou Vsou. V sprievode boli členovia HG, HM, zástupcovia úradov, FS a DP. Po sprievode sa uskutočnila slávnosť v sále pána Mangala. Slávnostným rečníkom bol rímsko katolícky dekan Andrej Podolský, ktorý vo svojom príhovore: *„poukázal, že v Nemecku muselo prísť k vývoju vecí, aký tam panuje teraz. Naznačil dejiny Nemecka pred svetovou vojnou i po nej a povedal, že Prozreteľnosť sama určila nemeckému národu záchrancu v jeho terajšom Vodcovi.“* Po tomto rečníkovi zaspievali pieseň Englandslied a vystúpil s rečou zástupca DP Krč, ktorý v nemeckom jazyku ocenil význam Adolfa Hitlera pre Nemcov a Slovákov. Na koniec programu zaspievali nemeckú štátnu hymnu.¹²⁶

¹²³ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 100 – 7.

¹²⁴ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 62 – 2.

¹²⁵ Zvesti. In: Liptov, roč. 2, 1940, č. 42, s. 1.

¹²⁶ Oslavy 52. narodenín Vodcu A. Hitlera. In: Tatranský Slováč, roč. 6, 1941, č. 12, s. 2.

Pomocný bezpečnostný orgán HG v zložení Koloman Toman, František Nevlazla a Vojtech Illéš vykonali 12. februára 1942 domovú prehliadku u Žida Izáka Mayera Špira. Býval v Spišskej Starej Vsi. Podozrievali ho z prechovávanía a hromadenia zásob. Po prehliadke našli u neho: jeden zlomený prsteň, jednu striebornú pudrenku, tri metre látky na šaty, päť metrov červeného glotu, asi päť metrov červeného plátna na posteľnú bielizeň, jeden balíček niekoľkovaných hracích kariet (32) a jeden zapaľovač nepuncovaný. Tieto veci okrem troch metrov látky na šaty, ktoré neboli jeho mu zabavili v prospech daňového úradu v Spišskej Starej Vsi (karty), dôchodkového kontrolného úradu (zapaľovač) a Okresného úradu v Spišskej Starej Vsi (prsteň, pudrenka, glot, plátno).¹²⁷

2.3 OKRESNÉ VELITEL'STVO HLINKOVEJ GARDY KEŽMAROK

Okresní velitelia Hlinkovej gardy Jozef Pitoňák, Roman Fraštia a od 1. marca 1943 sa stal veliteľom Jozef Tatiersky.

Dňa 20. júna 1943 sa v Kežmarku uskutočnila slávnostná posviacka gardistickej zástavy. Slávnosti sa zúčastnili gardisti z okresu a zástupca hlavného veliteľa HG šéf propagačného oddelenia HVHG Anton Vašek.¹²⁸

2.3.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.3.1.1 Zoznam miestnych veliteľov

Bušovce: Pavel Kapolka – 25 (približný počet členov)

Vlková: Martin Neupaer – 32

Huncovce: Pavel Scharnický – 20

Javorina: Štefan Beňa – 50

Jurske: Ján Skurka – 26

Kežmarok: Vladimír Čupáni – 60

Krížová Ves: Karol Dragošek – 30

Lendak: Ladislav Urban – 80

Ľubica: Gejza Špirek – 60

Ľubické Kúpele: Ondrej Kubina – 25

¹²⁷ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 65 – 1.

¹²⁸ *Slovenský Spiš manifestoval*. In: *Gardista*, roč. 5, 1943, č. 142, s. 5.

Mlynčeky: Ján Čikovský – 30
 Rakúsy: Martin Pitoňák – 35
 Ruskinovce: Ján Tomečko – 25
 Slovenská Ves: Ján Krisko – 40
 Spišská Belá: Michal Koperdan – 80
 Strážky: Gregor Galik – 25
 Tatranská Kotlina: Štefan Frič – 35
 Tatranská Lomnica: Anton Rusina – 30
 Toporec: Andrej Hudrejko – 30
 Tvarožná: Štefan Džadoň – 35
 Vrbov: Ján Zumner – 30
 Veľká Lomnica: Ján Čontofalský – 22
 Ždiar: Štefan Zoričák – 50¹²⁹

2.3.1.2 Kežmarok

HG Kežmarok usporiadala akadémiu, 27. januára 1940 gardistický ples, prednášky (zo slovenských dejín), spomienkové slávnosti (4. mája 1940 –na Milana Rastislava Štefánika, 15. augusta 1940 – na Andreja Hlinku), divadelné predstavenie „Tma“, záhradný koncert s tanečnou zábavou, založila spevokol a jazdecký klub. HG sa zúčastnila 18. januára 1940 lyžiarskych pretekov, 11. augusta 1940 župných pretekov vo volejbale a 28. - 29. augusta 1940 celoštátneho telovýchovného vystúpenia v Ružomberku. Zreorganizovali HG a spolupracovali pri sčítaní ľudu.¹³⁰

HG organizovala a spolupracovala na rôznych podujatiach, ktorých výťažok šiel na frontových vojakov (zozbieral 3770 Ks), na zahraničné slovenské školstvo.¹³¹

2.3.1.3 Malý Slavkov

HG v Malom Slavkove spolupracovala s miestnymi organizáciami na usporiadaní rôznych slávností. Jednou takouto slávnosťou bolo 80. výročie

¹²⁹ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 60 – 1.

¹³⁰ *Kultúrna činnosť HG v Kežmarku*. In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 13, s. 2.

¹³¹ *SČK v Kežmarku vojakom*. In: Tatranský Slovák, roč. 6, 1941, č. 38, s. 3.

Memoranda slovenského národa v roku 1941. Na príprave akadémie spolupracovali s HSLS, HM.¹³²

2.3.1.4 Spišská Belá

Po príchode nového miestneho veliteľa Michala Koperdana sa HG zreorganizovala. V HG ostali len tí členovia, čo spĺňali kritériá národného socializmu.

Garda organizovala prednášky, ktoré sa týkali predovšetkým úloh HG. Činnosť gardistov v Spišskej Belej sa vyznačovala aj tým, že sledovali, či sú dodržiavané záverečné hodiny v pohostinstvách. Ako aj v iných mestách a obciach zúčastňovali sa na organizovaní slávností a sviatkov. Na zorganizovaní oslavy 14. marca spolupracovali s HSLS. 14. marca 1941 o 15:00 odhalila HG pamätnú tabuľu svojmu rodákovi letcovi Antonovi Slodičkovi, ktorý zahynul pri bombardovaní Spišskej Novej Vsi 24. marca 1938. Slávnosť otvoril MVHG Michal Koperdan. Hlavným rečníkom bol Eugen Klementis, propagačný referent OVHG v Kežmarku. Ján Ozábal, miestny vodca HM, položil veniec pod tabuľu. Matke Antona Slodičku odovzdali vyznamenanie I. stupňa za hrdinstvo a pamätnú medailu.¹³³

2.3.1.5 Slovenská Ves

Gardisti sa zúčastňovali na strážení hraníc, keďže sú blízko Poľska.

V rámci miestneho veliteľstva pracoval aj kultúrny odbor, ktorý 5. januára usporiadal divadelné predstavenie „Ferdo šéfom“.¹³⁴

2.4 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY GELNICA

Okresným veliteľ HG Štefan Hajdučka.

Okresné veliteľstvo HG podalo správu HVHG o dobrovoľníkoch HG pre východný front, v ktorom hlásilo, že nikto z gelnického okresu sa neprihlásil. Uviedli tri dôvody:

¹³² *Zvesti*. In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 25, s. 2.

¹³³ *Ako oslávili 14. Marec. V Spišskej Belej*. In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 12, s. 3.

¹³⁴ *HM. Činnosť HG v Slovenskej Vsi*. In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 4, s. 3.

1. Gardisti mali dotazy, kto sa bude starať o ich rodiny, keď narukujú ako dobrovoľníci.
2. Gardisti pracovali v podnikoch, ktoré boli dôležité pre obranu štátu a tak boli oslobodení aj od povinného narukovania.
3. Mladí gardisti sú už na východnom fronte ako vojaci.¹³⁵

Dňa 29. júna 1941 o 9:00 usporiadali okresný volejbalový turnaj o putovný pohár protektorov.¹³⁶

2.4.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.4.1.1 Zoznam miestnych veliteľov

Gelnica: Karol Stuparič

Helcmanovce: Peter Haus

Hrišovce: Ján Tomašov

Jaklovce: Andrej Ferčák (od 22. decembra 1940 Rudolf

Voško¹³⁷)

Kaľava: Jakub Rabatin

Kluknava: Belo Danaj (od 20. januára 1941 Emil Podracký)

Kojšov: Ján Kačmarik (od 3. januára 1941 Jozef Tancár)

Košická Belá: Štefan Rendoš

Margecany: Ľudovít Eliáš

Mníšek nad Hnilcom: Vojtech Kontra (od 10. januára 1940

Ján Handlovič)

Nižný Medzev: Ján Jurkovič

Opátka: Jozef Groskopf

Prakovce: Ján Pollák

Richnava: Štefan Labanc (od 14. 12. 1940 Michal Labanc)

Rolova Huta: Michal Kiovský

Smolník: Michal Veis

Stará Voda: František Majkut

¹³⁵ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 66 – 4.

¹³⁶ *Zvesti. OVHG v Gelnici*. In: Tatranský Slovák, roč. 8, 1943, č. 25, s. 2.

¹³⁷ V zátvorkách spracované podľa SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 61 – 2.

Štós: František Ševkovič

Úhorná: Ján Miklošik (od 20. 1. 1941 Július Paulík)

Veľký Folkmar: Jozef Ledvák

Vyšný Medzev: Štefan Baran

Nálepko: Ján Kráľ

Žakarovce: Štefan Hricko

Smolnícka Huta: Dezider Čiampor¹³⁸

2.4.1.2 Gelnica

Telovýchovné oddelenie MVHG pripravilo 29. júna 1943 ľahkoatletické preteky pod patronátom okresného náčelníka Júliusa Borsiga a okresného veliteľa HG Štefana Hajdučka.¹³⁹

2.4.1.3 Smolnícka Huta

14. marca 1942 na oslavách tretieho výročia slovenskej samostatnosti miestny veliteľ HG Pavol Ogurčák a gardisti spolupracovali na zorganizovaní slávnosti. Pri spomienke na 14. marec spolupôsobili HŠLS, HG, HM, DJ, FS, Slovenská liga a iné spolky.¹⁴⁰

2.4.1.4 Žakarovce

V roku 1942 bolo požiadané miestne veliteľstvo o dobrovoľníkov z radov HG pre východný front. Miestne veliteľstvo odoslalo negatívne hlásenie. Ako dôvod uvádzalo, že stav členstva je 42. Z tohto počtu sú štyria štátni zamestnanci, traja súkromní zamestnanci, baníci v pokročilom veku a niektorí už boli povolani do vojenskej služby. Navyše prostredie v Žakarovciach bolo takýmto akciám nežičlivé.¹⁴¹

2.5 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY STARÁ ĽUBOVŇA

Okresný veliteľ Hlinkovej gardy: Štefan Kolodzej

¹³⁸ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 60 – 1.

¹³⁹ *Zvesti*. In: *Tatranské hlasy*, roč. 8, 1941, č. 25, s. 2.

¹⁴⁰ *Oslavy štátneho sviatku v Tatranskej župe. Smolnícka Huta*. In: *Tatranský Slovák*, roč. 7, 1942, č. 12, s. 2.

¹⁴¹ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 66 – 4.

2.5.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.5.1.1 Zoznam miestnych veliteľov

Stará Ľubovňa: Štefan Krajger
 Nová Ľubovňa: František Koma
 Kolačkov: Adolf Reľovský
 Mníšek nad Popradom: Koloman Kolenič
 Hniezdne: Gejza Pribilinec
 Forbasy: Eduard Dubiel
 Lacková: Tomáš Sýkora
 Podolínec: Ladislav Borodáč
 Nižné Ružbachy: Ladislav Oravec
 Vyšné Ružbachy: Ján Šoltýs
 Plávnica: Ján Bruňák
 Hromoš: Mikuláš Hritz
 Litmanová: Štefan Kajda
 Malý Lipník: Jozef Rábik
 Sulín: Emil Zimmermann¹⁴²

2.6 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY LEVOČA

Okresným veliteľom HG bol E. Bujna.

V júni 1940 sa uskutočnila okresná škola HG v Levoči. Na ukončenie školy sa zorganizovala slávnosť. Zúčastnili sa na nej poprední velitelia Levoče. Veliteľom školy bol Vencko, ktorý prehovoril k frekventantom. V mene frekventantov sa ujal slova Reištader, ktorý sa poďakoval prednášateľom.¹⁴³

2.6.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.6.1.1 Levoča

Levoča je a bola pútnickým miestom. Slávnosť sa koná 2. júla na sviatok Panny Márie Levočskej. Zúčastňujú sa jej veriaci z celého Slovenska. V roku

¹⁴² SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604-62-6.

¹⁴³ *Zo škôl HG*. In: *Gardista*, roč. 6, 1940, č. 139, s. 4.

1939 sa sviatku zúčastnili veriaci z blízkeho okolia, ale aj z Považia. Počet ľudí na púti sa dotkol čísla 40000. Takúto udalosť si nenechali ujsť na prezentáciu vládni predstavitelia. Zúčastnili sa Ferdinand Ďurčanský, minister zahraničných vecí a Alexander Mach, hlavný veliteľ HG. Do mesta prišli v sobotu doobeda. Ich sprievod očakávali zástupcovia mesta, starosta Štefan Krhňák a za nemeckú národnú menšinu Vladislav Juran. Vykonali prehliadku čestnej jednotky vojska a HG, potom sa odobrali do Župného domu. Pred Župným domom ich očakávalo množstvo ľudí. Po otvorení manifestácie zložila HG prísahu do rúk hlavného veliteľa HG Alexandra Macha.¹⁴⁴

A ako prebiehala prísaha? Aspoň nejakú predstavu nám môže dať návod, ktorý ponúkal Karol Körper. Prísaha, ktorá bola ponúknutá ako vzor sa uskutočnila v Bratislave v Národnom dome Andreja Hlinku. Skladali ju členovia HAG a štábne stotiny. Priebeh:

-úvodná reč duchovného veliteľa (Úvodná reč by mala obsahovať spomienku na Andreja Hlinku a časť venovaná významu a farbe odznaku, duševnej a národnej povinnosti.)

Bielá povinnosť: mravnosť, čistota, charakter.

Modrá povinnosť: náboženstvo, poriadok, vernosť.

Červená povinnosť: láska k národu, obetavosť, sila.

„Duchovný vodca (DV): Slovenský junáci! Veliteľstvo HG vás vyvolilo, aby ste v duchu Andreja Hlinku strážili slovenský národ. Preto teraz pokľaknite, zložte naň svoje zopiate ruky a mužsky sa pozerajúc na Ukrižovaného, pomodlite sa Otčenáš a Zdravas, aby ste naznačili, že sa budete modliť, a o tom vyznajete svoju vieru katolícku, aby sme vedeli v čo veríte.

Otčenáš, Zdravas, Verím v Boha, Sláva

DV: Slovenský junáci! Teraz vstaňte. Svojou modlitbou a vierovyznaním ste dokázali, že ste verní synovia Cirkvi svätej a preto HG bude mať vo vás verných strážcov poriadku, pokoja a celého národa pod Tatrami. Máme istotu, že čo sľubujete, to aj svedomite dodržíte. Nech milosť Božia vám v tom pomáha a orodovanie Patrónky slovenskej, Sedembolestnej Matky Božej. Amen.

¹⁴⁴ *Mohutná slávnosť v Levoči. Minister Ďurčanský a hlavný veliteľ Š. Mach o situácii.* In: Slovák, roč. 21, 1939, č. 151, s. 1.

DV: Brat hlavný veliteľ! Ako hlavný duchovný vodca Ti hlásim, že títo tu stojaci, statní slovenskí junáci vo svojej šľachetnej duši úprimne si žiadajú stúpiť do služby nášho slovenského národa, strážiť Hlinkovho ducha na Slovensku a udržať poriadok vo vlasti svojej. Máme záruky svojich verných, že ich úmysel je vážny a poctivý, ba práve teraz pred nami sa zbožne pomodlili a vyznali svoju katolícku vieru, čo nám dáva pevnej nádeje, že sa v nich nesklameme. Podľa svojho vedomia a svedomia ich teda odporúčam, aby si prijal od nich sľub vernosti a poslušnosti, aby sa tak stali Hlinkovými gardistami.

Hlavný veliteľ (HV): Brat duchovný vodca, ďakujem Cirkvi a národu, že nám vychoval takýchto junákov ku vernej národnej službe. Nech sú nám vítaní.

HV: Slovenskí junáci! Odpovedzte mi jasne a úprimne na tieto otázky: Či viete, čo je povinnosťou HG?

Čakatelia: Áno, vieme.

HV: Či mi sľubujete, že tieto povinnosti budete verne konať?

Čakatelia: Áno, sľubujeme.

HV: Či mne a všetkým vašim veliteľom sľubujete poslušnosť a oddanosť?

Čakatelia: Áno, sľubujeme.

HV: Na znak toho, že tento Váš sľub je slávnostný ako prísaha a stály, ako tatranské skaly, pozdvihnite dohora svoju pravú ruku a hovorte: Tak nám Pán Boh pomáhaj a Panna Mária.

Čakatelia: Opakujú.

HV: Ďakujem Vám. Prijímam tento váš sľub a vyhlasujem, že odteraz ste Hlinkovými gardistami. Odovzdávam Vám ramennú pásku s červeným dvojkrížom. Podávam Vám svoju pravicu, aby sme naznačili, že¹⁴⁵ medzi nami bude nielen poslušnosť a disciplína ale aj bratstvo a porozumenie. Nech žije Hlinkove Slovensko!

Odovzdávajú si pásky. Podávajú si ruky.

Službukonajúci veliteľ: Brat Hlavný veliteľ! Ďakujem Ti, že si prijatím týchto junákov šíky Hlinkovej gardy rozmnožil a posilnil. Na čele týchto nováčikov sa ti hlásim k službe.

¹⁴⁵ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 99 – 6.

*HV: Nariad'ujem Ti, brat veliteľ, aby si týchto nových Hlinkových gardistov postavil podľa poriadku veliteľstva do služieb národa. Na stráž!*¹⁴⁶

V kultúrnej oblasti HG v Levoči zorganizovala divadelnú súťaž. Uskutočnila sa 22. 2. 1941. Zúčastnili sa jej HG z Levoče, Kežmarku, Spišskej Novej Vsi. Kežmarok obsadil šieste miesto, Spišská Nová Ves štvrté miesto a ostatné miesta Levoča.¹⁴⁷

V rámci brannej výchovy sa uskutočnil vodičský kurz. Zúčastnilo sa ho 19 frekventantov. Kurz viedol referent automobilovej skúšky pri OVHG Jozef Štefkovič.¹⁴⁸

2.6.1.2 Spišské Podhradie

Miestnym veliteľom HG bol Július Berčinský.

V roku 1939 vstúpil do Hlinkovej gardy v Spišskom Podhradí spišský sídelný biskup Ján Vojtaššák.¹⁴⁹

V podvečer 13. marca 1941 druhého výročia osamostatnenia Slovenska HG doplnila program Miestnej organizácie HSĽS o divadelnú hru Černová.¹⁵⁰

Kurz pre kultúrnych pracovníkov a činovníkov HG sa uskutočnil 30. novembra 1941. Zúčastnilo sa ho 58 gardistov z 22 obcí levočského okresu. Kurz začal hymnou. Slávnostné otvorenie mal na starosti E. Bujna. Po jeho privítaní nasledoval príhovor vládneho komisára mesta A. Šutora, okresného náčelníka Porubského a poslanca Júliusa Magutha. Po príhovoroch pokračoval program prednáškami o národnom socializme od odborného učiteľa Sámela a o národe od riaditeľa gymnázia J. Rakovského. Učiteľ Orolín prebral nový organizačný poriadok. Kurz skončil zaspievaním hymnickej piesne Kto za pravdu horí.¹⁵¹

2.6.1.3 Vyšné Repaše

HG v spolupráci s Miestnou organizáciou HSĽS zorganizovala pri príležitosti sviatku 14. marca 1941 program, ktorý pozostával zo zaspievania

¹⁴⁶ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 100 – 1.

¹⁴⁷ *Divadelné preteky v Levoči*. In: Slováč, roč. 23, 1941, č. 57, s. 15.

¹⁴⁸ *Autokurz v Levoči*. In: Gardista, roč. 5, 1943, č. 41, s. 4.

¹⁴⁹ *Biskup Ján Vojtaššák členom HG*. In: Slováč, roč. 21, 1941, č. 282, s. 3.

¹⁵⁰ *Dediny a mestá Tatranskej župy v deň štátneho sviatku. Všade nadšenie a chuť do ďalšej vytrvalej práce*. In: Tatranský Slováč, roč. 6, 1941, č. 8, s. 2.

¹⁵¹ *Kurz HG v Spišskom Podhradí*. In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 49, s. 1.

štátnej hymny, príhovoru miestneho veliteľa HG. Po jeho prejave nasledovali recitácie básní a spevy. Večer bola odohraná hra, ktorú nacvičil kultúrny referent HSLŠ.¹⁵²

2.7 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY POPRAD

Okresný veliteľ Štefan Gálik a od roku 1940 Štefan Pavčík.

OVHG usporiadalo 17. apríla 1942 o 20:00 v budove akadémie pre členov HG a brannej výchovy kultúrno-výchovný kurz. OVHG nariadilo povinnú účasť na kurze pre gardistov z MVHG Poprad a okolia. Akadémia obsahovala prednášky o otázke židovskej histórie a vplyvu na náš národ, o brannosti a jej propagovaní.¹⁵³

V roku 1942 sa uskutočnila zbierka HG a FS pre vojakov na východnom fronte. V celom okrese zbierka vynesla 78872, 80 Ks. Jednotlivé obce a miestne veliteľstvá HG a FS prispeli nasledovne: Svit 5000 Ks, Batizovce 1301 Ks, Gánovce 126 Ks, Gerlachov 80 Ks, Hôrka 569, 70 Ks, Hranovnica 1788 Ks, Kravany 233, 50 Ks, Spišské Bystré 323, 50 Ks, Lučivná 781 Ks, Matejovce 6917, 50 Ks, Mengusovce 301, 50 Ks, Nový Smokovec 7052, 20 Ks, Nižná Štubňa 750 Ks, Poprad 40655, 70 Ks, Spišská Sobota 1946, 50 Ks, Spišská Teplica 1005, 40 Ks, Stráže pod Tatrami 597, 50 Ks, Spišský Štiavnik 504, 50 Ks, Štôla 222, 50 Ks, Švábovce 460 Ks, Veľká 3173, 20 Ks, Veľký Slavkov 2000 Ks, Vernár 308, 50 Ks, Vikartovce 909, 60 Ks, Vyšné Hágy 1465, 50 Ks, Vyšná Štubňa 400 Ks.¹⁵⁴

2.7.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy.

2.7.1.1 Poprad

Pri príležitosti osláv 14. marca sa 13. marca 1940 v predvečer slávnosti uskutočnil lampiónový sprievod, ktorého sa zúčastnilo vojsko, HG, FS, úrady, školy, čaty brannej výchovy a obecnosť z mesta. Prejav predniesol okresný veliteľ HG Štefan Pavčík a v zastúpení Nemcov dr. Puhalla.

¹⁵² *Ako oslávili 14. marec.* In: Tatranské hlasy, roč. 8, 1941, č. 12, s. 2.

¹⁵³ *Z činnosti HG v Poprade.* In: Tatranský Slovák, roč. 7, 1942, č. 16, s. 3.

¹⁵⁴ *Vojakom na fronte.* In: Tatranský Slovák, roč. 7, 1942, č. 3, s. 1.

V deň spomienky na 14.marec sa konali v katolíckom a evanjelickom kostole modlitby. Po bohoslužbách si vypočuli prejav prezidenta a nasledoval nástup vojska, prejav riaditeľa obchodnej akadémie Gálíka za HG a evanjelického duchovného Fábiny za FS.

Po prejavoch bola akadémia, ktorú usporiadala Okresná osvetová komisia. Otvoril ju vdp. Štefan Mnoheľ, vládny komisár Popradu.¹⁵⁵

2.7.1.2 Tatranská Lomnica

HG cvičila počas zimných sezón v miestnej nočľahárni a v prírode. Cvičenie venovali vojenskej a gardistickej výchove. Z kultúrnej stránky usporadúvali prednášky a večierky.¹⁵⁶

2.7.1.3 Gánovce

HSLŠ a HG nacvičili divadelné predstavenie *Bludár*. Výťažok z predstavenia 150 Ks venovali na Vianočnú zimnú pomoc pre vojakov. Po 100 Ks darovali MOHSLŠ a MVHG.¹⁵⁷

2.7.1.4 Štrbské Pleso

Miestnym veliteľom bol Ján Pullman.

V roku 1939 zorganizovali čajový a tanečný večierok, ktorého výťažok bol 2834 Ks. Peniaze použili na uniformy pre chudobných gardistov.¹⁵⁸

Na Štrbskom Plese sa uskutočňovali rôzne preteky. HG využívala polohu tejto obce a organizovala preteky. 20. februára 1943 predpoludním začali III. majstrovstvá HG v lyžovaní. Na slávnostnom otvorení majstrovstiev sa zúčastnil hlavný veliteľ HG Alexander Mach, náčelník štábu HG Karol Danihel a referent telovýchovného oddelenia HVHG Štefan Faga.¹⁵⁹

¹⁵⁵ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na slovenskom vidieku.* In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 69, s. 5.

¹⁵⁶ *Z činnosti veliteľstiev Hlinkovej gardy.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 4, s. 7.

¹⁵⁷ *Chýrník. Divadelné predstavenie v Gánovciach.* In: Tatranský Slováč, roč. 7, 1942, č. 10, s. 3

¹⁵⁸ *Činnosť Hlinkovej gardy na Štrbskom Plese.* In: Slováč, roč. 21, 1939, č. 37, s. 6

¹⁵⁹ *Služba vojenskej brannosti. Slávnostné otvorenie III. lyžiarskych majstrovstiev HG a HM na Štrbskom Plese. Prejav hlavného veliteľa HG min. Macha.* In: Gardista, roč. 5, 1943, č. 43, s. 3.

2.8 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY DOLNÝ KUBÍN

HG z Oravy sa zapájala aktívne pri obrane Slovenska. Problém na Orave nebol ani medzi evanjelikmi a katolíkmi. Okresný veliteľ HG v Dolnom Kubíne bol Július Dzurek, ktorý sa hlásil k evanjelikom. Ďalší evanjelici boli referenti a miestni velitelia.¹⁶⁰

V roku 1940 usporiadali na Orave lyžiarske preteky. Zúčastnila sa vojenská posádka, HG a HM. Pretekov sa zúčastnilo 100 súťažiacich, ktorí boli začlenení do jednotlivých kategórií od 10 ročných po najstarších. Jednotliví pretekári súťažili v behu a v skokoch na lyžiach.¹⁶¹

11. decembra 1940 sa uskutočnila porada miestnych veliteľov HG v Dolom Kubíne, na ktorej sa hovorilo o činnosti jednotlivých veliteľstiev.¹⁶²

2.8.1 Pohotovostný oddiel HG 10

Veliteľom POHG bol Ladislav Kysel. POHG 10 sa skladal z jedného dôstojníka HG, dvoch dôstojníkov v zálohe a 76 mužov. Ich výzbroj sa skladala z 23 pušiek, 1500 ostrých nábojov. Na výkon služby im požičala nemecká jednotka 40 pušiek, ale pri jej odchode z oblasti museli pušky vrátiť. Výstroj mali veľmi slabú. Od pohotovostného oddielu z Haliča dostali ako výpomoc výstroj, ale vo veľmi zlom stave. Okrem toho mali plášte pre 40 mužov. Úlohou POHG bolo pomáhať nemeckým jednotkám pri prechodoch cez Dolný Kubín, stráženie mostov a podávanie informácií. Pri vyšetovaní po vojne zistili, že tunajšia pohotovostná jednotka nepodnikala žiadne akcie proti partizánom, alebo proti oslobodzovacej armáde. Pred príchodom oslobodzovacích vojsk sa pohotovostný oddiel presunul do obce Príbovce a plnil strážnu funkciu.¹⁶³

2.8.2 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.8.2.1 Dolný Kubín

11. mája 1940 na Orave privítali prezidenta republiky Jozefa Tisu. Prišiel od Ľubochne okolo 8:00. Na jeho počesť nastúpilo vojsko, HG, HM, školská

¹⁶⁰ BARAN, Ludo: *Hlinkova garda na Orave*. In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 28, s. 21-22.

¹⁶¹ *Aj Oravci usporiadli lyžiarske preteky*. In: Slováč roč. 22, 1940, č.49, s.12.

¹⁶² *OVHG v Dolnom Kubíne*. In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 89, s. 11.

¹⁶³ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne čísla 604 – 53 – 6.

mládež. V sprievode bol minister Ferdinand Ďurčanský, hlavný veliteľ HG Alexander Mach, generálny tajomník HSLS Jozef Kirschbaum, župan Tatranskej župy Koloman Slušný. Prezident si prehliadol čestnú stotinu pešieho pluku č.6 a HG. Privítal ho okresný predseda HSLS Ignác Grebáč Orlov, potom nasledovala reč prezidenta. Po prejave prijal hlásenie od okresného náčelníka Theodora Thóltá, veliteľa 6. pešieho pluku majora Husára, veliteľa miestnej posádky stotníka Kellehnera, župného veliteľa HG Ludovíta Barana, okresného veliteľa HG Júliusa Dzureka a okresného veliteľa HM. Po programe v Dolnom Kubíne pokračoval prezident v ceste po Orave.¹⁶⁴

HG zorganizovala divadelné predstavenie v kinosále hotela Orava „Ekvinokcia“ od Ivana Vonoviča. Hru režíroval Julo Kreuta, scénickú výpravu mal Kornel Kajfoš. Každý pondelok usporadúvala prednášky pre verejnosť z rozličných odborov.¹⁶⁵

2.9 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLNKOVEJ GARDY NÁMESTOVO

Okresný veliteľ HG bol Andrej Čierny.

1. marca 1941 sa uskutočnil kurz veliteľov HG pre okres Námestovo. Zúčastnilo sa ho 68 frekventantov. Kurz otvorili vztýčením gardistickej a štátnej zástavy. Program spočíval v niekoľkých prednáškach, cvičení a premietaní filmu Poľské ťaženie. V nedeľu sa zúčastnili na bohoslužbách.¹⁶⁶

7. a 8. júna 1941 sa konal okresný deň HG a HM v Námestove. Zúčastnilo sa ho 600 gardistov a 2000 členov HM. Mesto Námestovo bolo ozdobené štátnymi a gardistickými zástavami. V nedeľu po bohoslužbách sa konala na námestí slávnosť odovzdávania zástav a štandard jednotkám HM, potom skladala HM slávnostný sľub do rúk Alojza Macka, hlavného veliteľa HM. Popoludní zložilo 200 gardistov prísahu, ktorú prijal v zastúpení hlavného veliteľa podnáčelník štábu Jozef Ďuriš. Po prísaha nasledoval národopisný a telovýchovný program.¹⁶⁷

¹⁶⁴ *Prezident republiky na Orave.* In: Slováč, roč. 22, 1940, č.112, s.1.

¹⁶⁵ *HG v Dolnom Kubíne.* In: Gardista, roč.2, 1940, č.75, s. 9.

¹⁶⁶ *Kurz veliteľov HG v Námestove.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 54, s. 6.

¹⁶⁷ *Zo života HG – HM. Okresný deň HG a HM v Námestove.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 131, s. 6.

2.9.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej Gardy

2.9.1.1 Námestovo

V rámci štvrtého výročia samostatnosti Slovenskej republiky divadelný odbor HG zahral pre školskú mládež a verejnosť hru *Zostaň s nami, Pane . . . Slávnosť* vyvrcholila 14. marca 1943. Doobeda sa uskutočnili slávnostné bohoslužby a popoludní v Kultúrnom dome usporiadali akadémiu, ktorej program vyplnili členovia HG, HM a SKM.¹⁶⁸

2.9.1.2 Bobrov

Pri oslavách štátneho sviatku 14. marca 1940 sa uskutočnil nástup HG, HM, Dobrovoľníckeho hasičského zboru a Katolíckej jednoty žien. Po nástupe odišli na slávnostnú svätú omšu. Po skončení svätej omše sa všetci presunuli do školy, kde nasledoval program. Vypočuli si prejav, básne, spev HM a zaspievali hymnu.¹⁶⁹

2.10 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY TRSTENÁ

Koncom novembra roku 1944 prepadli partizáni v nemeckých uniformách Pohotovostný oddiel HG vo Vitanovej, kde zastrelili veliteľa a niekoľkých gardistov zranili.¹⁷⁰

2.10.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.10.1.1 Trstená

V roku 1939 miestne veliteľstvo HG zorganizovalo divadelné predstavenie spojené s tanečnou zábavou. Výťažok z tejto akcie venovali na uniformy pre členov HG.¹⁷¹

V predvečer osláv štátneho sviatku osamostatnenia Slovenska sa uskutočnil lampiónový sprievod, ktorého sa zúčastnili gardisti, spolky, školáci a široká verejnosť. Sprievod sa zastavil pred pamätnou doskou Štefana Furdeka,

¹⁶⁸ *Oslavy v Námestove*. In: Tatranský Slovák, roč. 8, 1943, č. 12, s. 2.

¹⁶⁹ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na Slovenskom vidieku*. In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 67, s. 4.

¹⁷⁰ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 55 – 1.

¹⁷¹ HG. In: Slovák, roč. 21, 1939, č. 43, s. 6.

kde prehovoril miestny veliteľ HG. 14. marca 1940 po slávnostnej omši nasledovala školská slávnosť.¹⁷²

2.10.1.2 Tvrdošín

Hlinkova garda vlastnila rádio a elektrický magnetofón. Poriadali akadémiu. Kultúrny odbor HG pripravil divadlo so spevmi Ej, horička zelená.¹⁷³

2.11 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY MARTIN

Okresný veliteľ HG bol Koloman Geraldíni.

27. novembra 1938 sa uskutočnil sľub gardistov, ktorí prisahali vernosť, oddanosť a poslušnosť Slovenskej vláde a hlavnému veliteľovi HG.¹⁷⁴

Okresná veliteľská škola HG sa uskutočnila v roku 1940. Na zakončení školy bol prítomný podtatranský župan Koloman Slušný, správca Matice Slovenskej Jozef Cíger Hronský, poslanec František Hrušovský a iní významní predstavitelia verejného života. Po vztýčení štátnej zástavy na nádvorí Hasičského domu sa odobrali frekventanti školy do siene, kde si vypočuli prejav hlavného veliteľa HG Alexandra Macha.¹⁷⁵

Okresný veliteľ HG Koloman Geraldíni zvolal na 24. januára 1943 poradu funkcionárov OVHG a miestnych veliteľov HG. Na porade bola okrem obvyklých administratívnych a organizačných vecí najdôležitejším bodom programu bola prednáška Jozefa Mečára o paragrafoch disciplinárneho poriadku. Porada, ktorá sa začala presne o 14:00 skončila o 16:10.¹⁷⁶

2.11.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.11.1.1 Zoznam miestnych veliteľov

Martin: Miloš Horáček

¹⁷² *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na Slovenskom vidieku.* In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 67, s. 4.

¹⁷³ *Zvesti. Kultúrna činnosť v Tvrdošíne.* In: Slováč, roč. 22, 1940, č. 96, s.6.

¹⁷⁴ *Slávnostná prísaha HG v Turčianskom sv. Martine.* In: Slováč, roč. 20, 1938, č. 269, s. 5.

¹⁷⁵ *Slovenská politika je slovenský život. Zo zakončenia okresnej školy HG v Turč. Sv. Martine.* In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 132, s. 4.

¹⁷⁶ *Hlinkova garda. Porada gardistov v Turč. sv. Martine.* In: Gardista, roč. 5, 1943, č. 32, s. 4.

Bystrička: Ján Bóčík
Príbovce: Samuel Čičmanec
Kláštor pod Znievom: Kornel Ďurana
Priekopa: Jozef Ficek
Ondrašová: Jozef Prívaldský
Slovenské Pravno: Július Gašpar
Necpaly: Karol Hlavňa
Diviaky: Pavol Hanko
Ďanová: Jozef Chiľa
Záturčie: Ladislav Jesenský
Folkušová: Ľudovít Krasner
Žabokreky: Samuel Kozár
Turčianske Teplice: Imrich Kováčik
Dražkovce: Ján Klúčik
Blatnica: Jozef Lako
Háj: Ján Lačaj
Valča: Gustav Maretta
Benice: Peter Ondráš
Belá-Dulice: Milan Podhradský
Ležiachov: Michal Prokšav
Krpel'any: Juraj Palko
Turčiansky Michal: Anton Gocník
Socovce: Anton Plavecký
Turčiansky Peter: Vojtech Schrötter
Dubové: Ondrej Šavol
Polerieka: Gustáv Siráň
Slovany: Jozef Simonides
Turčianska Štiavnička: Ján Tomko
Rakovo: Mikuláš Waczlar¹⁷⁷

¹⁷⁷ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo: 604 – 62 – 4.

2.11.1.2 Martin

Z príležitosti slávnostného povýšenia Martina na mesto 10. júna 1944 prišiel podpredseda vlády, hlavný veliteľ HG a minister vnútra Alexander Mach. Privítali ho predstavitelia samosprávy, gardy, žandárstva a HSLS. Ulice Martina boli lemované obecnstvom a príslušníkmi brannej moci. Po prehliadke nastúpených jednotiek odobral sa Alexander Mach k Mestskému domu, kde boli nastúpení frekventanti Okresnej školy HG. Minister Alexander Mach odišiel potom do Národného domu, kde bolo vo veľkej dvorane slávnostné odovzdávanie dekrétov. Slávnosti sa zúčastnili poprední verejní a kultúrni činitelia, predstavitelia armády a široká verejnosť. Minister Mach prečítal text dekrétu, ktorým sa obec Martin stáva mestom. Slávnosť sa skončila piesňou Kto za pravdu horí.¹⁷⁸

2.11.1.3 Sučany

Pri príležitosti oslavy 14. marca 1940 sa uskutočnil sprievod ulicami Sučian. Zúčastnili sa ho predstavitelia HSLS, HG, HM a iných kultúrnych spolkov. Pred rodným domom Ďurka Langsfelda sa sprievod zastavil a zaspieval pieseň Kto za pravdu horí. V telocvični meštianskej školy bola slávnostná akadémia. Slávnostný príhovor mal tunajší učiteľ V. Paštrnák, nasledovali básne, recitácie a klavírne čísla. Na 14. marca 1940 pripravila HM divadelnú hru Dlhý, Široký, Bystrozraký.¹⁷⁹

2.11.1.4 Abramová, Ondrášová, Polerieka

V roku 1940 tieto tri obce slávil deň osamostatnenia Slovenska slávil spoločne. Sviatok zorganizovala HG, HSLS. 13. marca o 18:00 sa konal nástup, potom nasledoval lampiónový sprievod od Štátnej ľudovej školy v Abramovej. Počas sprievodu sa spievali gardistické piesne. Vyšli na vršok „Šliam“, kde horela vatra. Tu zaspievali pieseň Kto za pravdu horí, potom bol prejav študenta M. Kováčika. 14. marca doobeda sa uskutočnili bohoslužby v Turčianskom Ďure, o 18:00 bola hlavná slávnosť. V rámci slávnosti bolo divadlo, ktoré nacvičil miestny

¹⁷⁸ *Slávnosť povýšenia Turč. Sv. Martina na mesto.* In: Gardista, roč. 6, 1944, č. 132, s. 3.

¹⁷⁹ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na Slovenskom vidieku.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 67, s. 4.

učiteľ B. Kodydek. Slávnostnú reč mal M. Kováčik. Po príhovore nasledovali tance, recitácie a počúvanie prejavu hlavného veliteľa Alexandra Macha cez rozhlas. Slávnosť ukončili hymnou Kto za pravdu horí.¹⁸⁰

2.11.1.5 Vrútky

Ráno 14. marca 1940 sa konali bohoslužby v oboch kostoloch. Zúčastnili sa ich predstavitelia úradov, škôl, žandárstva, HG, HDG, HM. Po bohoslužbách sa uskutočnila akadémia v Hlinkovom dome. Akadémiu pripravili školy. Vypočuli si prejav prezidenta cez rozhlas. Večer o 20:00 oslavovali túto slávnosť v Ľudovom kine SSŽ. Slávnostným rečníkom bol Imrich Eliáš.¹⁸¹

2.12 OKESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY LIPTOVSKÝ HRÁDOK

Podľa rozkazu hlavného veliteľa HG od 31. októbra 1940 bolo zrušené okresné veliteľstvo HG v Liptovskom Hrádku a začlenili ho do okresu Liptovský Mikuláš.¹⁸²

2.12.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.12.1.1 Liptovský Hrádok

Po zrušení organizácie Sokol prevzala miestna HG zvukové kino.¹⁸³

Miestny odbor MS v spolupráci s MVHG otvoril 27. novembra 1940 v dome HG verejnú čítareň pre Liptovský Hrádok a okolie. Otváracie hodiny boli v každú stredu od 17:00 do 21:00.¹⁸⁴

2.12.1.2 Liptovská Teplica

Všetkých členov HG v tejto obci bolo 99.¹⁸⁵

¹⁸⁰ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na Slovenskom vidieku.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 67, s. 4.

¹⁸¹ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na Slovenskom vidieku.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 67, s. 4.

¹⁸² *Zápisník HG. Rozkaz hlavného veliteľa.* In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 57, s. 7.

¹⁸³ *Chýrník. Z činnosti zvukového kina HG v Liptovskom Hrádku.* In: Liptov, roč. 1, 1939, č. 7, s. 3.

¹⁸⁴ *Zvesti. Verejná čítareň v Liptovskom Hrádku.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 284, s. 6.

¹⁸⁵ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 60 – 2.

2.13 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Okresným veliteľom HG bol v roku 1939 Eugen Guzikiewicz, v roku 1941 Vojtech Kačka, v roku 1943 Ján Král' a od roku 1943 znova Vojtech Kačka.

Tak ako aj ostatné okresné veliteľstvá, aj okresné veliteľstvo HG v Liptovskom Mikuláši organizovalo kurzy pre HG. Uskutočňovali a každoročne. V roku 1941 6. až 8. marca usporiadalo cvičiteľský kurz miestnych veliteľov z celého okresu a všetkých miestnych a okresných referentov. Cvičeniami sa snažili zvýšiť telesnú kondíciu, ale v rámci cvičení sa uskutočňovali aj prednášky.¹⁸⁶ Na zakončenie kurzu prišiel hlavný veliteľ HG Alexander Mach. Prišiel predpoludním o 11:00. Na stanici ho privítali predstavitelia mesta, gardy a strany. Prezrel si miestnu čatu HG. Na miestach, ktorými prechádzal, bol vytvorený zo študentov špalier. Vo veľkej dvorane Okresného úradu ho očakávali nastúpení účastníci kurzu. Prijal od nich hlásenie. Po prejavocho¹⁸⁷ okresného veliteľa Vojtecha Kačku a Alexandra Macha sa uskutočnila prísaha. Kurz bol zakončený zaspievaním štátnej hymny.¹⁸⁸ Po ukončení kurzu sa uskutočnil spoločný obed. Okresné veliteľstvo nemalo na tento obed dostatok peňazí. Preto 26. februára 1941 požiadala vládneho komisára Jána Beňovského o uhradenie poplatkov za obed z obecných peňazí. Upozornili, že obed bude pre 120 až 130 osôb. Peniaze im boli pridelené, lebo 10. marca 1941 ďakujú za kladné vybavenie ich žiadosti.¹⁸⁹

V Liptovskom Mikuláši sa vytvorilo POHG v roku 1944. Počet členov bol 56.¹⁹⁰ Aktívne sa zapájalo do boja proti partizánom po boku nemeckých jednotiek. V rámci svojej činnosti ničili partizánske základne a zadržovali podozrivé osoby. Miestny oddiel bol špeciálne vycvičený pre boj v horách.¹⁹¹ Okresné veliteľstvo vytvorilo v roku 1945 pri svojom POHG lyžiarske oddelenie HG. Lyžiarske

¹⁸⁶ *Zo života HG. Cvičiteľský kurz HG v Liptovskom sv. Mikuláši.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 49, s. 4.

¹⁸⁷ Prejavy bol vysielané miestnym rozhlasom . Amplióny boli umiestnené na budove okresného úradu.

¹⁸⁸ *Hlavný veliteľ HG minister Mach na zakončení kurzu v Liptovskom Svätom Mikuláši.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 57, s. 3.

¹⁸⁹ ŠA By, p. LM, Obecný notársky úrad Liptovský Mikuláš, číslo: 1672/1941 adm.

¹⁹⁰ SNA Ba, archívny fond Hlinkova garda, inventárne číslo 604 – 102 – 1.

¹⁹¹ *Boj POHG v Liptovskom Sv. Mikuláši.* In: Tatranský Slovák, roč. 10, 1945, č. 3, s. 2.

oddelenie bolo vytvorené pre boj proti partizánom v horách. Príslušníci boli vyzbrojení a vyzbrojení veľmi dobre.¹⁹²

2.13.1 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.13.1.1 Liptovský Mikuláš

Mesto Liptovský Mikuláš podporovalo HG a HM. Miestnym veliteľom HG bol Jozef Macko.

V rámci nástupov v roku 1943 usporiadala HG v telocvični štátnej meštianskej školy pietnu spomienku na Milana Rastislava Štefánika. Zúčastnil sa jej aj okresný veliteľ HG Ján Kráľ. V rámci programu prednášal o M. R. Štefánikovi Ján Rückschloss, riaditeľ chlapčenskej meštianskej školy a bol premietaný film.¹⁹³

MNO výnosom z 23. júla 1940 č. 1358111/taj. – 20 – 1940 nariadilo prípravu strážnych oddielov pre dôležité podniky. Rozdelili objekty do troch kategórií: vojenské, štátne alebo iné podniky a všetky ostatné. Objekty boli strážené žandármami, finančnými strážnikmi, políciou, HG, FS a inými polovojenskými organizáciami. Podniky dôležité pre obranu štátu boli strážené aj vlastným vycvičeným personálom. HG a FS sa zúčastňovali stráženia v prípade nedostatočného počtu strážcov. Pred začatím akcie si vyžiadalo zhotoviť zoznam prípadných členov strážnej služby. Členovia zo žandárstva a finančnej stráže museli uviesť len počet, ale HG a FS musela uviesť aj mená dotýčajúcich osôb. V Liptovskom Mikuláši zoznam obsahoval 62 mien. Osoby na zozname zastávali rôzne povolania: elektromontér, úradník finančného riaditeľstva, kominár, súdny úradník, obchodník, stolár, dozorca väzňov, učiteľ učňovskej školy, krčmár a pod.¹⁹⁴

2.13.1.2 Hybe

Veliteľom miestnej HG bol Pavel Cholvád, námestníkom veliteľa Jozef Chrobák, organizačným referentom Gustav Munka, kultúrnym referentom

¹⁹² *Lyžiarske oddelenie HG v Liptovskom Sv. Mikuláši*. In: Tatranský Slovák, roč. 10, 1945, č. 3, s. 2.

¹⁹³ *Chýrník. HG v Liptovskom Sv. Mikuláši*. In: Tatranský Slovák, roč. 8, 1943, č. 20, s. 3.

¹⁹⁴ ŠA By, p. LM, Ob NÚ LM, č. 95/1940 prez.

Vendelín Stolárik, výcvikovým referentom Ján Číž, duchovným referentom Štefan Šmálik, hospodárskym referentom Gustav Matejbus a zdravotným referentom Ondrej Majer.¹⁹⁵

MNO výnosom zo dňa 20. júna 1941 č. 460/Taj. –1941, vydalo smernice pre organizovanie pozorovateľskej a hlásnej služby parašutistov u HG. Poľa týchto smerníc hlásenia a pozorovanie parašutistov organizovalo a riadilo miestne veliteľstvo HG /FS/ za súčinnosti žandárstva v každej obci na území Slovenskej republiky. Veliteľ HG zostavil hliadky pre hlásenie parašutistov a menuje veliteľov týchto jednotiek. Hliadky pre hlásenie parašutistov hlásili vysadenie parašutistov za letu alebo na zemi a bombardovanie určitého územia. Tieto hliadky nehlásili prelety nepriateľských alebo vlastných lietadiel. Získané správy hlásili najbližším vojenským jednotkám.

Členmi miestneho veliteľstva HG boli v roku 1941 len 19 ľudí, z ktorých okrem troch sú všetci železničiari. Z tých troch boli dvaja na vojne, takže miestne veliteľstvo nezorganizovalo hliadky pre hlásenie pre parašutistov.¹⁹⁶

2.13.1.3 Sokolče¹⁹⁷, Dechtáre¹⁹⁸, Gôtovany

Tieto obce patrili do jedného notárskeho obvodu. Sídlo bolo v Sokolčiach.

V obciach tunajšieho obvodu nebola v roku 1941 riadne organizovaná HG.¹⁹⁹

2.13.1.4 Palúdzka²⁰⁰, Benice²⁰¹, Lazisko, Svätý Kríž

Tieto obce tvorili jeden notársky obvod. Sídlo bolo v Palúdzi.

Z týchto obci bola v roku 1941 formálne založená HG len v Palúdzi, ale ani tu HG nevykazovala činnosť.²⁰²

2.13.1.5 Pribylina

V roku 1939 bol dočasným miestnym veliteľom HG Ján Šutka.

¹⁹⁵ ŠA By, p. LM, Ob NÚ Hybe, č. 14 – 49/1940 prez.

¹⁹⁶ ŠA By, p. LM, OÚ LM, č. 814/1941 prez.

¹⁹⁷ Obec zanikla v súvislosti so stavbou vodnej nádrže Liptovská Mara.

¹⁹⁸ Obec zanikla v súvislosti so stavbou vodnej nádrže Liptovská Mara.

¹⁹⁹ ŠA By, p. LM, OÚ LM, č. 814/1941 prez.

²⁰⁰ Obec zanikla v súvislosti so stavbou vodnej nádrže Liptovská Mara.

²⁰¹ Obec zanikla v súvislosti so stavbou vodnej nádrže Liptovská Mara.

²⁰² ŠA By, p. LM, OÚ LM, č. 814/1941 prez.

10. marca 1939 bol miestnej HG zabavený majetok na rozkaz veliteľstva VII. zboru a veliteľstva četníckeho oddelenia v Ružomberku. Zabavené bolo: jedna zápisnica o schôdzi, jedna jednacia zápisnica, pokladničná kniha, jedna poštová kniha, 19 kusov administratívnych spisov, 13 kusov prázdnych tlačív o výcviku jednotlivca jeden cvičebný poriadok HG, 6 kusov gardistických odznakov a pásky na ruky, jedno okrúhle razítko „Veliteľstvo Hlinkovej gardy v Pribyline“, jedna vkladná knižka č. 459 Úverového družstva v Pribyline, patriaca miestnej HG s vkladom ku dňu 8. január 1939 131,70 Kč, spolkové peniaze v čiastke 55 Kč. Tento materiál odovzdali okresnému četníckemu veliteľstvu v Liptovskom Mikuláši. Ďalej zabavili rádio značky Philips Credo, ktoré uložili do depozitu obecného notára v Pribyline.²⁰³

2.13.1.6 Východná

Z úseku Východná – Lehota vykonávalo strážnu službu od 17. do 25. marca 1939 43 gardistov. Im bolo vyplatené stravné vo výške od 8 Ks do 32 Ks.²⁰⁴ Spoločne dostali 835 Ks.

2.13.1.7 Ľubela, Dúbrava, Liptovské Kľačany

Obce patrili do jedného notárskeho obvodu.

V každej obci bola založená HG. Táto oblasť je zastúpená prevažne evanjelikmi, a preto tunajšie organizácie nemali početnú členskú základňu. Ani počas povinnej prihlasovacej povinnosti sa muži neprihlasovali do HG.²⁰⁵

2.14 OKRESNÉ VELITEĽSTVO HLINKOVEJ GARDY RUŽOMBEROK

Okresným veliteľom HG bol Anton Turanec, jeho zástupcom Koloman Brtko.²⁰⁶ V roku 1943 to bol M. Blaško.

V dňoch 2. až 4. apríla 1941 bol v Ružomberku usporiadaný kurz pre členov HG z okresu Ružomberok. Kurzu sa zúčastnilo 60 gardistov. Kurz bol rozdelený na časť výcvikových a ideologických. Výcvik viedli príslušníci armády. O ideologickú časť sa postarali prednášatelia: Ján Ferenčík, Ladislav Kniha, Pavel

²⁰³ ŠA By, p. LM, Ob NÚ Pribylina, č. 492/1939 adm.

²⁰⁴ ŠA By, p. LM, Ob NÚ Východná, č. 22/1939 prez.

²⁰⁵ ŠA By, p. LM, Obv NÚ Ľubela, č. 3653/1939 adm.

²⁰⁶ *Noví velitelia HG v Liptove*. In: Liptov, roč. 1, 1939, č. 15, s. 1.

Stano a Ladislav Dutka. Veliteľom kurzu bol František Cibulka. Slávnostné zakončenie kurzu bolo v piatok 4. apríla, ktoré sa skončilo prísahou kurzistov, za prítomnosti hlavného veliteľa HG Alexandra Macha a náčelníka štábu HG Otomara Kubalu.²⁰⁷

OVHG usporiadal v Ružomberku Okresnú školu HG. Uskutočnila sa v pondelok 12. júna 1944 v prednáškovej sieni Liptovského múzea. Zúčastnili sa jej 68 gardisti z Ružomberka a okolia. Cvičili sa na dôstojníkov a poddôstojníkov HG. Prednášali Vladimír Matovič, Dominik Štubňa, Ladislav Kniha, Stanislav Leitmann, Jozef Oravský, Anton Turanec a ďalší.²⁰⁸

2.14.1 Odzbrojenie HG

Z rozkazu hlavného veliteľa Alexandra Macha bolo nariadené odzbrojenie HG. Tento rozkaz vyšiel 27. apríla 1939.

V ružomerskom okrese bolo dňa 13. mája 1939 prevzatých 48 kusov kompletných četníckych pušiek, 4 vojenské pušky vzoru 24, 3 kusy ľahkých guľometov vzoru 26 s príslušenstvom, 5145 kusov ostrých nábojov do týchto zbraní a 2 plynové masky. Zbrane boli konzervované a uložené v budove HG, od ktorej kľúče prevzal okresný četnícky veliteľ. V Ružomberku boli uložené zbrane na veliteľstve HG preto, lebo nebolo možné ich uložiť na inom mieste. Štyri vojenské pušky bez nábojov k cvičeniu dostalo miestne veliteľstvo HG v Ružomberku. Na četníckej stanici v Rybárpoli uložili predbežne 8 vojenských pušiek vzoru 24 aj s príslušenstvom a 90 ostrých nábojov, ktoré odovzdalo miestne veliteľstvo HG v Hrboltovej. Na četníckej stanici v Ľubochni uložili 14 pušiek vzoru 24 a 140 ostrých nábojov do týchto zbraní. Ostatné četnícke stanice nemali zbrane od HG. Miestnym veliteľstvám HG boli zabavené aj civilné zbrane: staré vojenské šable, staré revolvery a dve lovecké pušky. 28. augusta 1939 boli z Ľubochne prevezené do Ružomberka a ponechané miestnemu veliteľstvu HG ku strážnej službe. Zbrane, uložené v Ružomberku a Rybárpoli, boli odovzdané zbrojnému vojenskému skladu.²⁰⁹

²⁰⁷ Slávnostné zakončenie kurzu HG v Ružomberku. Za účasti veliteľa a ministra vnútra Alexandra Macha. In: Tatranský Slovák, roč. 6, 1941, č. 10, s. 2.

²⁰⁸ Okresná škola HG v Ružomberku. In: Tatranský Slovák, roč. 9, 1944, č. 10, s. 2.

²⁰⁹ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 384/1939 prez.

2.14.2 Miestne veliteľstvá Hlinkovej gardy

2.14.2.1 Ružomberok

Miestnym veliteľom HG bol Viktor Sliacky. Dňom 1. januára 1941 sa stal veliteľom Ján Laček. Jeho zástupcom bol Peter Kmeť, referentami Mikuláš Pružinský, Ján Guoth, Eugen Šimanský, Stanislav Leitmann, Ladislav Hatala, František Takerer, Štefan Turák, Ján Mareták.²¹⁰ Nový miestny veliteľ HG nariadil na stredu 21. Januára 1941 nástup HG. Zúčastnilo sa ho 400 gardistov.²¹¹

20. decembra 1940 sa uskutočnila porada zástupcov HSEŠ, HG a zástupcov úradov ohľadom riešenia židovskej otázky v Ružomberku. Rozhodli, že z ulíc Dončová, Mostová, Madočanská²¹² sa museli Židia vysťahovať. Židovské obchody preberali kresťania.²¹³

2.14.2.1.1 Kultúra

Ružomerskí gardisti boli rovnako aktívni ako gardisti v niektorom inom meste. Poriadali rôzne prednášky, oslavy, zábavy a pod.

Na 4. júna 1939 zorganizovali rodinný majáles v Hrabove. Prečo nebol majáles v máji? V roku 1939 sa máj vyznačoval nepriaznivým počasím, preto boli nútení presunúť akciu na jún.²¹⁴ Na túto zábavu pozvali aj miestnu posádku. Toto využili ilegálni komunistickí pracovníci a začali organizovať vzburu. Ilegálni pracovníci priamo nadviazali kontakt, priateľstvá nielen s vojakmi, ale aj s dôstojníkmi posádky.²¹⁵ Na pozvanie HG dostavilo sa do Hrabova vyše 400 vojakov, poddôstojníkov a dôstojníkov miestnej posádky. Už z chovania sa vojakov pri príchode na majáles vedúci funkcionári vycítili, že nebude všetko v poriadku. Vojaci nechceli zaplatiť vstupné na majáles 1 Ks. Organizátori preto znížili poplatok na 50 hal. Vojaci odmietli zaplatiť aj túto sumu a zhromažďovali

²¹⁰ *Z činnosti veliteľstiev Hlinkovej Gardy. Nový štáb HG v Ružomberku.* In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 27, s. 10.

²¹¹ *Hlinkova garda ako konsolidačný faktor.* In: Slovák, roč. 23, 1941, č. 23, s. 3.

²¹² Dnes ulica Antona Bernoláka.

²¹³ *Aj v Ružomberku sa musia Židia vyťahovať z hlavných ulíc.* In: Gardista, roč. 2, 1940, č. 85, s. 5.

²¹⁴ HÝROŠ, Emil: *V Ružomberku pred štvrtstoročím.* In: Pravda, roč. 45, 1964, č.174 B, s. 4.

²¹⁵ PAVLÍK, Ján: *20 výročie vzbury ružomerskej posádky.* In: Rybárpoľský textilák. roč. 11, 1959, č. 11, s. 4.

sa pred vchodom. Keď sa ich zhromaždil dostatočný počet, prešli cez drôtovú zábranu a vnikli medzi zabávajúcích sa. Vykrikovali: „Dajte nám žold, dajte nám chleba, my na vstupné nemáme!“ Usporiadatelia tam teda požiadali prítomného veliteľa posádky majora Zapletala, aby sa postaral o poriadok. Bol vydaný rozkaz, aby do 19:15 opustili majáles a odišli do kasární. Rozkaz uposlúchlo len niekoľko vojakov. Zostatok vojska asi 150 mužov, vytiahlo bodáky a začalo pichať do tanečného parketu. Gardisti zavolali vojenskú pohotovosť v sile jednej čaty. Privolaná pomoc sa zachovala inak ako očakávali, pridali sa na stranu vzbúrených vojakov. Vojaci sa vyhrážali civilom a gardistom, rozbili inventár zábavného zariadenia. Medzi 21 – 22 hod. sa z Hrabova v uzavretých radoch presunuli do mesta.²¹⁶ Na križovatke ulíc Madočanskej, Mostovej a Podhory sa rozdelili na dve časti. Jedna skupina išla do Považských kasární a druhá do Štefánikových kasární.²¹⁷ V kasárňach oslobodili vojakov z vojenského väzenia. Potom opäť vytvorili pochodový prúd a do pol druhej v noci demonštrovali na uliciach mesta. Okresný náčelník Dr. Vojtech Kállay zatelefonoval do Bratislavy. Dostal ústne splnomocnenie od Vojtecha Tuku urobiť v Ružomberku poriadok a pochytať pôvodcov vzbury. V pondelok ráno 5. júna 1939 prišla z Dolného Kubína vojenská posádka a z Martina tanky. Obkľúčili ružomerské kasárne.²¹⁸ V odpoľudňajších hodinách eskorta s tankami odvádzala vojakov na súd do Banskej Bystrice. Na príkaz ministerstva ružomerskú posádku rozpustili, vojakov rozdelili do skupín a odviekli do rôznych posádok.²¹⁹ Okresný úrad v Ružomberku nariadil v dôsledku vzbury v meste upraviť zatváracie hodiny v pohostinstvách a v hoteloch. Všetkým majiteľom pohostinstiev a výčapov nariadili od 5. júna 1939 zatvárať o 22:00. Do 23:00 mohli mať otvorené len tieto podniky: hotel Čavoja, Kultúrny dom, hotel Sršeň, pohostinstvo Jozefa Paceka a reštaurácia Máhrová. Nariadenie o záverečných hodinách bolo zrušené 8. júna 1939, lebo v meste sa situácia upokojila.²²⁰

²¹⁶ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 547/1939 prez.

²¹⁷ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 459/1939 prez.

²¹⁸ PAVLÍK, Ján: *20 výročie vzbury ružomerskej posádky*. In: Rybárpoľský textilák. r. 11, 1959, č. 11, s. 4.

²¹⁹ HÝROŠ, Emil: *V Ružomberku pred štvrtstoročím*. In: Pravda, r. 45, 1964, č.174 B, s. 4.

²²⁰ ŠA By, p. LM, OÚ Ružomberok, č. 459/1939 prez.

HG usporiadala v sobotu 8. mája 1943 v prednáškovej sieni Liptovského múzea v Ružomberku v rámci svojho prednáškového cyklu o aktualitách doby prednášku bývalého radcu veľvyslanca v Moskve, spisovateľa Mikuláša Gaceka. Prednášal na tému *Zážitky z Moskvy*.²²¹

2.14.2.1.2 Šport a telovýchova

Ružomberok bol aktívny aj na poli telovýchovy. Organizoval telovýchovné podujatia miestneho ale aj celoslovenského charakteru. Prvé telovýchovné vystúpenie HG sa uskutočnilo v Ružomberku 31. augusta – 1. septembra 1940. Pozostávalo z troch hlavných častí: branné preteky, volejbalové majstrovstvá žúp HG a verejné vystúpenie HG. Branný pretek bol pretekom štvorčlenných družstiev a župy naň vyslali svoje družstvá. Ďalšou časťou I. telovýchovného vystúpenia boli volejbalové majstrovstvá žúp HG. Štartovalo na nich šesť reprezentačných družstiev, ktoré zostavili župy HG. Hlavnou časťou bolo verejné vystúpenie HG v nedeľu 1. septembra 1940. Na týchto majstrovstvách po prvýkrát gardisti vystúpili na prostných.²²²

V roku 1941 na ihrisku ŠK Ružomberok otvoril podnáčelník štábu HG J. Ďuriš celoštátne majstrovstvá v obecnom telocviku. V ľahkej atletike sa uskutočnil beh na 100 metrov, vrh guľou, skok do diaľky, šplh na lane, prostné, cviky na koni, hrazde, bradlách a v nárad'ových disciplínach. Preteky skončili takýmto výsledkom: 1. Ružomberok I., 2. Dobšiná, 3. Zvolen.²²³

25. júla 1943 sa uskutočnili III. celoštátne majstrovstvá HG v obecnom telocviku. Zúčastnilo sa ich 40 pretekárov, ktorí súťažili ako jednotlivci, ale aj v štvorčlenných družstvách. Preteky sa skladali z cvičenia v prostných, hrazde, koni, kruhov, vrhu guľou, diskom a skoku do výšky. Predsedom rozhodcov bol telovýchovný referent HVHG Anton Malý.²²⁴

Každoročne sa v Ružomberku uskutočňoval volejbalový turnaj o Hlinkov pohár. Tento pohár v roku 1934 daroval Andrej Hlinka a bolo na ňom napísané: „Putovná cena odbíjanej pre mužov, ktorú venoval Andrej Hlinka pri svojej

²²¹ *Prednáška spisovateľa M. Gaceka*. In: Tatranský Slovák, roč. 8, 1943, č. 20, s. 1.

²²² *Prvé telovýchovné vystúpenie HG v Ružomberku*. In: Liptov, roč. 2, 1940, č. 30, s. 2.

²²³ *Telocvikári HG v Ružomberku*. In: Gardista, roč. 3, 1941, č. 115, s. 8.

²²⁴ *Faga preborník HG v obecnom telocviku*. In: Gardista, roč. 5, 1943, s. 170, s. 8.

sedemdesiatke. – 1864-1934.“ Pretekov sa zúčastňovali volejbalisti z celého Slovenska.²²⁵

Významné postavenie medzi gardistami malo lyžovanie. 20. a 21. februára 1943 sa v Ružomberku uskutočnili II. lyžiarske majstrovstvá HG. Obsahovali tieto disciplíny: beh na 18 km, štafetový beh na 3x10 km, preteky s hromadným štartom a skoky.²²⁶ Okrem pretekov sa uskutočňovali na Smrekovci lyžiarske kurzy.

Z letných športov sa v Ružomberku konali plavecké preteky HG Tatranskej župy. Uskutočnili sa 2. augusta 1942 na plavárni Samuela Matulu za Váhom.²²⁷ Športovci pretekali v plaveckých disciplínach: prsia, kraul, znak, voľný spôsob a štafeta. Dorastenci: 100 m prsia, 50 m kraul, 100 m znak, 100 m voľný spôsob, štafeta na 4x50 m. Muži: 100 m voľný spôsob, 200 m prsia, 100 m kraul, 100 m znak, 400 m voľný spôsob, štafeta 4x100 m prsia. Ženy (aj dorastenky): 100 m prsia, 50 m kraul, 100 m voľný spôsob, 100 m znak. Štartovné bolo 3 Ks za osobu a 5 Ks za štafetu.²²⁸

Ružomberok patril medzi najvýznamnejšie mestá počas trvania Slovenskej republiky. Súviselo to hlavne s tým, že v meste bolo uložené telo Andreja Hlinku. Mesto navštevovali predstavitelia štátu, ale aj iní. Konali sa tu rôzne zasadnutia celoslovenského významu.

2.14.2.2 Likavka

V predvečer sviatku osamostatnenia Slovenska 13. marca 1940 usporiadali lampiónový sprievod. Konal sa od 18:30. Na uliciach boli rozvešané štátne a gardistické vlajky. Sprievod začal od Obecného domu a prechádzal obcou. Zastavil sa v strede obce, kde bol umiestnený štátny znak, obrazy vodcov, a zástavy. Miesto osvetľovali grécke ohne. Zaznela štátna hymna „Hej Slováci“ a nasledoval prejav učiteľa štátnej ľudovej školy Júliusa Tholta. 14. marca o 8:30 po svätej omši si vypočuli prejav prezidenta cez rozhlas. O 15:30 slávnostne odhalili pamätnú dosku rodákovi, letcovi, poručíkovi Ferdinandovi Šventovi. Na

²²⁵ *Boj o Hlinkov pohár. O Hlinkovom pohári.* In: Tatranský Slovák, roč. 7, 1942, č. 34, s. 6.

²²⁶ *Lyžiarske majstrovstvá HG v Ružomberku.* In: Gardista, roč. 5, 1943, č. 19, s. 2.

²²⁷ Dnes Likavka, Ulica Jozefa Kačku.

²²⁸ *Prvé plavecké preteky v Ružomberku.* In: Tatranský Slovák, roč. 7, 1942, č. 29, s. 4.

tejto slávnosti sa zúčastnili HG, FS, HDG, dobrovoľnícky hasičský zbor a hostia z Ružomberka.²²⁹

²²⁹ *Pochod nového Slovenska. Oslavy štátneho sviatku na slovenskom vidieku.* In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 71, s. 5.

Záver

Zámerom našej diplomovej práce bolo poskytnúť pohľad na organizáciu HG a jej činnosť v Tatranskej župe, ktorá začala fungovať krátko pred začatím druhej svetovej vojny.

Bola to organizácia, ktorá vznikla zo snahy niektorých politikov, ktorí sa snažili dostať pod kontrolu radikálne sily v strane. V počiatočnej fáze sa im to aj darilo, ale po odchode Karola Sidora a priamym vplyvom zo strany Nemecka sa postupne radikalizovala. Aj keď snaha predstaviteľov umierneného krídla bola veľká (odvolanie z funkcie Alexandra Macha a vymenovanie Františka Galana), ich pokusy vždy skončili na intervencii z Nemecka (Návrat Alexandra Macha do funkcie po Salzburgu).

V rámci HG sa organizovali rôzne kultúrne akcie, šport, telovýchova. Tieto aktivity napomáhali rozvoju Slovenska, ale slúžili aj na propagáciu myšlienok národného socializmu.

Oficiálne stanovisko HG k náboženstvu a kresťanstvu bolo priaznivé. Oficiálne boli za rovnosť medzi katolíkmi a evanjelikmi. V rámci HG boli evanjelici, ale neboli zastúpení vo veľkom množstve. Stávalo sa, že aj počas povinného prihlasovania do HG sa v obciach s prevažnou väčšinou evanjelikov nikto neprihlásil. (napr. obce v okrese Liptovský Mikuláš) Svedčí to hlavne o tom, že v rámci HG boli skupiny ľudí, ktoré si neželali prístup evanjelikov. HG bola väčšinou katolícky zameraná.

Úplné zradikalizovanie HG nastalo až počas Slovenského národného povstania, kedy boli zriadené POHG. Tieto jednotky sa neslávne prezentovali v rámci Slovenska (napr. okres Banská Bystrica). Pri bádani sme sa stretli aj s POHG na území Tatranskej župy. Ich činnosť spočívala v zaisťovacích prácach. Mali na starosť stráženie mostov, komunikácií a pod. Stretli sme sa aj s tým, že v okrese Liptovský Mikuláš vykonávali prieskumnú činnosť v horách. Vyhľadávali partizánov a zaisťovali ich. Pri týchto akciách spolupracovali s nemeckými jednotkami. V niektorých materiáloch sme našli, že aj pomáhali nepriateľom Nemecka.

Po skončení druhej svetovej vojny sa konali retribučné sudy, ktoré preverovali všetkých, čo boli nejak spojení so Slovenskou republikou. Svedčia o

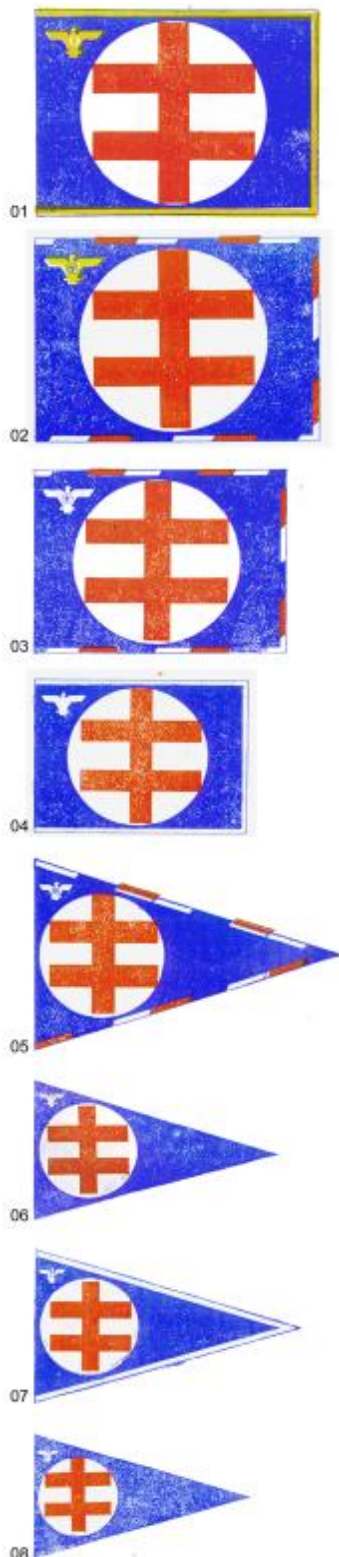
tom materiály, ktoré sa nachádzajú v archívoch (zoznamy funkcionárov). Členovia, ktorým boli dokázané trestné činy, boli zatváraní a v niekoľkých prípadoch odsúdení na trest smrti.

Na vzniknutej situácii sa podpísalo hlavne obdobie, ktoré využívalo tento problém pre svoju propagandu. Ľudia dostávali len jednostranné informácie a sami sa s tým nemali šancu vyrovnáť.

Skúmanie problematiky o HG je náročná práca. Po roku 1989 zanikol Ústav dejín komunistickej strany a niektoré archívne materiály spolu s jeho zánikom záhadne zmizli. Väčšina archívnych materiálov z úradnej činnosti HG bola prevezená po roku 1948 do Prahy, kde ju zaradili medzi fondy Archívu Ministerstva vnútra a na Slovensko sa v nekompletnej forme vrátili po roku 1990. Ďalší problém je, že jestvujúce archívne materiály nie sú spracované a veľmi ťažko sa vyhľadávajú. Aj napriek tomu je nutné preštudovať nestranné dané obdobie, aby sme mohli zaujať nestranný postoj a poučiť sa zo získaných informácií. Veď známe slová hovoria: „Ak sa nepoučíme z chýb minulosti, znova sa zopakujú!“

OBRAZOVÉ PRÍLOHY

Príloha č. 2

Zástavy HG

Tieto zástavy sa mohli nosiť len na ľavej strane auta.

01 Predpísaná pre hlavného veliteľa HG. Formát 34x24 cm, lemovaná zlatom, v ľavom hornom rohu orol HG zlatom vyšívavý. Na pravej strane auta bola štátna zástava v prevedení a vo veľkosti ako u ministra.

02 Predpísaná pre zástupcu hlavného veliteľa. Formát 34x24 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívavý zlatom.

03 Predpísaná pre zborového veliteľa, prednostu oddelenia. Hlavného veliteľstva a župného inšpektora. Formát 29x20 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívavý striebrom.

04 Predpísaná pre okresného veliteľa. Formát 24x17 cm, lemovaná bielym okrajom, orol vyšívavý striebrom.

05 Predpísaná pre župného referenta a referenta Hlavného veliteľstva. Formát 35x22 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívavý striebrom.

06 Predpísaná pre miestnych veliteľov. Formát 35x22 cm, lemovaná tmavomodrým okrajom, orol vyšívavý striebrom.

07 Predpísaná pre okresného referenta. Formát 32x19 cm, lemovaná bielou, orol vyšívavý striebrom.

08 Predpísaná pre miestneho referenta. Formát 30x17 cm, lemovaná tmavomodrým okrajom, orol vyšívavý striebrom.

(KOVÁČ, Belo: Automobilové zástavky. In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 291, s.21-24.)

Príloha č. 3

Zástavy HM

Tieto zástavy sa mohli nosiť len na ľavej strane auta.

01 Predpísaná pre hlavného veliteľa HM. Na pravej strane auta bola štátna zástava v prevedení a vo veľkosti ako u ministra. Formát 34x24 cm, lemovaná zlatom, v ľavom hornom rohu orol HM vyšívaný zlatom.

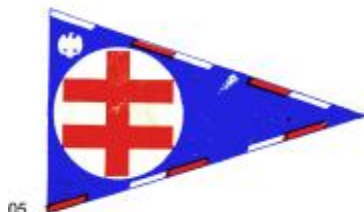
02 Predpísaná pre zborového vodcu, zborovú vodkyňu HM a pre zástupcov hlavného veliteľa HM. Formát 34x24 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívaný zlatom.

03 Predpísaná pre vodcu, vodkyňu oddelení HVHM, pre župného vodcu HM a pre župného inšpektora HM. Formát 29x20 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívaný striebrom.

04 Predpísaná pre okresného vodcu HM. Formát 24x17 cm, lemovaná bielym okrajom, orol vyšívaný striebrom.

05 Predpísaná pre referenta hlavného veliteľstva HM. Formát 35x22 cm, lemovaná v národných farbách, orol vyšívaný striebrom.

06 Predpísaná pre miestneho vodcu HM. Formát 35x22 cm, lemovaná tmavomodrým okrajom, orol vyšívaný striebrom.

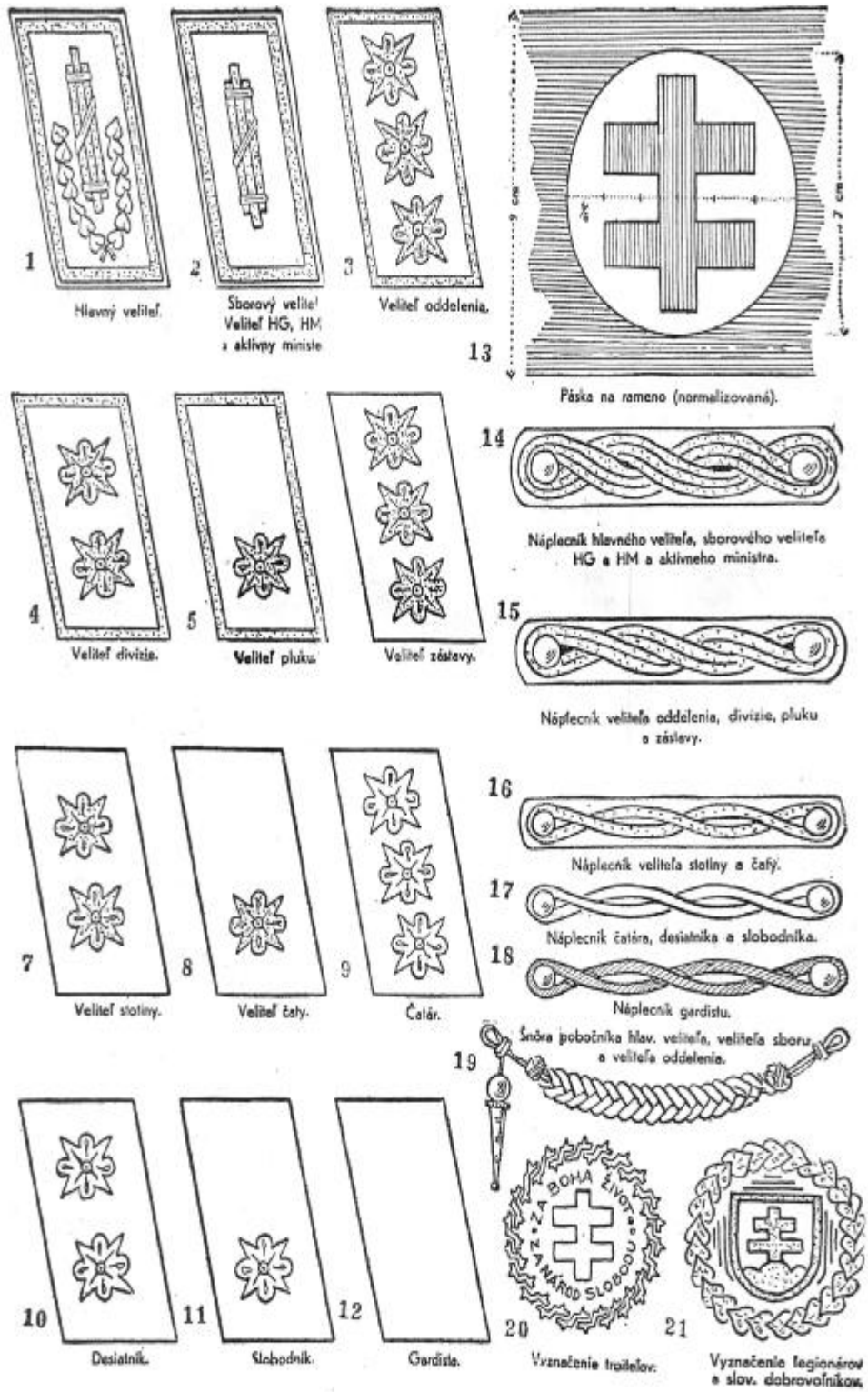
07 Predpísaná pre okresného referenta HM. Formát 32x19 cm, lemovaná bielym okrajom, orol vyšívaný striebrom.

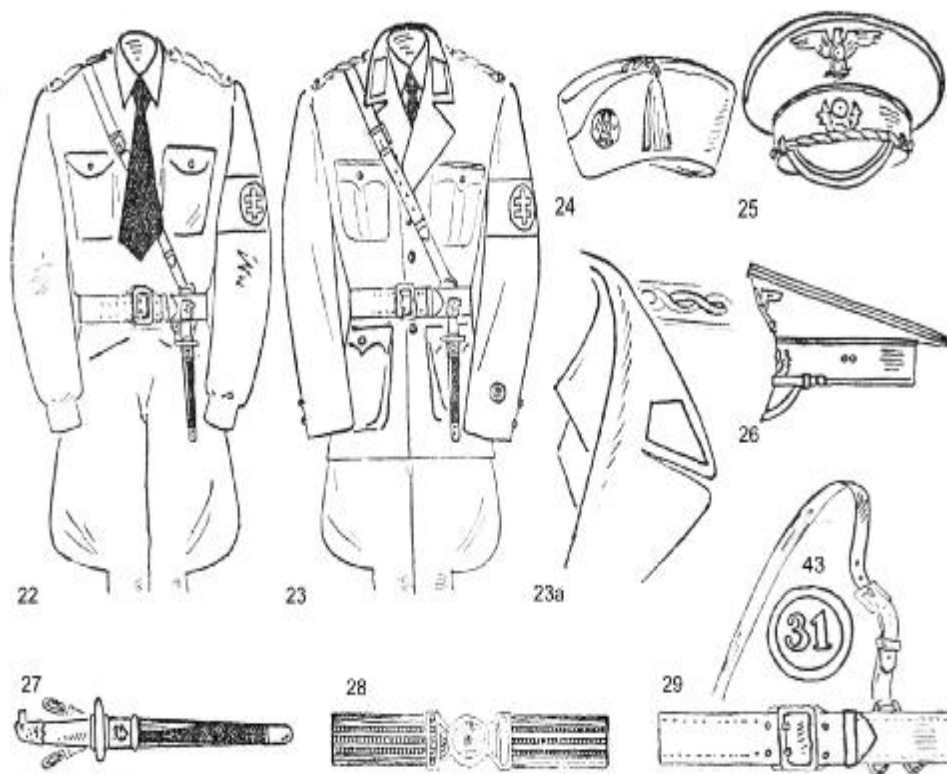

08 Predpísaná pre člena HM. Formát 30x17 cm, lemovaná tmavomodrým okrajom, orol striebrom vyšívaný.

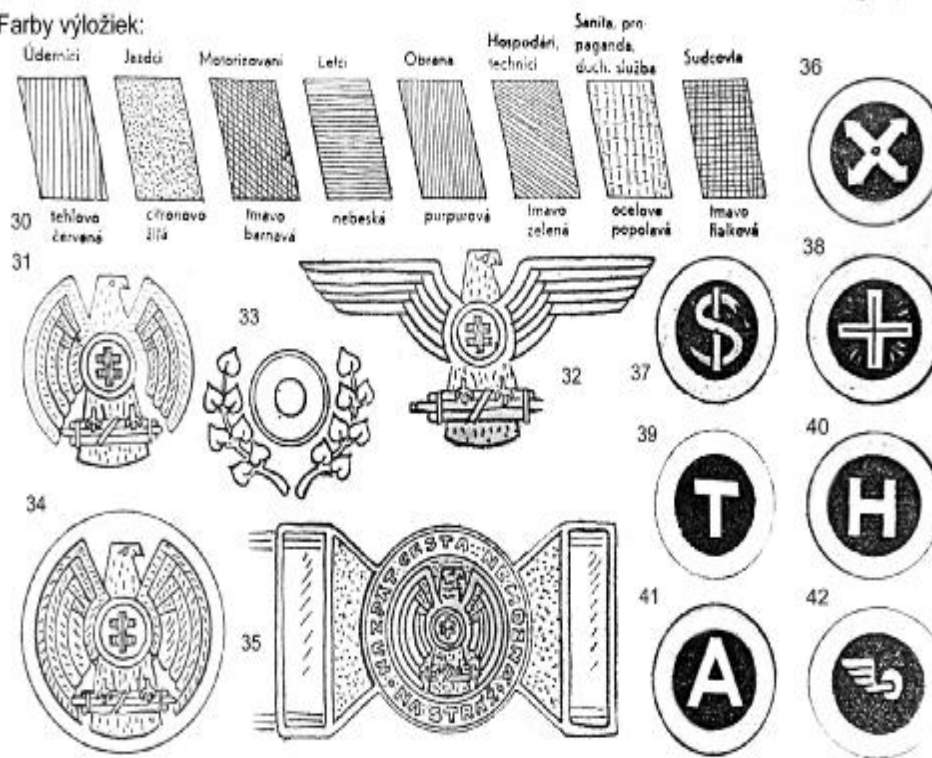
(KOVÁČ, Belo: Automobilové zástavky. In: Slovák, roč. 22, 1940, č. 291, s.21-24.)

Príloha č. 4

Farby výložiek:

Rovnošata, hodnosti a odznaky HG.

- 1 Výložky hlavného veliteľa. V zlatom ráme tri prúty Svätopluka, obrúbené do polovice lipovým vencom.
- 2 Výložky zborového veliteľa. V zlatom ráme, ktorý je 4 mm široký, tri Svätoplukove prúty.
- 3 Výložky veliteľa oddelenia. Tri osemramenné zlaté hviezdy, výložka lemovaná 3 mm širokou zlatou páskou.
- 4 Výložky veliteľa divízie. Ako u veliteľa oddelenia, ale dve hviezdy.
- 5 Výložky veliteľa pluku. To isté s jednou zlatou hviezdou.
- 6 Výložky veliteľa zástavy. Na čistej výložke tri zlaté hviezdy.
- 7 Výložky veliteľa stotiny. Dve zlaté hviezdy.
- 8 Výložky veliteľa čaty. Jedna zlatá hviezda.
- 9 Výložky čatára. Na výložke tri strieborné hviezdy.
- 10 Výložky desiatnika. Dve strieborné hviezdy.
- 11 Výložky slobodníka. Jedna strieborná hviezda.
- 12 Výložky gardistu. Čistá výložka. (Všetky výložky HG majú rozmery 3,5x6,5 cm)
- 13 Páska na rameno. 9 centimetrov široká. Priemer kruhu 7 cm, šírka ramena kríža 1/6 priemeru, zvislé rameno kríža 5/6 priemeru, vodorovné ramená 4/6 priemeru. Dôstojníci nosia na páske hore aj dolu tri milimetre široké zlaté lemovanie.
- 14 Náplecníky hlavného veliteľa a zborového veliteľa HG a HM. Zlatý trojprúdový pletenec na podložke vo farbe výložiek, pripevnený dvoma zlatými gombíkmi so značkou dvojkříža HG.
- 15 Náplecníky veliteľa oddelenia, veliteľa divízie, pluku a zástavy. Pletenec dvojprúdový na podložke vo farbe výložky.
- 16 Náplecníky veliteľa stotiny a čaty. Jednoprúdový pletenec na podložke farby výložiek.
- 17 Náplecník poddôstojníkov. Strieborný jednoprúdový pletenec bez podložky.
- 18 Náplecník gardistov. Čierny jednoprúdový pletenec.
- 19 Šnúra pobočníka hlavného veliteľa, veliteľa zboru a veliteľa oddelenia.
- 20 Vyznačenie trpiteľov v boji za ideu samostatnosti slovenského národa. Na čiernom podklade strieborný trňový veniec priemeru 5 cm, vo vnútri strieborný dvojkříž, okolo neho nápis: Za Boha život, za národ slobodu.
- 21 Vyznačenie legionárov a slovenských dobrovoľníkov z roku 1918 –1921. Na čiernom podklade strieborný lipový veniec. V prostriedku erb Slovenskej republiky, v striebornom poli zlatý kríž na zlatých troch kopcoch.
- 22 Letná rovnošata. Do 1. júna 1939 sa nosila belasá košeľa. Od 1. júna 1939 bola košeľa sivej farby.
- 23 Zimná rovnošata.
- 23a Tvar výložky na plášti.
- 24 Poľná čiapka. Dôstojníci so zlatým vyšívaným orlom, poddôstojníci s kovovým strieborným orlom, mužstvo s kovovým bronzovým kaleným orlom.
- 25 Vychádzková čiapka pre vyšších dôstojníkov. Túto čiapku nosili velitelia oddelenia a vyšší velitelia. Je tej istej farby ako rovnošata, lemovaná trojmo vo farbe výložiek so strechou z tej istej látky ako čiapka. Nad čelom zlatý orol

- s rozpätými krídlami, na čele ružica v slovenských národných farbách v lipovom venci. Nad strechou zlatá pletená šnúra. Hlavný veliteľ a zboroví velitelia majú na strieške pol centimetrovú zlatú obrubu.
- 26 Vychádzková čiapka ostatných dôstojníkov. Tá istá čiapka s koženou strechou, nad ňou remeň, lipový veniec a orol kovový, pozlátený. Pre mužstvo tá istá čiapka s kovovými odznakmi.
 - 27 Dýka. V čiernej ramennej pošve s pozláteným kovaním. Nosia ju dôstojníci od veliteľa čaty nahor.
 - 28 Vychádzkový dôstojnícky pás. Čierny, pretkávaný zlatom, s červeným lemovaním, s prackou.
 - 29 Služobný pás. Z hnedého remeňa, s jednoduchou prackou a s náplecným remeňom pre celú HG.
 - 30 Farby výložiek: vid' obrázok.
 - 31 Orol HG okrúhleho tvaru. Používa sa na poľnej čiapke, na pracke vychádzkového pásu a ako zvláštny výsostný odznak pod číslom 34 na červenom súkne.
 - 32 Ten istý orol, len s rozpätými krídlami.
 - 33 Lipový veniec s ružicou v národných farbách na vychádzkovú čapicu.
 - 34 Osobitný výsostný znak na červenom podklade, vid' č. 34. Nosí sa na pravom vrecku pod klopňou.
 - 35 Pracka na vychádzkový pás. Pozlátená, podľa obrázku.
 - 36 Znak propagandy. Na sivom 3,5 cm kruhu menší čierny podklad, na ňom zlaté šípy podľa obrázku. Nosí sa na manžete ľavého rukáva. Vid' obraz č. 23.
 - 37 Znak lekárov a zdravotnej služby. Nosia ho na tom istom podklade, okolo červenej palice zlatý had.
 - 38 Znak duchovnej služby. Nosia ho na tom istom podklade, zlatý kríž so striebornými lúčmi.
 - 39 Znak technickej služby. Na tom istom podklade strieborné veľké T.
 - 40 Znak hospodárov. Na tom istom podklade strieborné H.
 - 41 Znak akademickej gardy. Na tom istom podklade s veľkým strieborným písmenom A.
 - 42 Znak železničiarov. Na tom istom podklade krídlo a strieborné koliesko.
 - 43 Číslo pluku sa nosí nad ramennou páskou. Razené je z mosadzného plechu.

(Hlinkova garda. Rovnošata, hodnosti a odznaky. In: Slovák, roč. 21, 1940, č. 293, s. 33 – 36.)

Príloha č. 5

slobodník veliteľ roty POHG
(KLIMENT, CH. K.: Slovenská armáda 1939-1945. Mustang : Olomouc, 1996, s.
213.)

Príloha č. 6

Služobná knižka (legitimácia)
(KLIMENT, CH. K.: Slovenská armáda 1939-1945. Mustang : Olomouc, 1996, s.
227.)

Príloha č. 7

Velitelia HG: 1. Karol Danihel, 2. Karol Murgaš, 3. Pavel Opluštil, 4. Jozef Kirschbaum, 5. Ján Dafčík, 6. V. Pecho – Pečner, 7. Matúš Černák, 8. Rudolf Strieženec, 9. Imrich Kubiš, 10. Štefan Suroviak, 11. Vladislav Černák, 12. Jozafat Kralovič, 13. Jozef Török, 14. Ernest Haluš, 15. Pavol Holmík, 16. František Gavenda, 17. Otomar Kubala, 18. Peter Bублиak, 19. Dulka – Valec, 20. Mikuláš Žolnai

(BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava : Slovenská grafia, 1940, s.120.)

Príloha č. 8

Nástup 1. pluku HG pred začatím Slovenského snemu 18. januára 1939.
Ministerský predseda Rudolf Baran (vľavo), Karol Sidor (vpravo).
(KLIMENT, CH. K.: Slovenská armáda 1939-1945. Mustang : Olomouc, 1996, s.
228.)

Príloha č. 9

Minister národnej obrany, generál Ferdinand Čatloš (vpravo), Alexander Mach
(vľavo) pri hrobe Andreja Hlinku v Ružomberku. (BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.:
Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava : Slovenská grafia, 1940, s. 26.)

Príloha č. 10

Vojtech Tuka

(BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava : Slovenská grafia, 1940, s. 53.)

Príloha č. 11

Veliteľ AHG Jozef Kirschbaum

(BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava : Slovenská grafia, 1940, s. 14.)

Príloha č. 12

Štáb HG na čele s jej hlavným veliteľom, Alexandrom Machom, u prezidenta Jozefa Tisu.

(BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava : Slovenská grafia, 1940, s. 112.)

Príloha č. 13

Prísaha dôstojníkov HG

(CINCÍK, Jozef: Útokom k víťazstvu. Obrázkový prehľad z dejinných chvíľ Slovákov 1938 – 1940. Bratislava : Hlinkova slovenská ľudová strana, 1940, s. 43.)

Príloha č. 14

Kurz Hlinkovej leteckej gardy v Spišskej Novej Vsi v roku 1939.
(PETRÍK, J.: Spišská tragédia. Martin : Matica slovenská, 1999, s.22.)

Príloha č. 15

Hlinkova mládež
(CINCÍK, Jozef: Útokom k víťazstvu. Obrázkový prehľad z dejinných chvíľ
Slovákov 1938 – 1940. Bratislava : Hlinkova slovenská ľudová strana, 1940, s.
76.)

Rodobrana

(CINCÍK, Jozef: Útokom k víťazstvu. Obrázkový prehľad z dejinných chvíľ Slovákov 1938 – 1940. Bratislava : Hlinkova slovenská ľudová strana, 1940, s. 83.)

Príloha č. 17

Hlinkova dopravná garda
železničiari – strážnici
(CINCÍK, Jozef: Útokom k víťazstvu. Obrázkový prehľad z dejinných chvíľ
Slovákov 1938 – 1940. Bratislava : Hlinkova slovenská ľudová strana, 1940, s.
100.)

Príloha č. 18

Prvý veľký nástup HG stredného Slovenska v Banskej Bystrici.
(BEŽO, G. a BOHÚŇ, E.: Hlinkova garda a slovenská revolúcia. Bratislava :
Slovenská grafia, 1940, s. 34.)

Okresný úrad v Lipt. Sv. Mikuláši

Číslo: 2322/3-9 prez.

Predmet: Prihlásenie sa do Hlinkovej gardy.

Vyhláška.

Okresný úrad v Lipt. Sv. Mikuláši

na
se
m:
po
bu
na základe článku 3. zákona zo dňa 14. júla 1927 čis. 125/1927 Sb. z. a n. so
schválením krajského úradu v Bratislave ukladá občanom slovenskej národnosti
mužského pohlavia, vynímajúc židov, povinnosť prihlásiť sa do Hlinkovej gardy
podľa vládneho nariadenia čis. 220/1939 Sl. z., a to v čase a spôsobom ako to
bude hlavným veliteľstvom HG určené a verejne vyhlásené.

člá
ale
Kto tejto povinnosti nevyhovie bude potrestaný na základe odst. 1.
článku 3. zákona čis. 125/1927 Sb. z. a n. peňažitým trestom od 10 do 5.000 Ks
alebo trestom na slobode od 12 hodín do 14 dní.

v Lipt. Sv. Mikuláši dňa 15 októbra 1939.

Okresný náčelník:

Vyhláška o povinnosti prihlásiť sa do HG.
(ŠA By, p. LM, OÚ LM, č. 2322/1939 prez.)

Príloha č. 21

Okres: Lipt. Svätý Mikuláš

		<u>Zoznam funkcionárov HG</u>		
Č:	Meno:	Bydlisko:		Funkcia:
1.	Kačka Vojtech	Lipt. Sv. Mikuláš		okr. vel. HG
2.	Dr. Laučík Ján	--		zást. okr. vel. HG
3.	Tošek Mikuláš	--		pob. okr. vel. HG
4.	Dr. Macháček Rudolf	--		okr. polit. ref. HG
5.	Kurpas Ladislav	--		okr. osob. ref. HG
6.	Slosiar Július	--		okr. tech. ref.
7.	Kohút Vojtech	--		okr. let. ref. HG
8.	Hajzúk Ladislav	--		okr. prop. ref.
9.	Dr. Magáth Ján	--		okr. tel. ref. HG
10.	Macko Ján	--		okr. org. ref. HG
11.	Hrivnák Michal	--		okr. osvet. ref. HG
12.	Stuckerek Mik.	--		okr. duch. ref. HG
13.	Lang Vlado	--		okr. výcv. ref. HG
14.	Lojd Viliam	--		okr. výcv. ref. HG
15.	Gavar Gustav	--		okr. soc. ref. HG
16.	Ambrózy Pavel	--		okr. soc. ref.
17.	Beňovský Ján	--		okr. zdrav. ref. HG
18.	Rušnák Adalbert	Lipt. Teplička		miest. vel. HG
19.	Čipka Štefan, Milan	--		zást. m. vel. HG
20.	Zuskýn Ján	--		osv. org. ref. HG
21.	Dratva Ján	--		zprav. ref. HG
22.	Ziman Vojtech	--		prop. ref. HG
23.	Kubina Štefan	--		hosp. ref. HG
24.	Vernarec Kubaloš Ján	--		soc. ref. HG
25.	Janošík Florian	--		osvet. ref. HG, predseda HSLS
26.	Nahálka Ján	--		ref. HG, podpredseda HSLS
27.	Jurík Michal	Lazisko		miest. vel. HG
28.	Devěčka Ján	Sokolče		miest. vel. HG
29.	Šarkan Andrej	Vyšná Boca		miest. vel. HG
30.	Zelinka Jozef	--		zást. mies. vel. HG
31.	Minca Elemíri	Ondrašová		miest. vel. HG
32.	Staroň Rudolf	--		org. ref. HG
33.	Hudec Ľudovít	Bukovina		miest. vel. HG
34.	Rusína Anton	Lipt. Hrádok		miest. vel. HG
35.	Červenka Gejza	--		zprav. ref. HG
36.	Gáy Teodor	--		org. ref. HG
37.	Nosal Ladislav	--		telov. ref. HSLS
38.	Sláčik Ľudovít	--		soc. ref. HG
39.	Kabzáni Martin	Kráľova Lehota		miest. vel. HG predseda. m. HSLS
40.	Dvorščiak Jozef	--		pob. m. HG
41.	Mikuštiak Pavel	Malé Borové		miest. vel. HG
42.	Böhmer Ján	Podtúreň		doč. vel. m. HG
43.	Hajucka Emil	Kvačany		miest. vel. HG
44.	Galica Peter	--		org. ref. HG
45.	Macko Jozef	Lipt. Sv. Mikuláš		miest. vel. HG
46.	Jalovecký Jozef	--		zástupca m. vel. HG
47.	Pyšný Gustav	--		výcv. ref. HG
48.	Vrlík Tibor	--		--
49.	Ďuriha Mikuláš	--		soc. ref. HG
50.	Tetkó Albert	--		telov. ref. HG
51.	Martinčák Michal	--		org. ref. HG
52.	Kráľ Ján	--		osob. ref. HG
53.	Rückesehloss Ján	--		osvet. ref. HG

54.	Cút Július	Ráztoky	miest. vel. HG
55.	Cheben Daniel	Pavlova Ves	-“-
56.	Novák Ján	-“-	zást. m. vel. HG
57.	Valo Juraj	-“-	org. ref. HG
58.	Ing. Michalčík Mikuláš	Čierny Váh	miest. vel. HG
59.	Lach Milan	-“-	zást. mies. vel. HG
60.	Macko Michal	-“-	prop. ref. HG
61.	Hladký Ján	-“-	hosp. ref. HG
62.	Záň Július	Lipt. Trnovec	miest. vel. HG
63.	Capuliak Ján	-“-	zást. m. vel. HG, výcv. ref.
			HG
64.	Miniarský Ján	Svätá Anna	miest. vel. HG
65.	Zvara Július	-“-	zást. m. vel. HG výcv. ref.
			HG
66.	Koreň Miloš	Okoličné	miest. vel. HG
67.	Koreň Vlado	-“-	prop. ref. HG
68.	Sališ Pavol	-“-	org. ref. HG
69.	Košík Andrej	-“-	hosp. ref. HG
70.	Pavlovič Ladislav	-“-	zást. m. vel. HG, výcv. ref.
			HG
71.	Smoliar Anton	Dovalovo	miest. vel. HG
72.	Kapitán Miloš	-“-	zást. miest. vel. HG
73.	Lopčianský Ján	-“-	pom. ref. HG
74.	Mihok Gustav	-“-	hosp. ref. HG
75.	Vig Ján	-“-	kult. ref. HG
76.	Beňo Ján	Vavrišovo	miest. vel. HG
77.	Ilanovský František	-“-	zást. vel. HG
78.	Krajčí Vladimír	-“-	kult. ref. HG
79.	Jančuška Michal	-“-	polit. ref. HG
80.	Štetina Ondrej	-“-	výcv. ref. HG
81.	Belko Peter	Trstené	miest. vel. HG
82.	Šlanka Ľudovít	-“-	zást. miest. vel. HG
83.	Groma Anton	-“-	org. a polit. ref. HG
84.	Matejka Adan	-“-	prop. ref. HG
85.	Špendel Pavel	Štrbské Pleso	miest. vel. HG
86.	Banšák Šimon	-“-	zást. miest. vel. HG
87.	Jurek Ján	Štrbské Pleso	osob. ref. HG
88.	Pullman Ján, Dr.	-“-	osvet. ref. HG
89.	Strieženec Anton	-“-	soc. ref. HG
90.	Rašo Ján	-“-	výcv. ref.
91.	Jároš Peter	Hybe	miest. vel. HG
92.	Munka Gustav	-“-	org. ref. HG
93.	Krčula Jozef	Prosiek	miest. vel. HG
94.	Špánik Pavol	-“-	zást. miest. vel. HG
95.	Sečkář Ján	-“-	kult. ref. HG
96.	Kordoš Kolman	Nem. Lupča	miest. vel. HG
97.	Stančík Jozef	-“-	org. ref. HG
98.	Komora Viliam	-“-	zást. miest. vel. HG
99.	Migal'a František	-“-	kult. ref. HG
100.	Pagáč Ján	-“-	výcv. ref. HG
101.	Záskalický Edo	-“-	soc. ref. HG
102.	Huska Alojz	Sielnica	miest. vel. HG
103.	Stanček Ján	-“-	zást. miest. vel. HG
104.	Benikovský Peter	Behárovce	miest. vel. HG
105.	Benikovský Koloman	-“-	zást. miest. vel. HG
106.	Perašín Ladislav	Uhorská Ves	miest. vel. HG
107.	Škodoň Jozef	-“-	zást. miest. vel. HG
108.	Bažík Ján	Svätá Mara	miest. vel. HG
109.	Krután Ondrej	-“-	soc. ref. HG
110.	Koutrik Albín	-“-	osvet. ref. HG
111.	Sirotek Jozef	-“-	zást. miest. vel. HG

112.	Kadliak Peter	-“-	hosp. ref. HG
113.	Gonda Štefan	-“-	spoj. ref. HG
114.	Kapitán Štefan	Bobrovec	prop. ref. HG
115.	Machaj Štefan	-“-	miest. vel. HG, výcv. ref. HG
116.	Pažitný	-“-	zást. vel. HG
117.	Rusina František	-“-	soc. ref. HG, osvet. ref. HG

Okres: Ružomberok

Zoznam funkcionárov HG - HSLS

	Č:	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.		Madlen Pavel	Ružomberok	výcv. ref. m. vel. HG
2.		Trnovský Karol	-“-	duch. ref. m. vel. HG
3.		Dr. Denysenko HG	-“-	zdrav. ref. m. vel.
4.		Paľka Jozef	-“-	hosp. ref. m. vel. HG
5.		Dr. Hudcovský Vojtech	-“-	práv. ref. m. vel. HG
6.		Kníha Laco	-“-	rodoobrana HG, pob. žup. vel. HG
7.		Sliacky Viktor	-“-	m. vel. HG
8.		Laček Ján HSLS	-“-	zást. m. vel. HG-taj.
9.		Hasák Jozef	-“-	pob. m. vel. HG
10.		Kozáček Jozef	-“-	org. ref. m. vel. HG
11.		Hasák Jozef	-“-	osob. ref. m. vel. HG
12.		Kautník Viliam	-“-	správ. prop. ref. m. vel. HG
13.		Tylka N. Janöfy Jozef	-“-	duch. ref. HG
14.		Stano Mikuláš	-“-	duch. ref. HG
15.		Dr. Zelina Rudolf	-“-	zdrav. ref. HG
16.		Dr. Felegi František	-“-	práv. ref. HG
17.		Činčala Emil	Čadca	org. a osob. ref. HG
18.		Kňazovický Vojtech	Ružomberok	p. okr. vel. HG
19.		Brtko Koloman	-“-	zást. okr. vel. HG
20.		Stano Pavel	-“-	okr. správ. a prop. ref. HG správ a prop. ref. HG
21.		Pružinský Mikuláč	-“-	okr. výcv. ref., výcv. ref. HG
22.		Ing. Rodák Arpád	-“-	okr. hosp. ref. HG
23.		Svaňavec Michal	Lisková	rodoobrana HG
24.		Baran Ján	-“-	-“-
25.		Búbka Jozef	Ružomberok	hosp. ref. HG
26.		Dr. Porubský Pavel	Ružomberok	práv. ref. HG
27.		Kňazovický Vojtech	Ružomberok	pob. okr. vel. HG
28.		Turanec Anton	-“-	org. a osob. ref. HG
29.		Hatiar Vlado	-“-	org. a osob. ref. HG
30.		Lichardus Jozef	-“-	výcv. ref. HG
31.		Kandera Emil	-“-	výcv. ref. HG
32.		Dr. Ferenčík Ján	-“-	duch. ref. HG
33.		Plavec Gustav	-“-	-“-
34.		Dr. Mocik Anton	-“-	zdrav. ref. HG
35.		Kmeť Peter	-“-	zást. miest. vel. HG
36.		Turák Štefan	-“-	prop. ref. HG
37.		Hatala Lado	-“-	soc. ref. HG, soc. ref.
38.		Ing. Guoth Jozef	-“-	HSLS prop. ref. HG
39.		Šída Eduard	-“-	výcv. ref. HG
40.		Ráhl Ján	Lúčky	m. vel. HG
41.		Vrzgula Mikuláš	-“-	zást. vel. HG, výbor. HSLS
42.		Bačík Michal	-“-	predseda HSLS
43.		Bajaček Jozef	-“-	osv. ref. HG, podpred. HSLS
44.		Stahl Belo	Lipt. Revúce	m. vel. HG, m. taj. HSLS
45.		Roman Serafín	-“-	zást. miest. vel. HG
46.		Kasa Jozef	-“-	výcv. dôst. HVHG,

			kult. ref.
			HSES
47.	Sochor Ján	-“-	m. hosp. ref. HSES
48.	Žuffa Michal	-“-	duch. správa HG, preds. HSES
49.	Cibulka Ferdinand	Ludrová	miest. vl. HG, taj. m. HSES, miest. vodca HM
50.	Rebjak Robert	-“-	pob. vel. HG zást. vel. HG, pokladník mm. HSES
51.	Mikulec František	-“-	hosp. ref. HG, predseda m. HSES
52.	Cibulka Peter	-“-	výcv. ref. HG
53.	Buma Ján	Gombáš	doč. miest. vel. HG
54.	Okál' Jozef	-“-	výcv. ref. HG
55.	Kútnik Anton	Gombáš	org. a osob. ref. HG
56.	Olav Ondrej	-“-	prop. a polit. ref. HG, predseda miest. HSES
57.	Ing. Vajcik Vojtech	-“-	výcv. ref. HG, soc. ref. HSES
58.	Šimka Jozef	Vlašky	miest. vel. HG, soc. ref. HSES
59.	Milec Augustín	-“-	zást. vel. HG, kult. ref. HSES
60.	Kamhal Dezider	-“-	tajomník miest. HSES
61.	Dulak Štefan	-“-	predseda m. HSES
62.	Koma František	Veľ. Dubová	doč. vel. HG, taj. m. HSES
63.	Argaláš František	Kalameny	miest. vel. HG
64.	Moravčík Andrej	-“-	kult. a hosp. ref. HG
65.	Adamec Pavol	Stankovany	duch. ref. HG - HM
66.	Húška Jozef	-“-	tajomník HSES
67.	Kubinec Štefan	-“-	doč. miest. vel. HG, miest. v. HM
68.	Špidus Jozef	-“-	zást. m. vel. HG
69.	Oravský Daniel	Komjatná	duch. ref. HG, predseda m. HSES
70.	Gazda Ján	-“-	m. vel. HG, tajomník HSES
71.	Slavkovský Gustav	-“-	kult. ref. HG – HSES
72.	Bernolák Ján	-“-	cvič. HG, soc. ref. HSES
73.	Ponduša Peter	Lipt. Teplá	miest. vel. HG, kult. ref. HSES
74.	Zelina Jozef	-“-	hosp. ref. HG, podpredseda HSES
75.	Pietor Eduard	-“-	tajomník HSES
76.	Hanes Emil	Hrboltová	miest. vel. HG
77.	Lauko Peter	-“-	zást. miest. vel. HG, predseda HSES
78.	Juráš Ľukáč	-“-	tajomník HSES
79.	Lauko Arnold	-“-	výcv. ref. HG
80.	Lanko Karol	Martinček	miest. vel. HG
81.	Hrčka Tomáš	-“-	zást. miest. vel. HG, taj. HSES
82.	Dubovec Daniel	-“-	hosp. ref. HG

Okres: K e ž m a r o k

Zoznam funkcionárov HG

Č.	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Pitoňák Ján	Javorina	miest. vel. HG
2.	Beňa Štefan	-“-	zást. m. vel. HG

3.	Michalčík Vojtech	-“-	výcv. ref. HG
4.	Zoričák Štefan	Ždiar	miest. vel. HG, výcv. ref. HG
5.	Močák Ján	-“-	zást. m. v. HG
6.	Dlugolinský Viktor	Kežmarok	miest. vel. HG
7.	Vojtičko Ondrej	-“-	zást. m. v. HG
8.	Čupáni Vladimír	-“-	výcv. ref. HG
9.	Urban Ladislav	Lendak	miest. vel. HG
10.	Gallik Ján	-“-	zást. m. v. HG
11.	Čížik Ján	-“-	výcv. ref. HG
12.	Štancel Ján	Malý Slavkov	miest. vel. HG
13.	Šterbák Ján	-“-	zást. m. v. HG
14.	Chorogvický Ján	-“-	výcv. ref. HG
15.	Kerencko Ján	Jurské	miest. vel. HG
16.	Skurka Ján	-“-	zást. m. vel. HG
17.	Poliačik Alexander	-“-	výcv. ref. HG
18.	Friš Štefan	Tatr. Kotlina	miest. vel. HG, zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
19.	Scharnitzký Pavel	Huncovce	miest. vel. HG, výcv. ref. HG
20.	Milciak Ján	-“-	zást. m. v. HG
21.	Scharnitzký Pavel	Veľká Lomnica	miest. vel. HG
22.	Čontofalský Ján	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
23.	Pitoňák Martin	Rakusy	miest. vel. HG
24.	Kulík Ján	-“-	zást. m. v. HG
25.	Václav Jozef	-“-	výcv. ref. HG
26.	Kapolka Jozef	Bušovce	zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
27.	Kiska Ján	Slovenská Ves	miest. vel. HG
28.	Kišš Ondrej	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
29.	Rusina Anton	Tatr. Lomnica	miest. vel. HG
30.	Müller Jozef	-“-	zást. m. v. HG
31.	Zuzaniok Július	-“-	výcv. ref. HG
32.	Knoll Rudolf	Spišská Belá	miest. vel. HG
33.	Ťazák Juraj	-“-	zást. m. v. HG
34.	Koperdan Michal	-“-	výcv. ref. HG
35.	Hoza Ján	Lubica	miest. vel. HG
36.	Čongva Šebestian	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
37.	Neupauer Martin	Farkašovce	miest. vel. HG
38.	Bogner Ján	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref. HG
39.	Kaleta Viliam	Lubické Kúpele	miest. vel. HG
40.	Hoffmann Ján	-“-	zást. m. v. HG
41.	Sobko Juraj	-“-	výcv. ref. HG
42.	Hamerník Ján	Mlynčeka	miest. vel. HG
43.	Čikovský Ján	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref.
44.	Zummer Ján	Vrbov	miest. vel. HG
45.	Medzihradský Peter	-“-	zást. m. v. HG
46.	Novák Andrej	-“-	výcv. ref. HG
47.	Tomešek Ján	Ruskinovce	miest. vel. HG
48.	Pekarčík Jozef	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref.
49.	Andrejko Ondrej	Toporec	miest. vel. HG
50.	Mušinský Jakub	-“-	zást. m. v. HG
51.	Šmigovský Ján	-“-	výcv. ref. HG
52.	Maguth Ján	Tvarožná	miest. vel. HG, výcv. ref.
53.	Džadon Štefan	-“-	zást. m. vel. HG
54.	Dragošek Jakub	Krížová Ves	miest. vel. HG
55.	Mačok Vavrinec	-“-	zást. m. v. HG, predseda m. HSLS
56.	Krempaský Jakub	-“-	výcv. ref. HG

Okres: Levoča

		<u>Zoznam funkcionárov HG</u>		
Č.:	Meno:		Bydlisko:	Funkcia:
1.	Kuchár Pavol	Levoča		pob. okr. vel. HG, hosp. ref. a okr. zdr. ref.
2.	Konček Viliam	-“-		org. a osob. ref. a zást. m. vel.
3.	Vencko Štefan	-“-		zpr. a prop. ref. okr. a osob. ref.
4.	Rokošný Juraj	-“-		výcv. ref. a zást. OV-HG
5.	Holúsek Prof.	-“-		duch. a osv. ref.
6.	Dr. Slavskovský	-“-		zdrav. ref.
7.	Dr. Vagáč N.	-“-		práv. ref.
8.	Kolek Štefan	-“-		miest. vel. HG
9.	Konček Viliam	-“-		zát. m. vel. org. a os. ref.
10.	Orolík Michal	-“-		pob. m. vel. zprav. a prop. ref. hom. ref., m. vel. HG
11.	Oltvány Štefan	-“-		výcv. ref. a org. ref.
12.	Figura Štefan	-“-		duch. a osv. ref. a výcv. ref.
13.	Dr. Štubňa	-“-		zdrav. ref.
14.	Dr. Hudák Lado	-“-		práv. ref.
15.	Bujna Elo	-“-		okr. vel.
16.	Hernek Vojtech	-“-		okr. hosp. ref.
17.	Rendek Ján	-“-		prop. ref.
18.	Novoveský Štefan	-“-		tel. vých. ref.
19.	Dr. Bábik Ján	-“-		ref.
20.	Polák Jozef	Kolšov		veliteľ
21.	Polák Juraj	-“-		ref.
22.	Dzurila Ján	-“-		hosp. ref.
23.	Piľa Jozef	-“-		nám. vel.
24.	Komara Valent	Brutovce		veliteľ a inštruktor
25.	Vaško Ján	Brutovce		inštruktor
26.	Broščák Štefan	-“-		pom. ref.
27.	Komara V.	-“-		inštruktor
28.	Komara Valent	-“-		inštruktor
29.	Molitoriš Ondrej	Pongracovce		veliteľ
30.	Leskovský Ondrej	-“-		ref.
31.	Meľudy Ondrej	-“-		veliteľ
32.	Novák Pavel	-“-		zástupca veliteľa
33.	Žilka Ondrej	-“-		inštruktor
34.	Dr. Stanislav Mikuláš	Spišské Kapitule		veliteľ
35.	Lukaščík František	Bugľovce		-“-
36.	Jaroš Pavel	-“-		zástupca vel.
37.	Jaroš Juraj	-“-		výcv. ref.
38.	Grenda Ján	-“-		hosp. ref.
39.	Ledecký Jakub	-“-		kult. ref.
40.	Gálik Štefan	Doľany		veliteľ
41.	Oleksah Marián	-“-		pokladník
42.	Kočiš Jozef	-“-		zástupca m. vel.
43.	Kočiš Juraj	-“-		výcv. ref.
44.	Beck Jozef	Hradisko		mies. vel.
45.	Kellner Michal	-“-		miet. vel.
46.	Krolák Juraj	-“-		zást. vel.
47.	Drovecký Matej	-“-		ref.
48.	Gibala Martin	Lengvarty		veliteľ a referent
49.	Krištofčík Michal	-“-		veliteľ
50.	Hric Štefan	-“-		referent
51.	Balúch Michal	Kurimiany		veliteľ
52.	Daničovský Martin	Jánovce		-“-

53.	Petrík Jozef	-“-	zástupca
54.	Slavkovský Martin	-“-	kult. ref.
55.	Slavkovský Štefan	Janovce	prop. ref.
56.	Slehodník Štefan	-“-	soc. ref.
57.	Slehodník Jozef	-“-	hosp. ref.
58.	Gaj Michal	Spiš. Štvrtok	miest. vel.
59.	Vida Benevent	-“-	pob. a duch. ref.
60.	Petrák Martin	-“-	propag. ref.
61.	Hruška Ján	-“-	org. a osob. ref.
62.	Garčák Michal	-“-	kult. a výcv. ref.
63.	Toporar Martin	-“-	výcv. ref.
64.	Popovič Štefan	-“-	hosp. ref.
65.	Steš Ján	-“-	m. ref.
66.	Stanko František	Nižné Repáše	m. veliteľ
67.	Molčan Michal	-“-	pom. ref.
68.	Orinčák Michal	-“-	zást. veliteľa
69.	Orinčák Ján	-“-	tajomník
70.	Stanko Štefan	-“-	pokladník
71.	Stanko Michal	-“-	pobočný ref.
72.	Brimko Ondrej	-“-	výcv. ref.
73.	Koperčan Ján	Abrahámová	veliteľ
76.	Pluša Ján	-“-	veliteľ
77.	Paluščák Michal	-“-	zást. veliteľa
78.	Šavel Štefan	Jablonov	m. veliteľ
79.	Piatnica Ondrej	-“-	kult. ref.
80.	Voško Štefan	-“-	výcv. ref.
81.	Zelený Ondrej	-“-	hosp. ref.
82.	Čekovský Izidor	Granč Petrovce	miest. veliteľ
83.	Mačák Ján	-“-	org. a osob. ref.
84.	Pitoňák Václav	-“-	polit. ref.
85.	Michlík Mikuláš	-“-	osv. ref.
86.	Pitoňák Ján	-“-	hosp. ref.
87.	Štofík Ondrej	-“-	zást. m. vel.
88.	Pitoňák Jozef	-“-	výcv. ref.
89.	Mačák Ján	-“-	org. ref.
90.	Hrašč Ján	Pavľany	miest. vel. HG
91.	Paraňa Ján	Pavľany	zást. vel. HG
92.	Salani Štefan	-“-	výcv. ref.
93.	Kubovčík Imrich	Beharovce	m. vel. HG
94.	Haš Ondrej	-“-	výcv. ref.
95.	Forgáč Ján	-“-	pokladník
96.	Janica Štefan	Vyš. Slavkov	veliteľ HG
97.	Grajcar Michal	Vyš. Slavkov	zást. vel.
98.	Pavлак Jozef	Závada	miest. vel. HG
99.	Kúľa Ján	-“-	hosp. ref.
100.	Hudák Jozef	Bijacovce	m. vel. HG
101.	Šperlaych Jozef	-“-	zást. m. vel.
102.	Pačenovský Július	-“-	kult. a org. ref.
103.	Moyš Jozef	Vyš. Repáše	m. vel. HG
104.	Slobodník Jozef	-“-	referent
105.	Olejník Ladislav	Dúbrava	m. vel. HG a kult. ref.
106.	Dolný Ondrej	-“-	veliteľ HG
107.	Čumilla Ján	-“-	zást. vel.
108.	Hvizdoš Valent	-“-	org. ref.
109.	Dolný Pavol	-“-	hosp. ref.
110.	Kubovčík Štefan	-“-	výcv. ref.
111.	Samel Ján	Levoča	telových. ref.
112.	Vrábel Jozef	-“-	zprav. a osvet. ref.
113.	Martinko Pavel	-“-	pomoc. ref.
114.	Dr. Waniek Elemír	-“-	zdrav. ref.
115.	Staňa Ján	Katúň	miest. vel. HG
116.	Rajčula Ján	-“-	zástupca MV
117.	Smik František	-“-	hosp. ref.
118.	Filip Valent	-“-	polit. a prop. ref.

117.	Kloc Ján	-“-	výcv. ref.
118.	Olšovský Pavel	Harkov	m. vel. HG
119.	Poldanf Alexander	-“-	výcv. ref.
120.	Each Ján	-“-	kult. ref.
121.	Maňák Peter	-“-	hosp. ref.
122.	Gonda Imrich	Kolbachy	miest. vel.
123.	Pataky Ján	-“-	org. ref.
124.	Sivák Šimon	-“-	výcv. ref.
125.	Zumrik Šimon	Nemešany	miest. vel.
126.	Berčinský Július	Spišské Podhradie	vel. HG
127.	Gallas Anton	-“-	doč. vel. HG
128.	Labuda Ondrej	-“-	duch. radca
129.	Pramuk Štefan	Domaňovce	miest. vel. HG
130.	Roch Pavel	-“-	prop. ref.
131.	Gonda Štefan	-“-	výcv. ref.
132.	Čuj Štefan	-“-	osv. ref.
133.	Beck Jozef	Vlkovce	doč. vel. HG
134.	Radinský Ján	Drovce	vel. HG
135.	Škotta Štefan	Rožkovce	vel. HG
136.	Kamenický Pavel	-“-	výcv. ref.
137.	Kamenický Juraj	-“-	hosp. ref.
138.	Talpaš Ján	-“-	pom. ref.
139.	Dr. Droboth Ján	Úloža	duch. ref.
140.	Tamaň Michal	-“-	pokladník
141.	Hlovatý Ján	-“-	miest. vel. HG
142.	Rovder Ján	-“-	výcv. ref.
143.	Lehotský Ján	Torisky	miest. vel. HG
144.	Mečiar Augustín	-“-	ref.
145.	Whouka Štefan	Spiš. Podhradie	zást. miest. vel. HG a hosp. ref.
146.	Blakovský Michal	-“-	org. a prop. ref.
147.	Zubaj Robert	-“-	kult. ref.
148.	Mačúra Ján	-“-	soc. ref.
149.	Selúh Michal	Spišské Podhradie	výcv. ref.
150.	Salaj Štefan	-“-	duch. radca
151.	Richlavský Jozef	-“-	telov. ref.
152.	Tököly Ján	Baldovce	miest. vel. HG
153.	Klein Ján	Dvorce	-“-
154.	Januščák Ján	Iašovce	-“-
155.	Pramuk Jozef	Michalovce	-
156.	Zajhus Štefan	Poľanovce	-“-
157.	Baran Valentín	Baldovce	ref. HG
158.	Gallan Anton	Poľanovce	miest. vel. HG
159.	Jurík Štefan	Baldovce	-“-
160.	Slovkovský Ján, 8.5.1913	Michalovce	ref. HG
161.	Lapšanský Jozef,	Ilašovce	-“-
162.	Maľak Michal, 11.5.1911	Vlkovce	ref. HG
163.	Gallovič František, 25.4.1901	Nemešany	-“-
164.	Staňa Jozef, 10.6.1915	Katúň	miest. vel.

Okres: Poprad

Zoznam funkcionárov HG – HSEŠ

Č:	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Olejár Michal	Poprad	osv. ref. HG
2.	Lipták Juraj	-“-	osob. ref. HG
3.	Kostelníček Jozef	-“-	zprav. ref. HG
4.	Dr. Liebenberger Július	-“-	prop. ref. HG
5.	Schelberger Vojtech	-“-	výcv. ref. HG
6.	Dr. Mlynár Michal	-“-	zdrav. ref. HG
7.	Adamčík Mikuláš	-“-	duch. a osvet. ref. HG
8.	Dr. Korca Štefan	-“-	zdrav. ref. HG
9.	Rusikardt Kornel	-“-	práv. ref. HG
10.	Horváth Štefan	-“-	m. vel. HG
11.	Závacký Ján	-“-	pob. okr. vel. HG

12.	Hamrak František	V. Šuňava	kult. ref. HG – HSLS
13.	Skokan Jozef	-“-	hosp. ref. HG, soc. ref. HSLS
14.	Slávkovský Jozef	Poprad	osob. ref. HG
15.	Ilčík Jozef	-“-	zprav. ref. HG
16.	Cholvadta Vladimír Ing.	-“-	prop. ref. HG
17.	Fabian Ján	-“-	duch. a osvet. ref. HG
18.	Schondta Mik.	-“-	hosp. ref. HG
19.	Baroňa Pavel	-“-	hosp. ref. okr. vel. HG
20.	Bačovský Cyprian	-“-	osob. ref. m. vel. HG
21.	Benda Robert	-“-	telových. ref., mot. ref. OVHG
22.	Bezák Valent	-“-	okr. osob a org. ref. HG
23.	Gábik Štefan	-“-	pob. OVHG, podpredsa HSLS
24.	Paštrnák Michal	Batizovce	podveliteľ HG
25.	Gallo Ján	-“-	výcv. vel. HG
26.	Šerbek Michal	-“-	hosp. ref. HG
27.	Bubliak Peter	Poprad	okr. vel. HG
28.	Pavčík Štefan	-“-	zást. okr. vel. HG
29.	Kotoč Ján	-“-	výcv. ref. HG
30.	Beňuš Michal	-“-	okr. vel. HDG, soc. ref. HSLS
31.	Martinko František	-“-	zást. m. vel. HG
32.	Petrík Jozef	-“-	okr. hosp. ref. HG
33.	Marko Martin	Spišské Bystré	kult. ref. HG – HSLS
34.	Mijok Jozef	-“-	zást. vel. HG, preds. HSLS
35.	Vítko Štefan	-“-	hosp. ref. HG, odb. org. HSLS
36.	Babulic Milan	Lučivná	m.vel. HG, čl.výboru HSLS
37.	Grexa Gejza	-“-	zást. vel. HG, kult. ref. HG
38.	Bamaš Mi.	-“-	hosp. vel. HG, preds. HSLS
39.	Gavaliar Jozef	Kraviany	m. vel. HG
40.	Zuminikoval Emil	-“-	ref. HG – HSLS
41.	Skokan Michal	-“-	ref. HG – HSLS
42.	Husár Ján	-“-	ref. HG
43.	Olejár Jozef	-“-	ref. HG
44.	Bac Ján	Kubachy	m. vel. HG
45.	Nemec Štefan	Hôrka pri Popr.	-“-
46.	Pakši Michal	Hranovnica	-“-
47.	Galovič Imrich	-“-	osv. vel. HG
48.	Dugáš Jozef	-“-	kult. ref. HG
49.	Mišaga Jozef	-“-	hosp. ref. HG
50.	Palguta Jozef	-“-	čl. výboru HSLS
51.	Skokan Ján	Lučivá	soc. ref. HG, pokl. HSLS
52.	Strečok Kol.	-“-	telových. výcv. ref. HG
53.	Kiss Lud.	-“-	kult. ref. HSLS
54.	Pacák Štefan	-“-	taj. m. org. HSLS
55.	Diabelko Juraj	-“-	soc. ref. HSLS
56.	Matich Gustav	Matejovce	zást. m. vel. HG, pred. HSLS
57.	Šinčák Ján	-“-	hosp. ref. HSLS
58.	Macko Ludovít	Mengusovce	m. vel. HG, taj. HSLS
59.	Hundáč Jozef	-“-	zást. m. vel. HG, výcv. ref.
60.	Meleky Ján	-“-	hosp. ref. HG, podpredsa HSLS
61.	Oškoják Alex	Niž. Šuňava	kult. ref. HG, hosp. ref. HSLS
62.	Palguta Jaro	-“-	m. vel. HG, kult. ref. HSLS
63.	Chrenko Michal	Matejovce	hosp. ref. HG, podpredsa HSLS
64.	Maršal Gejza HSLS	-“-	vel. m. HG, taj.
65.	Špoldoň Štefan	-“-	kult. ref. HG
66.	Kiefer Ján	-“-	vel. čaty
67.	Kručinský Karol	-“-	pokl. ŠKHG, soc.ref. HSLS
68.	Svitana Michal	-“-	taj. SKHG
69.	Jurčo Jozef	Niž. Šuňava	zást. vel. HG, preds. HSLS
70.	Omasta Ján	-“-	hosp. ref. HG

71.	Skokan Jurčo Ján	-“-	soc. ref. HG
72.	Zemko Jozef	-“-	výcv. ref. HG
73.	Šmálik Ján	-“-	taj. HSLS
74.	Košiarčík Michal	-“-	podpredseda HSLS
75.	Zajac Štefan	-“-	pokl. m. org. HSLS
76.	Bachel Eduard	Spišské Teplice	m. vel. HG, taj. HSLS
77.	Mláka Mik.	-“-	kult. ref. HG
78.	Štefany Štefan	-“-	hosp. ref. HG
79.	Kessel Eduard	-“-	výcv. ref. HG
80.	Ondrejčík Ľudovít	Stráža	zást. vel. HG, soc. ref. HG
81.	Šmilok Michal	-“-	hosp. kult. ref. HG
82.	Bendik Ján	Štôla	m. vel. HG, hosp.ref. HSLS
83.	Handuš Ján	-“-	m. vel. HG, hosp.ref. HSLS
84.	Kuzmik Pavel	-“-	zást. m. vel. HG, telových. r. HG
85.	Szabó Viktor	-“-	hosp. ref. HG
86.	Džadon Jozef	-“-	kult. ref. HG
87.	Pavlička Pavel	Švábovce	soc. ref. HSLS
88.	Rákoci Pavel	Švábovce	kult. ref. HSLS
89.	Slávik Pavel	-“-	podpredseda HSLS
90.	Dzivják Michal	Veľká	m. vel. HG
91.	Šlivinský Július	-“-	zást. vel. HG, kult. ref. HSLS
92.	Hlasný Ondrej	-“-	osob. ref. HG, taj. HSLS
93.	Dernek Daniel	Švábovce	m. vel. HG
94.	Mlynár Pavel	-“-	zást. vel. HG
95.	Orolín Ján	-“-	soc. ref. HG
96.	Čáky Michal	-“-	výcv. ref. HG
97.	Pavlička Ondrej	-“-	pokl. HSLS
98.	Setrenčík Štefan	Veľká	hosp. ref. HG
99.	Litoni Andrej	-“-	výcv. ref. telových. ref. HG
100.	Kaprál Ján	-“-	hosp. ref. HSLS
101.	Ovšanka Anton	-“-	soc. ref. HG a HSLS
102.	Zemančík Ján	-“-	člen výboru HSLS
103.	Zelína Ján	Vikartovce	m. vel. HG, kult. ref. HSLS
104.	Hamičár Ján	-“-	kult. ref. HG, taj. m. org. HSLS
105.	Kečka Štefan	-“-	hosp. a soc. ref. HG, soc. ref. HSLS
106.	Klenčák Pavel	Vyšná Šuňava	m. vel. HG
107.	Hlančík Michal	-“-	predseda HSLS
108.	Zajac Jozef	-“-	nám. vel. HG
109.	Kosa Štefan	Ganovce	soc. ref. HSLS
110.	Janeca Ján	-“-	pokl. miest. org. HSLS
111.	Kubala Jozef	Hôrka pri Poprade	m. vel. HG
112.	Lušták Mikuáš	-“-	kult. a soc. ref. HG
113.	Greš Michal	-“-	predseda HSLS
114.	Janáček Ján	-“-	hosp. ref. HG, pokl. HSLS
115.	Rerko Ján	Batizovce	vel. čaty HG
116.	Faher Paľo	-“-	vel. čaty HG
117.	Hosa Ján	Gánovce	m. vel. HG
118.	Švarc Ján	-“-	kult. ref. HG
119.	Šašura Michal	Gánovce	hosp. ref. HG
120.	Slávik Ondrej	-“-	predseda m. org. HSLS

Okres: N á m e s t o v o

Zoznam funkcionárov HG – HSLS

Č:	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Čech Jozef	Námestovo	m. vel. HG
2.	Bastko Peter	-“-	m. vel. HG
3.	Harmata Peter	-“-	org. a osob. ref. m. vel. HG
4.	Korbel Peter	-“-	zprav., prop., tl. ref. m. HG
5.	Vargel Ján	-“-	výcv. a tel. ref. m. v. HG
6.	Brenkus Jozef	-“-	duch. a osvet. ref. MVHG

7.	Dr. Richter Vojtech	-“-	zdrav. ref. m. HG
8.	Veverka Ján	-“-	hosp. ref. m. HG
9.	Dr. Mušák Štefan	-“-	práv. ref. HG
10.	Kojsa Eduard	-“-	zást. okr. vel. HG
11.	Nahálka Jozef	-“-	org. ref. okr. vel. HG
12.	Polášiková Vladimíra	-“-	osob. ref. okr. vel. HG
13.	Lorko Ján	-“-	zprav. ref. okr. vel. HG
14.	Velgel Ján	-“-	prop. a tlač.ref.okr. vel. HG
15.	Owzág Jozef	-“-	výcv. rel. ref. okr. vel. HG
16.	Mikuška Jozef	-“-	duch. ref. okr. vel. HG
17.	Dr. Richter Vojtech	-“-	zdrav. ref. okr. vel. HG
18.	Gabnirák Ján	-“-	hosp. ref. okr. vel. HG
19.	Dr. Mušák Štefan	-“-	práv. ref. okr. vel. HG
20.	Čierny Andrej	-“-	absolvent kurzu HG
			v
			Bojniciach
21.	Herkel Anton	-“-	-“-
22.	Gaburiak Ján	-“-	abolvent hosp. ref. kurzu HG v Raj. Tepliciach
23.	Nušák Štefan	-“-	kult. ref. HG
24.	Brtko Peter	Námestovo	absolvent vel. kurzu HG
			v
			Bojniciach
25.	Hrín Roman	-“-	-“-
26.	Fiťma Eduard, 13.7.1903	Zubrohlava	okr. telových. ref. HG
27.	Harmata Štefan, 27.10.1913	Námestovo	org. ref. m. vel. HG
28.	Renner František, 25.9.1912	Hruštín	telových. org. ref. m.v.HG
29.	Vangel Ján, 27.9.1907	Námestovo	zást. vel. okr. HG
30.	Ondřík Štefan, 7.9.1907	Babín	miest. vel. HG
31.	Kurčina Jozef, 16.9.1902	-“-	zást. m. vel. HG
32.	Paterák Florian, 1909	Benadovo	zást. m. vel. HG
33.	Heršuer Michal, 24.9.1891	Bobrov	miest. vel. HG
34.	Lobasa Jozef, 10.7.1917	-“-	výcv. ref. m. HG
35.	Justík František, 11.5.1905	Hruštín	miest. vel. HG
36.	Renner František, 25.9.1912	-“-	zást. m. vel. HG
37.	Kojs Eduard, 29.12.1911	Jasenica	miest. vel. HG
38.	Kubica Ján, 22.11.1896	-“-	výcv. ref. HG
39.	Kašaj František, 21.9.1916	Klin	miest. vel. HG
40.	Mikyta Jozef, 8.2.1909	Krušetnica	miest. vel. HG
41.	Kmeco Juraj, 4.3.1912	-“-	výcv. ref. HG
42.	Michalovčík Jozef, 28.9.1894	Lokca	hosp. ref. HG
43.	Oleksa Štefan, 7.1.1906	Lomná	zást. m. vel. HG
44.	Žíbek Michal, 9.1.1909	-“-	výcv. ref. HG
45.	Rendek Ladislav, 23.3.1911	Mutné	miest. vel. HG
46.	Rypák Viktor, 23.12.1916	-“-	výcv. ref. HG
47.	Fiťl Viktor, 22.11.1911	Novoť	miest. vel. HG
48.	Vlčák Anton, 15.9.1903	-“-	osob. a org. reg. HG
49.	Smrčák Karol, 25.10.1905	-“-	zást. m. vel. HG
50.	Sárvaš Ján, 28.4.1913	-“-	zprav. ref. HG
51.	Hrubják Ján, 22.6.1898	Polhora	zást. m. vel. HG
52.	Tvarožek Juraj, 19.9.1914	Rabča	miest. vel. HG
53.	Mihálik Ján, 30.9.1915	-“-	výcv. ref. HG
54.	Slovík Jozef, 27.10.1902	Rabčice	m. vel. HG
55.	Slovík Augustín, 11.9.1914	-“-	zást. m. vel. HG
56.	Gabriel Pavel, 11.6.1903	Sihelné	m. vel. HG
57.	Ďubašák Pavel, 30.6.1907	-“-	výcv. ref. HG
58.	Kalanka Jozef, 12.9.1904	Slanica	m. vel. HG
59.	Ballek František, 27.1.1917	-“-	zást. m. vel. HG
60.	Hurák Vendelín, 21.10.1899	Ťapešovo	m. vel. HG
61.	Snovák Tomáš, 12.12.1914	Vaňovka	zást. m. vel. HG
62.	Snovák Vendelín, 9.9.1918	-“-	výcv. ref. HG
63.	Bombek Ondrej, 19.9.1909	Vasilovo	m. vel. HG
64.	Bareň Štefan, 6.12.1912	-“-	výcv. ref. HG
65.	Sivoň Karol, 6.2.1905	Vavrečka	m. vel. HG

66.	Kolena Rudolf, 10.11.1908	-“-	zást. m. vel. HG
67.	Jánoš Augustín, 1.7.1917	-“-	výcv. ref. HG
68.	Renčo Ondrej, 20.1.1919	Zakamenné	m. vel. HG
69.	Hajdušík Matej, 17.2.1895	Zubrohlava	zást. m. vel. HG
70.	Budzek Peter, 23.6.1894	-“-	výcv. ref. HG
71.	Fiťura Eduard, 13.2.1903	-“-	miest. vel. HG
72.	Košický Anton, 2.10.1912	Námestovo	poboč. okr. vel. HG
73.	Jančica Ernest, 2.10.1910	-“-	zprav. ref. okr. vel. HG
74.	Bentka Ľudovít, 28.9.1897	-“-	prop. ref. okr. vel. HG
75.	Gaburják Ján, 29.8.1887	-“-	zdrav. ref. okr. vel. HG
76.	Naništa Roman, 25.7.1919	-“-	let. ref. okr. vel. HG
77.	Nahálka Jozef, 1.1.1907	-“-	dopr. ref. okr. vel. HG
78.	PhM. Murín Anton, 16.10.1906	-“-	aut. ref. okr. vel. HG
79.	Murín Roman, 27.9.1912	-“-	spolup. výcv. ref. HG, okres. vel.
80.	Gubáč Štefan, 14.8.1910	-“-	zást. m. vel. HG
81.	Hamata Štefan, 27.10.1913	-“-	osob. a org. ref. m. HG
82.	Kučera Ondrej, 28.11.1908	-“-	zprav. ref. m. vel. HG
83.	Vevurka Ján, 9.2.1899	-“-	hosp. ref. m. vel. HG
84.	Vangef Ján, 24.9.1907	-“-	miest. vel. HG
85.	Čierny Andrej, 1.5.1906	-“-	okr. vel. HG
86.	Krušínský Ignác, 19.2.1905	-“-	poboč. m. vel. HG
87.	Šišťík Michal	Jasenica	rodobranec
88.	Hajdučík Matej	Zubrohlava	-“-
89.	Beňoš Gašpar	-“-	-“-
90.	Dumek Jozef	-“-	-“-
91.	Galčík Michal	-“-	-“-
74.	Slavkovský Štefan	Janovce	prop. ref.
75.	Slehodník Štefan	-“-	soc. ref.
76.	Slehodník Jozef	-“-	hosp. ref.
77.	Gaj Michal	Spiš. Štvrtok	miest. vel.
78.	Vida Benevent	-“-	pob. a duch. ref.
79.	Petrák Martin	-“-	propag. ref.
80.	Hruška Ján	-“-	org. a osob. ref.
81.	Garčák Michal	-“-	kult. a výcv. ref.
82.	Toporar Martin	-“-	výcv. ref.
83.	Popovič Štefan	-“-	hosp. ref.
84.	Steš Ján	-“-	m. ref.
85.	Stanko František	Nižné Repoše	m. veliteľ
86.	Molčan Michal	-“-	pom. ref.
87.	Orinčák Michal	-“-	zást. veliteľa
88.	Orinčák Ján	-“-	tajomník
89.	Stanko Štefan	-“-	pokladník
90.	Stanko Michal	-“-	pobočný ref.
91.	Brimko Ondrej	-“-	výcv. ref.
92.	Koperčan Ján	Abrahámová	veliteľ
119.	Pľuta Ján	-“-	veliteľ
120.	Paluščák Michal	-“-	zást. veliteľa
121.	Šavel Štefan	Jablonov	m. veliteľ
122.	Piatnica Ondrej	-“-	kult. ref.
123.	Voško Štefan	-“-	výcv. ref.
124.	Zelený Ondrej	-“-	hosp. ref.
125.	Čekovský Izidor	Granč Petrovce	miest. veliteľ
126.	Mačák Ján	-“-	org. a osob. ref.
127.	Pitoňák Václav	-“-	polit. ref.
128.	Michlík Mikuláš	-“-	osv. ref.
129.	Pitoňák Ján	-“-	hosp. ref.
130.	Štofík Ondrej	-“-	zást. m. vel.
131.	Pitoňák Jozef	-“-	výcv. ref.
132.	Mačák Ján	-“-	org. ref.
133.	Hrašč Ján	Pavľany	miest. vel. HG
134.	Paraňa Ján	Pavľany	zást. vel. HG
135.	Salani Štefan	-“-	výcv. ref.
136.	Kubovčík Imrich	Beharovce	m. vel. HG
137.	Haš Ondrej	-“-	výcv. ref.

138.	Forgáč Ján	-“-	pokladník
139.	Janica Štefan	Vyš. Slvakov	veliteľ HG
140.	Grajcar Michal	Vyš. Slavkov	zást. vel.
141.	Pavлак Jozef	Závada	miest. vel. HG
142.	Kúľa Ján	-“-	hosp. ref.
143.	Hudák Jozef	Bijacovce	m. vel. HG
144.	Šperlaych Jozef	-“-	zást. m. vel.
145.	Pačenovský Július	-“-	kult. a org. ref.
146.	Moyš Jozef	Vyš. Repaše	m. vel. HG
147.	Slobodník Jozef	-“-	referent
148.	Olejník Ladislav	Dúbrava	m. vel. HG a kult. ref.
149.	Dolný Ondrej	-“-	veliteľ HG
150.	Čumilla Ján	-“-	zást. vel.
151.	Hvizdoš Valent	-“-	org. ref.
152.	Dolný Pavol	-“-	hosp. ref.
153.	Kubovčík Štefan	-“-	výcv. ref.
154.	Samel Ján	Levoča	telových. ref.
155.	Vrábel Jozef	-“-	prav. a osvet. ref.
156.	Martinko Pavel	-“-	pomoc. ref.
157.	Dr. Waniek Elemír	-“-	zdrav. ref.
158.	Staňa Ján	Katúň	miest. vel. HG
159.	Rajčula Ján	-“-	zástupca MV
160.	Smik František	-“-	hosp. ref.
161.	Filip Valent	-“-	polit a prop. ref.

Okres: Dolný Kubín

Zoznam funkcionárov HG – HSLS

Č.	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Pavlas Anton	D. Kubín	pob. žup. vel. HG
2.	Dzurek Július	-“-	osob. a org. ref. žup. vel. HG
3.	Laboš Mikuláš	-“-	prav. ref. žup. vel. HG
4.	Riecky Ernest	-“-	výcv. a tel. ref. žup. vel. HG
5.	Trstenský Viktor	-“-	duch. ref. žup. vel. HG
6.	Jamnický Július	-“-	-“-
7.	Galasa Štefan	-“-	hosp. ref. žup. vel. HG
8.	Dr. Farkašovský Ján	-“-	zdrav. ref. žup. vel. HG
9.	Dr. Mušák Štefan	-“-	-“-
10.	Blažko Michal	-“-	okr. vel. HG
11.	Meško Miloš	-“-	zást. okr. vel. HG
12.	Taraj Juraj	-“-	org. a osob. ref. okr. vel. HG
13.	Hraboved Gustav	-“-	prav. prop. a tlač. ref., okr. vel.
14.	Kyselý Ladislav	-“-	HG výcv. ref. okr. vel. HG
15.	Ševčík Ľudovít	-“-	duch. ref. okr. vel. HG
16.	Murgaš Ľudovít	-“-	-“-
17.	Kajboš Kornel	-“-	hosp. ref. okr. vel. HG
18.	Meško Amand	-“-	práv. ref. okr. vel. HG
19.	Turčaj Pavel	Poruba	miest. vel. HG, výcv. ref.
20.	Šuda Juraj	-“-	zást. vel. HG
21.	Suchý Imrich	Pribíš	miest. vel. HG
22.	Juriga Jankov Jozef	-“-	zást. vel. HG
23.	Bečka Jozef	-“-	výcv. vel. HG
24.	Sokol Ján	Párnica	miest. vel. HG
25.	Harmaniak Ondrej	-“-	zást. m. vel. HG
26.	Klepáč Jozef	-“-	výcv. ref. HG
27.	Mišura Ondrej	Istebné	miest. vel. HG
28.	Bartoš Jozef	-“-	zást. m. vel. HG
29.	Šuvada Ondrej	Istebné	výcv. ref. HG
30.	Rausa Ján	Veličná	miest. vel. HG
31.	Kvopka Pavel	-“-	zást. vel. HG
32.	Kohela Eduard	-“-	výcv. ref. HG

33.	Zrník Karol	Kráľovany	miest. vel. HG
34.	Sepessy Viliam ml.	-“-	výcv. ref. HG
35.	Habara Jozef	Dolná Lehota	miest. vel. HG
36.	Zvolenčák Jozef	-“-	zást. m. vel. HG
37.	Kuchajda Jozef	-“-	výcv. ref. HG
38.	Mender František	Oravský Podzámok	miest. vel. HG
39.	Ballúch Oskar	-“-	zást. m. v. HG, výcv. ref.
40.	Baliga Štefan	Kňaža	miest. vel. HG, výcv. ref.
41.	Čurý Jozef	-“-	zást. m. v. HG
42.	Švarka Jozef	Malatina	miest. vel. HG
43.	Škvarka Ján	-“-	zást. vel. HG
44.	Dragan Juraj	-“-	výcv. vel. HG
45.	Cvenguš Michal	Chlebnice	miest. vel. HG
46.	Šuta Ambróz	-“-	zást. vel. HG
47.	Burgár Arnold	-“-	výcv. ref. HG
48.	Krecháč Ondrej	Leštiny	miest. vel. HG
49.	Buša Juraj	-“-	zást. vel. HG
50.	Murina Ján	-“-	výcv. ref. HG
51.	Magúth Štefan	Zázrivé	miest. vel. HG
52.	Kobašta Ján	-“-	zást. m. vel. HG
53.	Rusch Ján	-“-	výcv. ref. HG
54.	Meško Aman	Vyšný Kubín	miest. vel. HG
55.	Meško Janovie Lad.	-“-	zást. ref. HG, výcv. ref.
56.	Smitka Jozef	Pucov	miest. vel. HG
57.	Bečka Štefan	-“-	zást. vel. HG
58.	Smolen Šebestian	-“-	výcv. ref. HG
59.	Frančo Jozef	Mokrad’	-“-
60.	Benko Rudolf	Žažkov	miest. vel. HG
61.	Šedaj Ján	-“-	zást. vel. HG
62.	Vraštiak Štefan	-“-	výcv. ref. HG
63.	Baláž Jozef	Krivá	miest. vel. HG
64.	Zaľko Michal	-“-	zást. vel. HG
65.	Foharčík Jozef	-“-	výcv. ref. HG
66.	Kurčinka Peter	Dlhá n/Or.	miest. vel. HG, výcv. ref.
67.	Kuva Ján	-“-	zást. vel. HG
68.	Strežo Ján	Sedliacká Dubová	miest. vel. HG, výcv. ref.
69.	Anton Slamka	-“-	zást. vel. HG
70.	Blažko Ján	Horná Lehota	miest. vel. HG
71.	Kušník Jozef ml.	-“-	zást. vel. HG
72.	Halaj Ján	-“-	výcv. ref. HG
73.	Duraj Tončo Karol	Bziny	miest. vel. HG, výcv. ref.
74.	Riecky Ernest	Dolný Kubín	miest. vel. HG
75.	Rieger Gabriel	-“-	zást. vel. HG
76.	Szepessy Ľudovít	-“-	výcv. ref. HG
77.	Kutlík Ján	Jasenová	miest. vel. HG
78.	Halaša Ján	-“-	zást. vel. HG, výcv. ref.

Okres: Liptovský Hrádok

Zoznam funkcionárov HG – HSLS

Č:	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Červenka Ing.	Lipt. Hrádok	okr. vel. HG
2.	Medrický Ladislav	-“-	zást. okr. vel. HG
3.	Ing. Turčan Alfréd	-“-	pob. okr. vel. HG
4.	Macko Ján	-“-	org. a osob. ref., okr. vel. HG
5.	Ing. Háčik Ľudovít	-“-	výcv. ref. okr. vel. HG
6.	Michalík Šimon	-“-	propag. ref. okr. vel. HG
7.	Cernota Vojtech	-“-	prof. ref. okr. vel. HG
8.	Bíroš Ján	-“-	hosp. ref. okr. vel. HG
9.	Buľa František	-“-	duch. rim. kat.
10.	Rolko Vladimír	-“-	duch. fa. v.
11.	Dr. Klimko Bohuslav	-“-	práv. ref. okr. vel. HG

Okres: G e l n i c aZoznam funkcionárov HG – HSLS

Č.	Meno:	Bydlisko:	Funkcia:
1.	Hricko Andrej	Gelnica	poboč. okr vel. HG, výcv. ref. HG
2.	Pacanovský Ján	-“-	org. vel. HG
3.	Weis Jozef	-“-	osob. ref. HG
4.	Eliáš Ján	-“-	zprav. ref. HG
5.	Mikuša Martin	-“-	-“-
6.	Dr. Rutkay Koloman	-“-	prop. ref. HG
7.	Fotta Jozef	-“-	-“-
8.	Konček Ľudovít	-“-	výcv. ref. HG
9.	Horáček Vojtech	-“-	-“-
10.	Macko Družbacký Ján	-“-	duch. ref. HG
11.	Timko Július	-“-	duch. a osv. ref. HG
12.	Groža Július	-“-	hosp. ref. HG
13.	Hoffman Jozef Dr.	-“-	zdrav. ref. HG
14.	Koreň Daniel	-“-	miest.vel. HG a zást.OVHG
15.	Petruša Karol	-“-	zást. vel. HG
16.	Riechvalder Peter	-“-	org. a osob. ref. HG, výcv. ref.
17.	Veis Jozef	-“-	propag. miest. ref. vel. HG
18.	Hoškovenský Augustín	-“-	hosp. ref. miest. vel. HG
19.	Macko Družbacký Ján	-“-	duch. ref. miest. vel. HG
20.	Hajdúšek Ján	Košická Belá	miest. vel. HG
21.	Lauro Rajmund	-“-	zást. vel. HG
22.	Straka Štefan	-“-	výcv. ref. HG
23.	Rendoš Štefan	-“-	miest. vel. HG
24.	Jurčák Ján	Košické Hámre	výcv. ref. HG
25.	Groskoph Jozef	Opatka	miest. vel. HG
26.	Šoltes Ján ml.	-“-	zást. vel. HG, výcv. ref.
27.	Hajdúšek Materj	Rolová Huta	zást. m. vel. HG
28.	Maliarik Ján	Rolová Huta	zást. m. vel. HG
29.	Hajdúšek Imrich	-“-	výcv. ref. a miest. vel. HG
30.	Labanc Michal	Rychnava	miest. vel. HG
31.	Šuster Ján	-“-	zást. m. vel. HG
32.	Rusin Štefan	-“-	výcv. ref. HG
33.	Podraský Emil	Kluknava	miest. vel. HG
34.	Hopej Pavel	-“-	zást. vel. HG
35.	Rychnavský Alojz	-“-	výcv. ref. HG
36.	Favini Ján	Kropachy	miest. vel. HG
37.	Turek Štefan	-“-	zást. vel. HG
38.	Líška Ján	-“-	výcv. ref. HG
39.	Baňa Eugen	Niž. a Vyš. Slovinky	miest. vel. HG
40.	Škorenina Jozef	-“-	zást. m. vel., výcv. ref. HG
41.	Rabatin Jakub	Koľava	miest. vel. HG
42.	Figlár Jakub	-“-	zát. vel. HG
43.	Žec Valent	-“-	výcv vel. HG
44.	Tomašov Ján	Hrišovce	miest. vel. HG
45.	Denrov Jozef	-“-	zást. vel. HG
46.	Tomašov Štefan	-“-	výcv. ref. HG
47.	Jurkovič Ján	Nižný Medzev	miest. vel. HG
48.	Jurkovič Karol	-“-	zást. m. vel. HG
49.	Ševkovič František	Štos	miest. vel. HG
50.	Diheneščík Ján	-“-	zást. m. vel. HG
51.	Dobák Jozef	-“-	výcv. ref. HG
52.	Majkuth František	Stará Voda	miest. vel. HG
53.	Kilvady Vojtech	-“-	výcv. ref. HG
54.	Jurkovič Ján	Vyšný Medzev	miest. vel. HG
55.	Herchel Ján	-“-	zást. vel. HG
56.	Hricko Števo	Žakarovce	miest. vel. a výcv. ref. HG
57.	Dzurenda Ján	-“-	miest. vel. HG, zástupca

58.	Rehuš Karol	Gelnica	zást. m. vel. HG
59.	Britz Jozef	Prakovce	miest. vel. HG
60.	Pindrock Emil	-“-	miest. vel. HG, zást.
61.	Pavuk Michal	Helemanovce	miest. vel. HG
62.	Kuchár Štefan	-“-	zást. vel. HG, výcv. ref. HG
63.	Oravec Ondrej	Uhorná	miest. vel. a osob. ref. HG
64.	Karaffa Ondrej	-“-	zást. vel. HG
65.	Gašpar Vojtech	Smolník	miest. vel. HG
66.	Menísk Ján	-“-	výcv. ref. HG
67.	Čiampor Dezider	Smol. Huta	miest. vel. HG
68.	Vaščák František	-“-	zást. vel. HG
69.	Ogurčák Pavel	-“-	výcv. ref. HG
70.	Kučák Alexander	Mníšek	miest. vel. HG
71.	Lelák Dezider	-“-	zást. m. vel. HG
72.	Andreas Štefan	-“-	výcv. ref., miest. vel. HG
73.	Borsig Július	Gelnica	ref. OVGH zprav. attel. ref. absol. kurzu v Žiline
74.	Fotta Jozef	-“-	prop. ref. OVHG absolvent kurzu v Žiline
75.	Pacanovský Ján	-“-	osob. a org. ref. OVHG absolvent kurzu v Gelnici
76.	Šváb Bohumil	-“-	osob. a org. ref. MVHG absolvent kurzu
77.	Kříž Bohumil	-“-	org. ref. MVHG
78.	Ontko Juraj	-“-	hosp. ref. MVHG
79.	Grožo Július	-“-	hosp. ref. OVHG, hosp. ref. ktorý absolvoval kurz v Gelnici a R. Tepliciach
80.	Dugas Ján	-“-	okr. vel. HM
81.	Stuparič Karol	-“-	miest. vel. HG
82.	Malinovský Lad.	-“-	host. ref. OVHM
83.	Štós Alex.	Gelnica	spoj. ref. OVHG a absolvoval kurz HMDG v Bratislave
84.	Ferčák Andrej	Jahlovce	m. vel. HG
85.	Svítek Peter	Koš. Belá	výcv. ref. MVHG
86.	Đurkovič Vladimír	Veľký Folmár	mot. ref. OVHG a zást. kult. ref.
87.	Hajdúšek Števo	Margecany	okres. vel. HG
88.	Eliáš Ľudovít	-“-	miest. vel. HG
89.	Dr. Hoffman Jozef	Gelnica	práv. ref. OVHG
90.	Felber Róbert	Žakarovce	prop. ref. HG
91.	Papán Imrich	-“-	hosp. ref. MVHG
92.	Paulík Július	Uhorná	veliteľ HG
93.	Miklošík Ján	-“-	kult. ref. HG
94.	Kuchta Ondrej	-“-	zást. vel. HG
95.	Sadvar Jozef	-“-	soc. ref. HG
96.	Martan Jozef	-“-	pokladník HG
97.	Helemanovský Štefan	-“-	inštruktér HG
98.	Čurila Jakub	Kaľava	osob. ref. HG
99.	Veseleňák Ján	-“-	prop. a tlač. ref. HG
100.	Žec Štefan	-“-	ref. HG
101.	Bandzuch Pavel	-“-	práv. ref. HG
102.	Baraň Štefan	Vyš. Medzev	veliteľ. HG
103.	Kozák Michal	-“-	org. ref. HG
104.	Dugas Adolf	-“-	hosp. ref. HG
105.	Kostka Matej	-“-	soc. ref. HG
106.	Bunčo Ján	-“-	zprav. ref. HG
107.	Hudák Štefan	Kluknava	organ. ref. HG
108.	Dunaj Belo	-“-	veliteľ. HG

109.	Podracký Emil	-“-	propag. ref. HG
110.	Bača Štefan	-“-	zprav. ref. HG
111.	Rychnavský Štefan	-“-	soc. ref. HG
112.	Círbus Štefan	Kluknava	hosp. ref.
113.	Labanc Štefan	-“-	zást. vel. HG
114.	Rychnavský Martin	-“-	pobočník
115.	Čarnoky Pavel	-“-	svič. HG
116.	Hajdúšek Štefan	Gelnica	okr. vel. HG a absolvent v Bojniciach a Trenč. Tepliciach
117.	Koreň Daniel	-“-	zást. okr. vel. HG a absol. kurzu v Levoči
118.	Tkáčik Ľudovít	-“-	a Gelnici pob. okre. vel. HG a absol. kurzu v Levoči a Gelnici
119.	Hricko Ondrej	-“-	výcv. ref. OVHG a absolvent kurzu v Gelnici
120.	Vajtašák Jozef, Dr.	-“-	zdrav. ref. OVHG
121.	Antolík Ján	-“-	soc. ref. OVHG
122.	Tomlein Július	-“-	ref. let. OVHG a absol. kurzu v Bojniciach
123.	Eliáš Ľudovít	-“-	ref. dopr. OVHG, absol. kurzu v Levoči a v Bratislave
124.	Haffelder Ľudovít	-“-	mot. ref. OVHG
125.	Ferenc Viktor	Vondrišiel	hosp. ref.
126.	Král Jozef	-“-	miest. vel. a absol. kurzu v Gelnici
127.	Modrovský Štefan	-“-	kult. ref. a vodca HG
128.	Leško Karol	-“-	osob. ref.
129.	Masarčík Jozef	-“-	soc. ref.
130.	Ondrejčík Anton	-“-	výcv. ref.
131.	Hulej Karol	Gelnica	prop. ref.
132.	Koraba Jozef	-“-	telových. ref.
133.	Duraj Juraj	-“-	duch. ref.
134.	Fabišík Peter	-“-	soc. ref.
135.	Špak Július	Opátka	prop. ref.
136.	Šoltés Jozef	-“-	zást. m. vel.
137.	Jarkovič Michal	-“-	zprav. a hosp. ref.
138.	Kalafus Jozef II.	-“-	org. ref.
139.	Daniel Štefan	-“-	zdrav. ref.
140.	Ragan Jozef	Prakovce	doč. m. vel.
141.	Pindroch Emil	Prakovce	zást. m. vel. a tel. a šport. ref.
142.	Andráško Vladimír	-“-	výcv. ref.
143.	Linhart Ladislav	-“-	hosp. ref.
144.	Ilupka Jozef	-“-	osob. a org. ref.
145.	Brozmann Andrej	-“-	kult. ref.
146.	Pollák Ján	-“-	práv. ref.
147.	Kochán Štefan	-“-	duch. ref.
148.	Kišiday Ján	Koš. Belá	miest. ref.
149.	Lauro Rajmund	-“-	osob. a zprav. ref.
150.	Pilka Pavel	-“-	duch. a osvet. ref.
151.	Vilhem Gejza	-“-	zdrav. ref.
152.	Veselý Ondrej	-“-	hosp. ref.
153.	Rúžička Ľudovít	-“-	motor. ref.
154.	Jurčák Jozef	Rolová Huta	zást. vel. HG
155.	Potocký Ján	-“-	hosp. ref.
156.	Hajdúšek Imrich	-“-	výcv. ref.
157.	Biroš Ján	-“-	org. a osob. ref.

158.	Dianovský Teofil	Štós	osob. ref.
159.	Špoták Ludovít	-“-	prop. a tlač. ref.
160.	Dobál Jozef	-“-	výcv. ref.
161.	Havelka Gejza	-“-	hosp. ref.
162.	Čiastkový Štefan	-“-	zpráv. ref.
163.	Schlasser Pavel, lekár	-“-	zdrav. ref.
164.	Kráľovský Imrich	Margecany	zástupca m. vel.
165.	Jakubišín Ján	-“-	osob. a org. ref.
166.	Guspan Jozef	-“-	prop. ref.
167.	Vaščák Imrich	-“-	výcv. ref.
168.	Papcúľ Ján	-“-	hosp. ref.
169.	Kontra Vojtech	Mníšek n/Hníl.	veliteľ
170.	Handlovič Ján	-“-	zást. vel.
171.	Družbacký Ján	-“-	duch. a kult. ref.
172.	Andreas Štefan	-“-	tel. a hosp. ref.
173.	Ledvak Jozef	Veľ. Folkvár	veliteľ
174.	Papcun Juraj	Veľ. Folkvár	osob. ref.
175.	Kollár František	-“-	poboč. osob. ref.
176.	Mráz Imrich	-“-	výcv. ref.
177.	Klein Tomáš	-“-	org. ref.
178.	Podracký Imrich	-“-	hosp. ref.
179.	Bobák Jozef	Stará Voda	hosp. ref.
180.	Znak Ján	-“-	duch. a osv. ref.
181.	Rybka Štefan	Smolník	veliteľ
182.	Trimaj Emil	-“-	org. ref.
183.	Weis Michal	-“-	práv. ref.
184.	Zmrzlák Emil	-“-	zprav. ref.
185.	Hudák Ján	-“-	zprav. ref.
186.	Majes Pavol	-“-	soc. ref.
187.	Žigo Jozef	-“-	duch. ref.
188.	Vaško Rudolf	Jaklovce	miest. ref.
189.	Petrík Imrich	-“-	pobočník
190.	Fecko Eduard	-“-	zprav. a prop. ref.
191.	Ferenc Viktor	-“-	výcv. ref.
192.	Barbovič Jozef	-“-	hosp. ref.
193.	Rendeš Jozef	-“-	soc. ref.
194.	Kovalič Jozef	-“-	prvý zást. m. vel.
195.	Jasko Jozef	-“-	druhý zást. m. vel.
196.	Peter Hans	Helcmanovce	ref. a absol. kurzu v Gelnici
197.	Dolinský Ján	-“-	osob. ref.
198.	Pavúd Tomáš	-“-	propag. ref.
199.	Šustrík Ondrej	-“-	hosp. ref.
200.	Lehotský Ján	-“-	kult. ref.
201.	Jánošík Valent	Hrišovce	hosp. ref.
202.	Ferenc Pavel	-“-	osv. ref.
203.	Kolárik Štefan	-“-	
204.	Kysel Štefan	-“-	kult. ref.
205.	Lenard Ondrej	Koš. Hámry	poboč. vel., osob. a org. ref.
206.	Norixdleh Štefan	-“-	hosp. ref.
207.	Maťošovský Ján	-“-	zprav. a prop. ref.
208.	Jurček Ján	Koš. Hámry	výcv. ref.
209.	Lenard Jozef	-“-	telových. ref.
210.	Hudec Ondrej	Huta	kult. ref.
211.	Sramko Ján	-“-	pom. ref.
212.	Labanc Ján	Rychnava	osob. ref.
213.	Ploveský Jakub	-“-	zprav. ref.
214.	Rychnovský Matej	-“-	výcv. ref.
215.	Horváth Ján	-“-	prop. ref.
216.	Jusa Pavel	Hrišovce	hosp. ref.
217.	Vaščák Jozef	-“-	osob. a kult. ref.
218.	Janos Pavel	-“-	org. ref.
219.	Čarnoky Jozef	-“-	aut. ref.
220.	Černáh Pavel	Niž. Medzev	voj. poradca
221.	Vyškovský Jaroslav	-“-	osob. a prov. ref.

222.	Zenický František	-“-	výcv. ref.
223.	Hagara František	-“-	motor. ref.
224.	Pavlík Ján	-“-	prov. a tlač. ref.
225.	Tancár Jozef	Kojšov	veliteľ
226.	Varecha Michal	-“-	zást. vel. a org. ref.
227.	Hudec Pavel	-“-	zpráv. ref.
228.	Kačmárik Ján	-“-	zást. vel. a výcv. ref.
229.	Fabišík Jozef	-“-	prop. ref.
230.	Mackoviach Michal	-“-	tlač. ref.
231.	Záretný Ján	-“-	zdrav. ref.
232.	Varecka Michal	-“-	soc. ref.
233.	Manica Dušan	Niž. a Vyš. Slovinky	zpráv. a tlač. ref.

(SNA Ba, archívny fond Hinkova garda, inventárne číslo: 604-62-4, 604-62-6)

Obsah príloh

Príloha č. 1	Územnosprávne členenie Slovenska v rokoch 1938-1940
Príloha č. 2	Zástavy HG
Príloha č. 3	Zástavy HM
Príloha č. 4	Rovnošata, hodnosti a odznaky HG
Príloha č. 5	Slobodník, veliteľ roty, POHG
Príloha č. 6	Služobná knižka
Príloha č. 7	Velitelia HG
Príloha č. 8	Nástup 1. pluku HG pred začatím Slovenského snemu 18. januára 1939
Príloha č. 9	Ferdinand Čatloš a Alexander Mach pred hrobom Anrdeja Hlinku
Príloha č. 10	Vojtech Tuka
Príloha č. 11	Veliteľ AHG Jozef Kirschbaum
Príloha č. 12	Štáb HG u prezidenta Jozefa Tisu
Príloha č. 13	Prísaha dôstojníkov HG
Príloha č. 14	Kurz Hlinkovej leteckej gardy v Spišskej Novej Vsi
Príloha č. 15	Hlinkova mládež
Príloha č. 16	Rodobrana
Príloha č. 17	Hlinkova dopravná garda
Príloha č. 18	Prvý veľký nástup HG stredného Slovenska v Banskej Bystrici
Príloha č. 19	Vyhláška o povinnosti prihlásiť sa do HG
Príloha č. 20	Oznam o utvorení Hlinkovej gardy
Príloha č. 21	Zoznamy funkcionárov HG